

สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้า
จากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย
Symbolic of Emotion and Melancholy in Contemporary Art

ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
ลิขสิทธิ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

บทคัดย่อ

อารมณ์ความรู้สึกเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดกายภาพภายนอกของมนุษย์ ทั้งยังเป็นสิ่งสำคัญ ที่ก่อให้เกิดการกระทำต่างๆ ทั้งดีและร้าย โดยเฉพาะอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากการสูญเสีย อารมณ์เศร้าที่ซ่อนอยู่ในจิตใจ ศิลปินจำนวนไม่น้อยที่พยายามรักษาความรู้สึกของตนด้วยการสร้างผลงานศิลปะเพื่อลดทอนความทุกข์ระทมอันเกิดจากความเศร้า ไม่ว่าจะเป็นความเศร้าที่เกิดจากกรณีใดๆก็ตาม เนื่องจากศิลปินมีความอ่อนไหวทางอารมณ์ และสภาวะอารมณ์ที่มักจะสั่นไหวนำไปสู่ความถลึงจากความเศร้าได้ง่าย แต่ศิลปินก็มีเครื่องมือระบายความคิด ความรู้สึกโดยการสร้างสรรค์ศิลปะ จากผลงานของศิลปินที่ได้รับความรู้สึกทางความโศกเศร้ามากจนต้องใช้ในการสร้างผลงานศิลปะเพื่อการระบายออกมา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของศิลปินด้านทัศนศิลป์ คือ ฟรีดา คาห์โล, มณเฑียร บุญมา และ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข เพื่อนำมาค้นคว้า วิเคราะห์ และนำมาเป็นองค์ความรู้ เรื่องการใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน และสัญลักษณ์ของมิติทางกาลเวลา และทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่โดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง, การซ้ำ มาเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนสภาวะอารมณ์ โศกเศร้าจากการสูญเสีย สิ่งอันเป็นที่รัก จำนวน 5 ชิ้น ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ทางความเชื่อของศิลปิน สัญลักษณ์ทางสังคม และสัญลักษณ์ของบุคคลอันเป็นที่รักที่จากไป ที่จะนำพาให้ที่ผู้วิจัย ใช้เป็นกระบวนการเยียวยาความรู้สึกต่อความโศกเศร้า ที่ผู้วิจัยได้สูญเสียมารดาไป และช่วยเปลี่ยนแปลงสภาวะที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังคงอยู่ และสิ่งที่หายไป อันส่งผลต่อความเสียใจในสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างความรู้สึกสงบและยอมรับการสูญเสียได้

คำสำคัญ: สัญลักษณ์ อารมณ์ ความรู้สึก (โศกเศร้า) ศิลปะร่วมสมัย สิ่งอันเป็นที่รัก

Abstract

Human emotion is detrimental to indicating the physical state of a human being as well as being the cause of many human actions; both good and bad. Especially the emotion which arises as a result of loss the sadness embedded within oneself. A number of artists have tried to capture this feeling through their work as a means to diminish the suffering and melancholy of loss within themselves; no matter where the loss comes from. Because artists are often sensitive and therefore their emotional state dives deep into the very core of melancholy, art is often used as a tool to translate these feelings through creativity. The researcher used information from visual artists, Frida Kahlo, Montien Boonma, and Araya Rasdjarmrearnsook, to research, analyse, and use it as a body of knowledge on the use of symbol. In particular, the researcher is interested in the use of symbol as a way to represent or convey tradition, the beliefs of the artist, emotion, and the dimension of time. This is accomplished together with the use of empty space, distance of the geometric object, the rhythm of placement of the object, repetition, all of which contributes to the creation of an artwork which reflects the emotional state associated with loss.

Key words: Symbol, Emotions Melancholy, Contemporary, Beloved

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สำนักงานวิจัยแห่งชาติ และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สนับสนุนงบประมาณสำหรับงานวิจัย ปีงบประมาณ 2563 ทำให้เกิดผลงานการศึกษาวิจัยเชิงสร้างสรรค์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาในวงการศิลปะ รวมถึงสังคมประเทศชาติ ขอขอบคุณคณะกรรมการศิลปวิจารณ์ที่ให้การสนับสนุน ด้านสถานที่ในการทำการวิจัย ของคุณคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษางานวิจัย ที่ให้การแนะนำทั้งด้านการสร้างสรรค์ผลงาน และแนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้ และที่ขาดไม่ได้ ต้องขอขอบคุณ ศิลปินที่เป็นแรงบันดาลใจทุกท่าน โดยเฉพาะศิลปินกรณีศึกษาทั้งสามท่าน ทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน และที่ล่วงลับไปแล้ว ขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูลทางเนื้อหา และผู้ที่สนับสนุนให้เกิดงานวิจัยครั้งนี้

ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความпенมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	3
ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	3
วิธีการดำเนินการวิจัย	4
ค่าสำคัญของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
- แนวคิดเกี่ยวกับความตายของนักจิตวิทยา	6
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย .	7
การใช้สัญลักษณ์ในผลงานทัศนศิลป์	9
- การใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับความโศกเศร้าในงานศิลปะร่วมสมัย	9
- ศิลปินกับการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเศร้า	13
3 วิธีการดำเนินงาน	17
การวิเคราะห์ผลงานกรณีศึกษา.....	18
- ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital, 1932 ผลงานของ ฟรีดา คาห์โล	18
- ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” (พ.ศ. 2540)	
ผลงานของ มณฑิยา บุนนาค.....	21
- ผลงานชื่อชุด Lament (พ.ศ.2540) ผลงานของ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข	24
การแปลความหมายจากสัญลักษณ์	28
- การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ ในผลงานชื่อ Henry Ford Hospital	28
- การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ ในผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง	
“House of Hope”	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
- การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ ในผลงานชื่อ Lament พ.ศ. 2540...	33
การแปลความหมายการประกอบสร้างด้านทัศนศิลป์	34
การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของศิลปิน	35
4 ผลการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงาน	37
ผลการวิจัย.....	38
- การใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัว ของศิลปิน.....	38
- มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็นวัฏจักรของชีวิต	39
- ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้การประดัดประชันใน โศกชะตาที่ไม่ย่อคนรักที่จากไป	40
- มีการใช้เวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความ รู้สึกโดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง เสียง, การซ้ำ.....	41
- มีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริง ทางความรู้สึก	41
การสร้างสรรค์ผลงาน	43
- ผลงานในช่วงระยะแรกของการสูญเสียมารดา	43
- ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา	47
- ผลงานสร้างสรรค์หลังจากได้สรุปองค์ความรู้ และนำมาพัฒนาในผลงาน	51
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	66
- สรุปผลการวิจัย.....	66
- อภิปรายผล.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก ก การเผยแพร่บทความวิจัย.....	72
ภาคผนวก ข การเผยแพร่กระบวนการวิจัย	76
ภาคผนวก ค การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์.....	78
ประวัติผู้วิจัย	88

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ผลงานของ Donna Balma	13
2 ผลงานของ Jen Drysdale	14
3 ผลงานของ Kristjana Gunnars	15
4 ผลงานของ Jane Hennessy	15
5 ผลงานของ Shain Jackson	16
6 ผลงานของ Shain Jackson	16
7 ฟรีดา คาห์โล (Kahlo Frida).....	19
8 สถานที่ที่เปลี่ยนชีวิตของ Frida Kahlo (Places That Changed Frida Kahlo's Life).....	19
9 ภาพร่างผลงานในชุด โรงพยาบาล Henry Ford, 1932	20
10 ชื่อผลงาน : โรงพยาบาล Henry Ford, 1932	20
11 ภาพโรงพยาบาล Henry Ford และผลงานโรงพยาบาล Henry Ford, 1932.....	20
12 มณฑิยา บุญมา	21
13 กระบวนการสร้างสรรค์โดย "ฝึกจิต" ของ มณฑิยา บุญมา.....	22
14 บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” พ.ศ. 2540	23
15 ภาพร่างผลงานชุดบ้านแห่งความหวัง	24
16 ภาพประกอบการสร้างผลงาน	24
17 อารยา ราษฎร์จำเริญสุข.....	25
18 ความฝันของแม่, 2533 Aquatint	25
19 ชื่อผลงาน The Dinner with Cancer II, 1994.....	26
20 ชื่อผลงาน Trap, 1995.....	26
21 "The Class" (2005)	27
22 ภาพประกอบผลงาน ชื่อ Lament, 2000, Installation view	28
23 Lament, 1998.....	28
24 แผนภูมิแสดงความสอดคล้องของการใช้สัญลักษณ์ของศิลปิน	38
25 แผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงทฤษฎี และผลการวิจัย.....	42
26 ผลงานระยะที่แรกของการสูญเสีย	44
27 ผลงานระยะที่แรกของการสูญเสีย	45
28 ผลงานระยะที่แรกของการสูญเสีย	46
29 ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา	47
30 ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา	48

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
31 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 1	51
32 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 2	52
33 แสดงการใช้สัญลักษณ์เพื่อบอกเวลา และมิติทางอารมณ์	53
34 แสดงความเชื่อมโยงการใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน	53
35 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 3	54
36 ภาพรายละเอียดผลงาน My Secret Carden	55
37 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 4 ชื่อผลงาน Home 1	56
38 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 4 ชื่อผลงาน Home 1	57
39 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 4 รายละเอียดผลงานการถัก	58
40 รายละเอียดและคำอธิบาย ผลงาน Home 1.....	58
41 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5 ชื่อผลงาน Home 2.....	59
42 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5 ชื่อผลงาน Home 2.....	60
43 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5 ชื่อผลงาน Home 2.....	60
44 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5 ชื่อผลงาน Home 2.....	61
45 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5 ชื่อผลงาน Home 2.....	62
46 ภาพรายละเอียดผลงาน.....	63
47 ภาพรายละเอียดผลงาน.....	64
48 ภาพรายละเอียดผลงาน.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดกายภาพภายนอกของมนุษย์ ทั้งยังเป็นสิ่งสำคัญที่ก่อให้เกิดการกระทำต่างๆ ทั้งดีและร้าย โดยเฉพาะอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากการสูญเสีย อารมณ์เศร้าที่ซ่อนอยู่ในจิตใจ มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมภายใน และภายนอก และจิตใจอย่างมาก แท้จริงแล้วมนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการสูญเสียไปได้ การสูญเสียเป็นวิถีของธรรมชาติ ที่มนุษย์รู้ดี เพียงแต่ในบางครั้งไม่สามารถยอมรับความรู้สึกที่เกิดจากการสูญเสียได้ การสูญเสียนำมาซึ่งอารมณ์เศร้าโศกเสียใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสียชีวิตของบุคคลใกล้ชิดอันเป็นที่รัก หลายคนสามารถผ่านพ้นและกลับเข้าสู่ชีวิตตามเดิมโดยไม่มีความผิดปกติทางจิตใจ แต่สำหรับบางคนอารมณ์เศร้าโศกนี้รุนแรงและยาวนานเกินปกติ อารมณ์เศร้าโศก ที่ผิดปกติต่อการสูญเสียซึ่งมักจะพบอยู่เสมอว่าผู้ที่เป็นโรคซึมเศร้าหลายรายเคยมีประวัติการเสียชีวิตของบุคคลใกล้ชิดอันเป็นที่รัก โดยเฉพาะคู่สมรสหรือสมาชิกในครอบครัว ดังนั้นกลไกในการสร้างแรงต้านทานความรู้สึกสูญเสียคือการระบายออกทางความรู้สึก การสร้างกลไกในการเยียวยาสภาวะความเศร้าโศก เป็นกระบวนการของแต่ละปัจเจกบุคคล ที่ทางร่างกายมีปฏิกิริยาจะสร้างความสมดุลทางจิตใจ

จากทฤษฎีเรื่อง “ปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย” ของ คูเบลอร์-รอสส์ จิตแพทย์ชาวสวิส - อเมริกัน พบว่าปฏิกิริยาทางร่างกายเพื่อตอบสนองการไม่ยอมรับในความโศกเศร้า ภาวะต่าง ๆ นั้นมีหลายแบบตามลักษณะของแต่ละบุคคล

ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้ผ่านประสบการณ์การสูญเสีย มารดา อันเป็นที่รักไป ซึ่งเป็นการสูญเสียที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน เนื่องจากมารดาของข้าพเจ้าจากไปด้วยโรคภาวะหัวใจล้มเหลว การจากไปของมารดาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยยังรู้สึกกังวลอยู่กับความเศร้าที่ไม่อาจยอมรับการจากไปได้ แต่ด้วยสภาวะที่ต้องอยู่ในสังคมปัจจุบัน ในสภาวะที่ต้องทำหน้าที่อื่นๆที่ต้องแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็ง สภาวะของแม่ที่ต้องแสดงความเข้มแข็งให้ลูกชายเห็น และต้องแสดงให้เห็นให้ทุกคนเห็นว่า ผู้วิจัยมิได้โศกเศร้าจนเกินไป สามารถยอมรับการจากไปได้ แต่ความโศกเศร้านี้มันยังคงซุกซ่อนในจิตใจได้สำนึก ผู้วิจัยไม่สามารถดูภาพเก่าๆ ของมารดาได้ ไม่สามารถกลับไปสถานที่เก่าๆที่มารดาเคยอยู่ได้ และเวลาหลับ ก็ยังคงฝันถึงท่านที่ยังมีชีวิตที่ปกติ แต่ในเวลาช่วงวันปกติผู้วิจัยไม่สามารถนึกถึงท่านได้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่ยอมรับในการจากไปของท่านเลย การที่ต้องเผชิญหน้ารับมือกับการสูญเสียครั้งนี้เปรียบได้กับการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของชีวิตของตนเอง ผู้วิจัยจึงพยายามค้นหาวิธีการต่อรองกับความรู้สึกโศกเศร้า ค้นหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลงสภาวะที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังคงอยู่

และสิ่งที่หายไป อันส่งผลต่อความเสียใจในสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความรู้สึกลงและยอมรับการสูญเสียได้โดยใช้รูปแบบเป็นผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยไม่จำกัดเทคนิค และใช้วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น ผ้า เส้นใยสิ่งทอ และการใช้วัสดุสำเร็จรูปอื่นๆ ในลักษณะผลงาน 2 มิติ และ 3 มิติ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าการสร้างผลงานของศิลปินที่เป็นกรณีศึกษา ในเรื่องของสร้างสรรค์ศิลปะทั้งหมด 3 คน ที่นำเอาสัญลักษณ์หรือนำเอาเรื่องราวความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ได้แก่ ฟรีดา คาร์โล, อารยา ราษฎร์จำเริญสุข และ มณเฑียร บุญมา เพื่อนำมาค้นคว้า วิเคราะห์ และนำมาเป็นองค์ความรู้ ในการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ ตามที่ อริสโตเติล นักปรัชญากรีกโบราณ เคยกล่าวไว้ว่า "ความเศร้าโศกทั้งหมดเป็นอัจฉริยะ" ความเศร้าใจได้ผลิตงานศิลปะที่ยิ่งใหญ่ไม่ว่าจะเป็นศิลปกรรม, หนังสือ, ภาพยนตร์หรือเพลง นอกจากการวิเคราะห์ทางด้านเนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยสนใจเรื่องการใช้เทคนิค รูปแบบ และวัสดุในการนำเสนอของศิลปิน ตัวอย่างกลุ่มนี้ เรื่องและเหตุการณ์ เป็นตัวกำหนดวิธีการสร้างสรรค์ เนื่องจากศิลปินมีการเลือกใช้รูปแบบ และวัสดุที่แตกต่างกันและมีความเฉพาะตัว ผลงานในแต่ละชิ้นงาน มีความสัมพันธ์กันระหว่างเรื่อง รูปแบบ วัสดุ และความรู้สึก ไม่มีรูปแบบที่ตายตัวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามช่วงเวลา และในแต่ละเหตุการณ์ของชีวิต เช่น มณเฑียร บุญมา มีการใช้กลิ่นที่ได้จากสมุนไพร มีการใช้วัสดุ ดิน หรือ โลหะ เพื่อสร้างบรรยากาศ และการรับรู้ความรู้สึกร่วมกัน, อารยา ราษฎร์จำเริญสุข มีการใช้เสียงจากการอ่านบทกวี ประกอบ ในวิดีโอ เพื่อบอกถึงช่วงอารมณ์ที่พิเศษบางอย่างในการถ่ายทอดออกมา ให้ผู้ชมรับรสชาติของสุนทรียะแห่งบทกวี กับการใช้ร่างไร้วิญญาณในห้องดับจิตเพื่อแสดงนัยยะของบทสนทนา หรือฟรีดา คาร์โล ศิลปินหญิงที่มีรูปแบบวิธีการนำเสนอในงานจิตรกรรม ที่แตกต่างกับศิลปินที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกัน เป็นต้น ผลงานกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยเลือกมานี้ เป็นผลงานสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดสภาวะทางบวกในจิตใจ ทดแทนและปลดปล่อยความรู้สึก ซึมเศร้า ไม่ให้ถลำลึกจนเกิดสภาวะที่ต้องพ่ายแพ้ต่อ “ความเศร้า” งานวิจัยชิ้นนี้อาจเป็นช่องทางหนึ่งที่ให้ผู้คนรอบข้างเข้าใจผู้ที่ตกอยู่ในสภาวะความเศร้าที่ถลำลึก หรือสภาวะซึมเศร้า และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่มีสภาวะแบบผู้วิจัยได้มีทางออกโดยไม่ทำร้ายชีวิตตัวเองด้วยวิธีอันเศร้าสลดอย่างเช่น ศิลปินหลายคนในอดีต ที่สุดท้ายต้องจบชีวิตตนเองในการหลีกเลี่ยงสภาวะนี้รวมถึงเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์องค์ความรู้ต่างๆ เพื่อนำสู่กระบวนการสร้างสรรค์งานของผู้วิจัย ในชุด สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่ง อันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย นี้ด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินกรณีศึกษาที่มีแนวคิด และสร้างสรรค์ที่นำเอาสัญลักษณ์หรือนำเอาเรื่องราวความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดถึงองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ

2.2 ศึกษาสภาวะอารมณ์ของตนเองที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ยังคงอยู่ และสิ่งที่หายไปโดยใช้ผลงานสร้างสรรค์ให้เป็น กระบวนการ บำบัด เยียวยา เพื่อให้พ้นจากสภาวะความโศกเศร้า ที่จะนำมาซึ่งสภาวะซึมเศร้าได้

2.3 เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนสภาวะอารมณ์ โศกเศร้าจากการสูญเสีย สิ่งอันเป็นที่รัก ในแนวคิด “สัญลักษณ์ในงานศิลปะที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึก โศกเศร้า จากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก”

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (วิจัยเชิงปฏิบัติการ) สร้างสรรค์งานศิลปะตามแนวทางของกระบวนการวิจัย กล่าวคือ ใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ ความคิดในเรื่อง “สัญลักษณ์ในงานศิลปะที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึก โศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก” เพื่อสะท้อนความเชื่อมโยง ทศนคติ ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกของศิลปินนักศึกษา และผู้วิจัย

3.2 มีการศึกษาผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินนักศึกษา 3 คน คือ มณฑิรา บุญมา อารยา ราษฎร์จำเริญสุข และ พริดา คาร์โล ที่มีแนวคิดและสร้างสรรค์ที่นำเอาสัญลักษณ์หรือนำเอาเรื่องราวความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้เกิดถึงองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ

3.3 มีการใช้ข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อมูลจากตัวผู้วิจัย ข้อมูลภาพถ่าย บทความ บทวิจารณ์ ผลงานศิลปกรรม เป็นข้อมูลเบื้องต้น หลังจากนั้นจึงพัฒนาความรู้ ความคิดและข้อมูลที่ได้ สร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยไม่จำกัดเทคนิค

3.4 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยในแนวคิด “สัญลักษณ์ในงานศิลปะที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึก โศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก”

3.5 มีการอธิบายกระบวนการคิดและกระบวนการสร้างสรรค์เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เห็นถึง การวิเคราะห์ การสังเคราะห์เนื้อหา รูปแบบ วัสดุ และเทคนิค ที่ได้จากการทดลอง ทดสอบ ผลของการใช้ เพื่อให้ได้ประสิทธิผล เชื่อมโยงข้อมูลทั้งด้าน เนื้อหา แรงบันดาลใจกับตัวผลงานศิลปกรรม

4. ทฤษฎี สมมุติฐาน และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

จากการค้นหาหนทางหลุดพ้นจากความเศร้าโศก จึงทำให้ผู้วิจัยค้นหาหนทางเพื่อมาเยียวยาสภาพจิตใจให้ดีขึ้นจึงสนใจความคิดในทฤษฎีเรื่อง “ปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย” ของ คูเบลอร์-รอสส์ ซึ่งกล่าวไว้ว่า การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักนั้น แบ่งได้ 5 ระยะ คือ ปฏิเสธ ไม่ยอมรับ, โกรธและแสดงการต่อต้านสิ่งที่เกิดขึ้น, ต่อรอง พยายามหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลง เนื่องจากยังไม่สามารถทำใจยอมรับได้, ซึมเศร้า แสดงออกถึงความเสียใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น, สงบและยอมรับการสูญเสียได้ ซึ่งแต่ละระยะอาจเกิดขึ้นโดยไม่เรียงลำดับ จะเห็นได้ว่าในระยะต่างๆ นั้นจะมีระยะที่เป็นปฏิกิริยาทางร่างกายเพื่อตอบสนองการไม่ยอมรับในความโศกเศร้า ภาวะต่างๆ อาจเกิดกลับไปกลับมา หรือเกิดขึ้นพร้อมกันในช่วงเวลาเดียว และหาวิธีโดยตัวตนของตัวเองจากการวิเคราะห์ตาม “ปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย” ของ คูเบลอร์-รอสส์ ผู้วิจัยยังคงอยู่ในช่วงของการ ปฏิเสธ ไม่ยอมรับ และแสดงการต่อต้านสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยจึงเลือกการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อเยียวยาจิตใจในขั้นนี้ขึ้น เพื่อให้ไปสู่สภาวะของการยอมรับการสูญเสีย โดย

การศึกษาผลงานของศิลปินที่มีแนวความคิดในการสร้างงานที่สอดคล้องกับเรื่องความโศกเศร้าของการจากไปของบุคคลที่ศิลปินรัก และผูกพันอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นมาพัฒนา สร้างสรรค์ผลงาน และเพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการต่อไป

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลงาน ในชั้นที่ศิลปินที่นำมาเสนอสัญลักษณ์หรือนำเอาเรื่องราวความโศกเศร้าจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก มาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยอาศัยการเก็บข้อมูลในแบบต่างๆ เช่น การเก็บจากข้อมูลเอกสารที่มีการจัดบันทึกไว้ก่อนแล้ว รวมถึงข้อมูลที่เป็นบทสัมภาษณ์ของศิลปินในสื่อต่างๆ ,ข้อมูลจากบทความการวิเคราะห์ผลงานชิ้นนั้นๆ ข้อมูลที่เป็นการบอกเล่าผ่านสื่อออนไลน์ของผู้ใกล้ชิดศิลปิน และผู้ชมงานชิ้นนั้นๆ มาประกอบการวิเคราะห์ ผลงานของศิลปินด้วยเพื่อให้ได้เห็นวิธีคิด มุมมองของศิลปิน ในเชิงการใช้สัญลักษณ์มาแทนค่าอารมณ์ความรู้สึก จนเกิดเป็นองค์ความรู้จากการแปลความหมายของสัญลักษณ์ และเป็นองค์ความรู้สำหรับการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ขึ้นด้วย

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานจำนวน 5 ชิ้น จากการวิเคราะห์ผลงาน 3 ชิ้น ของ ศิลปิน 3 คนคือ

1. ผลงานชื่อ โรงพยาบาล Henry Ford, (ค.ศ.1932) ของฟรีดา คาห์โล,
2. ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” (พ.ศ.2540) ของ มณฑิรา บุญมา
3. ผลงานชื่อ Lament, (พ.ศ.2540) อารยา ราษฎร์จำเริญสุข

5. วิธีการดำเนินการวิจัย

- 5.1 การกำหนดแนวคิด
- 5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ สังเคราะห์
- 5.3 การสร้างแนวทางการสร้างสรรค์
- 5.4 การสร้างสรรค์ และการพัฒนารูปแบบโดยองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น
- 5.5 การเก็บรายละเอียด
- 5.6 การนำเสนอผลงาน
- 5.7 การประเมินผล

6. คำสำคัญของการวิจัย สัญลักษณ์ อารมณ์ความรู้สึก (โศกเศร้า) ศิลปะร่วมสมัย สิ่งอันเป็นที่รัก

สัญลักษณ์ คือ รูปธรรม ที่ศิลปินนำมาทดแทนอารมณ์และความรู้สึกทางนามธรรม

อารมณ์ความรู้สึก (โศกเศร้า) คือ ความผันแปรของความรู้สึกที่เกิดจากการที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักของเรา

ศิลปะร่วมสมัย คือ ศิลปะที่สร้างขึ้นมา ณ ปัจจุบันนี้ที่มีความสอดคล้องกับปัจจัยต่างๆ ที่ศิลปินสร้างงาน เช่น สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประเพณี วัฒนธรรมและอื่นๆ และมีบทบาทผลกระทบต่อจิตใจของศิลปิน

สิ่งอันเป็นที่รัก คือ สิ่งที่ถูกพันทั้งทางกาย และทางใจอย่างลึกซึ้งในเชิงบวก ของศิลปิน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์ศิลปินกรณีศึกษาในเรื่องของการใช้สัญลักษณ์มาทดแทนอารมณ์ความรู้สึก โศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก”

7.2 เกิดผลงานสร้างสรรค์ศิลปะร่วมสมัยไม่จำกัดเทคนิค ในแนวเรื่อง “สัญลักษณ์ในงานศิลปะที่ทดแทนอารมณ์ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก” จำนวน 5 ชิ้น เพื่อให้เกิดสภาวะทางบวกในจิตใจทดแทน และปลดปล่อยความรู้สึก ซึมเศร้า ไม่ให้ถลำลึกจนเกิดสภาวะที่ต้องพ่ายแพ้ต่อ “ความเศร้า”

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก เป็นปรากฏการณ์ที่กระตุ้นให้เกิดอารมณ์เศร้าโศก เสียหาย อ้างว้าง หรือกระทั่งเคืองแค้น แต่ในขณะเดียวกัน การสูญเสียที่เกิดการ เสียชีวิต ของคนที่เรารัก ก็เป็นประสบการณ์ ในแต่ละคน ในมุมมองที่ต่างกัน ปฏิกริยาตอบโต้ แตกต่างกัน ถึงแม้มีความคล้ายคลึงกัน แต่ก็ไม่เหมือนกัน ทั้งหมด เช่นเดียวกับการแสดงออกของศิลปินที่มีประสบการณ์ มุมมองเกี่ยวกับความรู้สึกถึงผู้ที่จากไป ด้วยเหตุ ความตาย ที่มีมุมมองความรู้สึก และการเยียวยาจิตใจที่แตกต่างกัน ผลงานของพวกเขาสื่อสารเรื่องราวแง่มุม และอารมณ์ที่ซ่อนอารมณ์ต่างๆ ไว้ในผลงานศิลปะ

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับความตายของนักจิตวิทยา

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ได้ให้เหตุผล เกี่ยวกับความตายไว้ว่า มนุษย์เราไม่สามารถ จะจินตนาการได้ว่าความตายคืออะไร เนื่องจากไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความตายที่เกิดกับตัวเอง จึงทำให้ จิตใต้สำนึกของคนเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับความเป็นอมตะของตัวเอง ดังนั้นมันยากมากที่เราจะเข้าใจและรับรู้ เกี่ยวกับการตาย (ต้นตวันพันดาว, 2553) จากเหตุผลและทฤษฎี ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตได้ว่า การที่ คนมีความรู้สึกกลัวเกี่ยวกับความโศกเศร้า ที่คนรักตายจากไปนั้น อาจเป็นเพราะสาเหตุที่เราไม่มีประสบการณ์ เกี่ยวกับความตายเลย เนื่องจากผู้ที่ตายจากไปแล้วนั้น ไม่สามารถกลับมาบอกกล่าวเล่าว่าชีวิตหลังความ ตาย เป็นอย่างไร มีจริงหรือไม่ รวมถึงในขณะที่เรามีชีวิตอยู่ เราไม่ได้เตรียมการถึงการจากไปโดยความตาย เรายึด มั่นเรื่องความมีชีวิต เมื่อร่างกายเจ็บป่วย เราก็รักษาให้เป็นปกติ เมื่อร่างกายเราเหนื่อยอ่อน เราก็บำรุงรักษา ให้ผิวหนังเราฟื้นฟูให้ดูอ่อนเยาว์ มีการแพทย์ ที่เจริญพัฒนาเพื่อหยุดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายตาม ธรรมชาติ ทั้งหมดเหล่านี้อาจชี้ให้เห็นว่า เรามีความรู้สึกถึงความเป็นอมตะของตัวเอง เราจึงไม่ยอมรับความ ตายที่จะต้องเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เมื่อมีการพลัดพราก อันเนื่องมาจากความตาย เราจึงไม่สามารถทำใจ ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นได้

2.1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย

เมื่ออ้างอิงตามแนวทฤษฎีของคูเบเลอร์-รอสส์ (Kubler-Ross) เรื่อง “ปฏิกิริยาความโศกเศร้าที่เกิดจากการสูญเสีย” (Grieving Process) วิเคราะห์ไว้ว่าความโศกเศร้านั้นประกอบด้วย 5 ระยะ ได้แก่

1. ปฏิเสธ ไม่ยอมรับ
2. โกรธ และแสดงการต่อต้านสิ่งที่เกิดขึ้น
3. ต่อรอง พยายามหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลง เนื่องจากยังไม่สามารถทำใจยอมรับได้
4. ซึมเศร้า แสดงออกถึงความเสียใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
5. สงบและยอมรับการสูญเสียได้

(Christina Gregory, 2021) Kübler - รอสส์ จิตแพทย์ชาวสวิส - อเมริกัน ให้ข้อมูลเรื่องเกี่ยวกับความตาย และรูปแบบความเศร้าโศกห้าขั้นตอน ในการเปิดตัวหนังสือของเธอ กรณีศึกษาของ Kübler - Ross นั้นเป็นผู้ป่วยระยะสุดท้าย และผู้ป่วยบางคนมักจะเข้าใจผิดว่า ทุกคนต้องผ่านทุกขั้นตอนใน 5 ขั้นตอน Kübler - Ross จึงตั้งข้อสังเกตว่าขั้นตอนทั้ง 5 นี้ไม่ใช่เส้นตรงและบางคนอาจไม่ได้เป็นทุกขั้นตอน แต่ถึงกระนั้นคนอื่นๆ อาจได้เป็นเพียงสองขั้นตอนแทนที่จะเป็นทั้งห้าขั้นตอนหนึ่งสามขั้นตอน ฯลฯ ตอนนี้เป็นที่ทราบกันดีกว่าว่าความเศร้าทั้งห้าขั้นนี้เป็นสิ่งที่สังเกตได้บ่อยที่สุด คือ

1. การปฏิเสธ

การปฏิเสธคือขั้นตอนแรกที่ร่างกายช่วยเยียวยาให้รู้สึกอาการดีขึ้น การสูญเสียเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติที่ช่วยคนที่มีความโศกเศร้ามากๆ เช่น ปฏิเสธข่าวร้าย และผลก็คือ มึนงง เป็นเรื่องปกติในขั้นตอนนี้ที่จะสงสัยว่าชีวิตจะดำเนินต่อไปอย่างไรในสถานะที่แตกต่างกันนี้ จิตใจจะอยู่ในภาวะช็อกเพราะชีวิตอย่างที่เคยรู้จักมันเปลี่ยนไปในทันที เช่น หากเราได้รับข่าวการเสียชีวิตของคนที่เรารัก บางทีอาจยึดติดกับความหวังที่ผิดๆ ว่าพวกเขาระบุนิรันดร์ ในขั้นตอนการปฏิเสธนั้น เราไม่ได้อยู่ใน “ความจริงแท้” แต่กำลังอยู่ในความเป็นจริงที่ “ดีกว่า” ที่น่าสนใจ เป็นการปฏิเสธและความตกใจที่ช่วยให้เรารับมือและรอดจากเหตุการณ์โศกเศร้าได้ การปฏิเสธช่วยในการกำหนดจังหวะความรู้สึกเศร้าโศก แทนที่จะจมอยู่กับความเศร้าโศกอย่างสิ้นเชิงเราปฏิเสธไม่ยอมรับมัน และส่งผลกระทบอย่างเต็มที่ต่อเราในคราวเดียว คิดว่ามันเป็นกลไกการป้องกันตามธรรมชาติของร่างกายที่บอกว่า “เดี๋ยวก่อนมีเพียงหลายอย่างที่ฉันจัดการได้ในคราวเดียว” เมื่อการปฏิเสธและความตกใจเริ่มจางหายไปการเริ่มกระบวนการบำบัดจะเริ่มขึ้น ในตอนนี้ความรู้สึกที่เคยเก็บกดไว้กำลังจะปรากฏขึ้น เมื่อการปฏิเสธและความตกใจเริ่มจางหายไปการเริ่มกระบวนการบำบัดจะเริ่มขึ้น

2. ความโกรธ

เมื่อเริ่มอยู่ใน “ความจริง” อีกครั้ง ความโกรธอาจเริ่มก่อตัวขึ้นนี้เป็นขั้นตอนต่อไปที่จะคิดว่า “ทำไมต้องเป็นฉัน” และ “ชีวิตไม่ยุติธรรม!” เราอาจมองไปที่การตำหนิผู้อื่นว่าเป็นสาเหตุของความเศร้าโศก และอาจเปลี่ยนเส้นทางความโกรธของไปยังเพื่อนสนิทและครอบครัว เราจะพบว่ามันไม่สามารถเข้าใจได้ว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นกับเราได้อย่างไร เราอาจตั้งคำถามกับความเชื่อในพระเจ้า “พระเจ้าอยู่ที่ไหน? ทำไมเขาไม่ปกป้องฉัน” นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตยอมรับว่า ความโกรธนี้เป็นขั้นตอนที่จำเป็นของความเศร้าโศก

และกระตุ้นให้เกิดความโกรธ สิ่งสำคัญคือต้องรู้สึกถึงความโกรธอย่างแท้จริง ในวงจรแห่งความโกรธ นี้ไม่มีที่สิ้นสุด แต่มันก็จะหายไปและยิ่งเรารู้สึกถึงความโกรธมากเท่าไร ความโกรธก็จะยิ่งหายไปเร็วขึ้นเท่านั้น และยิ่งรักษาได้เร็วเท่าไร เพราะเรารู้ว่าความรู้สึกโกรธมากๆ เป็นบ่อนทำลายต่อสุขภาพ ดังนั้น เป็นการตอบสนองตามธรรมชาติ เราก็จะพยายามควบคุมความโกรธให้ การสร้างให้ตัวเองมีความโกรธเป็นจุดแข็งจุดหนึ่งที่ผูกมัดเราเข้ากับความเป็นจริง เนื่องจาก เมื่อเราโศกเศร้ามากๆ กับการสูญเสีย เราอาจเกิดความรู้สึกว่าถูกทอดทิ้งหรือถูกทอดทิ้งในช่วงเหตุการณ์โศกเศร้า เหมือนความเคັงคว้าง ทำอะไรไม่ถูก หรือความอ้างว้าง ไม่มีใครอยู่กับเรา เราอยู่คนเดียวในโลกนี้ ดังนั้นความโกรธ จึงช่วยเยียวยาความรู้สึกถึงการเชื่อมโยงที่มีต่อบางสิ่งหรือใครบางคนคือสิ่งที่อาจเชื่อมโยงเรากลับสู่ความเป็นจริงและเชื่อมโยงเรากับผู้คนอีกครั้ง

3. การต่อรอง

หมายถึง เมื่อมีสิ่งเลวร้ายเกิดขึ้น เราอาจจะอธิฐานกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น ได้โปรดคุณพระคุณเจ้า ถ้าท่านรักษาคณรักของฉันทันจะพยายามเป็นคนที่ดีที่สุดเท่าที่ฉันจะเป็นได้ – และจะไม่ทำผิดอีกเลย นี่คือการต่อรอง ในอีกทางหนึ่ง ขั้นตอนนี้อาจพิจารณาอีกมุมหนึ่ง หมายถึงเป็นความหวังที่เป็นไปไม่ได้แล้ว เราจึงสร้างความเชื่อให้กับตัวเองว่าเราสามารถหลีกเลี่ยงความเศร้าโศกได้ด้วยการเจรจาต่อรอง เช่น ถ้าคุณเปลี่ยนสิ่งนี้ฉันจะเปลี่ยนสิ่งนั้น มีความคาดหวังอย่างยิ่งที่จะทำให้ชีวิตกลับสู่สภาพเดิมก่อนเหตุการณ์โศกเศร้า เรายินดีที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตครั้งใหญ่ด้วยความพยายามที่จะไปสู่ความเป็นปกติ ความรู้สึกผิดเป็นเรื่องราวธรรมดาของการต่อรอง นี่คือช่วงเวลาที่เราอดทนต่อคำพูดที่ว่า “ถ้ารู้แบบนี้” ฉันน่าจะออกจากบ้านเร็วกว่านี้ 5 นาทีอุบัติเหตุจะไม่เกิดขึ้น เป็นต้น

4. อาการซึมเศร้า

อาการซึมเศร้าเป็นรูปแบบหนึ่งของความเศร้าโศกที่ยอมรับกันทั่วไป ในความเป็นจริงคนส่วนใหญ่เชื่อมโยงความซึมเศร้าทันทีกับความเศร้าโศกเพราะมันเป็นอารมณ์ “ปัจจุบัน” มันแสดงถึงความว่างเปล่าที่เราารู้สึกเมื่อเราอยู่ในความเป็นจริงและตระหนักว่าบุคคลหรือสถานการณ์นั้นหายไปหรือมากกว่า ในขั้นตอนนี้เราอาจถอนตัวจากชีวิต รู้สึกมีงอแงอยู่ท่ามกลางหมอกและไม่อยากลุกจากเตียง โลกอาจดูเหมือนมากเกินไปและท่วมท้นเกินกว่าที่เราจะเผชิญ เราไม่ต้องการอยู่ใกล้คนอื่นไม่รู้สึกลอยๆ และสัมผัสกับความรู้สึกสิ้นหวัง เราอาจเคยคิดฆ่าตัวตาย

5. การยอมรับ

ขั้นตอนสุดท้ายของความเศร้าโศกที่ Kübler - Ross กล่าวไว้ คือการยอมรับ เช่นจากประโยคที่ว่า “ไม่เป็นไรคนรักของฉันเสียชีวิต” แต่เปลี่ยนเป็นความคิดว่า “คนรักของฉันเสียชีวิต แต่ฉันจะไม่เป็นไร” ซึ่งในระยะนี้อารมณ์ของผู้โศกเศร้าอาจเริ่มคงที่ เข้าสู่ความเป็นจริงอีกครั้ง ยอมรับกับความจริงที่ว่าความจริง “ใหม่” ก็คือคู่ของเราจะไม่กลับมาอีก หรือว่าเรากำลังจะจำนนต่อความเจ็บป่วยและเสียชีวิตในไม่ช้าและเรารับได้กับสิ่งนั้น ไม่ใช่เรื่อง “ดี” แต่เป็นสิ่งที่ เราสามารถอยู่ได้ เป็นช่วงเวลาแห่งการปรับตัวและปรับตัวใหม่อย่างแน่นอน มีวันที่ดีมีวันที่ไม่ดีและจากนั้นก็วันที่ดีอีกครั้ง ในขั้นตอนนี้ไม่ได้หมายความว่าไม่มีวันที่เลวร้ายอีกต่อไป โดยที่มีความเศร้าอย่างควบคุมไม่ได้ แต่วันที่ดีมักจะมีจำนวนมากกว่าวันที่เลวร้าย ในขั้น

ตอนนี้อาจจะลอยขึ้นจากเมฆหมอกที่รายล้อมอยู่รอบตัว เราเริ่มมีส่วนร่วมไปกับเพื่อนๆ อีกครั้งและอาจสร้างความสัมพันธ์ใหม่ๆ เมื่อเวลาผ่านไป เพราะเราตระหนักและเข้าใจว่าคนที่เรารักไม่มีใครมาแทนที่ได้ แต่เราต้องเดินออกมาจากจุดเดิม และย้ายเติบโตและพัฒนาไปสู่ความเป็นจริงใหม่ให้ได้

2.2 การใช้สัญลักษณ์ในผลงานทัศนศิลป์

สัญลักษณ์ในงานศิลปะนั้นมีรากฐานมาจากศิลปะแนวโรแมนติก ของต้นศตวรรษที่ 19 มีหลายปัจจัยที่ทำให้ความนิยมในการใช้สัญลักษณ์แทนค่าความหมายได้แพร่กระจายอย่างรวดเร็วภายในหลายๆ การซึ่งอาจมีรากฐานทางความคิดปฏิกิริยาที่ได้รับผลกระทบในเรื่องของวัตถุนิยมช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัญลักษณ์ทางศิลปะมีการที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อตอบโต้กับ ลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ สัญลักษณ์เน้นการเข้าถึงโลกภายในของศิลปินได้อย่างอิสระทำให้เกิดการปลดปล่อยจากธรรมชาติที่ไร้ขอบเขตและข้อจำกัดใดๆ สัญลักษณ์อาจเป็นปรัชญาเกี่ยวกับเนื้อหาของศิลปะมากกว่ารูปแบบจริง มีการพัฒนาผ่านลักษณะที่หลากหลายตั้งแต่รูปแบบวิชาการไปจนถึงความเป็นนามธรรม ดังนั้นการสร้างสัญลักษณ์นอกจากจะแทนอารมณ์ต่างๆ แล้ว ยังอาจแทน ความลึกซึ้งหรือแม้แต่เพื่อกลบเกลื่อนเจตนาแท้จริงที่ศิลปินคิด ผู้วิจัยจึงสรุปการใช้สัญลักษณ์ของศิลปินคือ การสร้างสรรค์รูปธรรม ที่ศิลปินนำมาทดแทนอารมณ์และความรู้สึกทางนามธรรม

2.2.1 การใช้สัญลักษณ์เกี่ยวกับความโศกเศร้าในงานศิลปะร่วมสมัย

การสร้างผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงออกถึงสภาวะความโศกเศร้านั้นเป็นการสร้างสรรค์โดยศิลปินที่ผ่านประสบการณ์นั้นๆเอง จึงเปรียบได้ว่าประสบการณ์การสูญเสียเฉพาะบุคคล ผลงานทัศนศิลป์หลายๆ ผลงานใช้สัญลักษณ์ ที่บอกเล่าถึงประสบการณ์แห่งความเศร้าโศกและการสูญเสียที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ใช้ชีวิตที่เหลืออยู่อย่างเต็มที่ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดการเยียวยาความโศกเศร้า และช่วยบำบัดได้บ่อยครั้ง ซึ่งอาจเป็นรูปแบบในการจัดการหาวิธีรับมือความทุกข์ความโศกเศร้า จากการสูญเสียคนที่เรารัก รวมถึงความรู้สึกเกี่ยวเกี่ยวภาวะใกล้ความตายของเราเอง การใช้สัญลักษณ์ทางศิลปะมักจะมีที่มาจากพื้นเพความคิดทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม และสมัยใหม่และการผ่านประสบการณ์การรับรู้ในชีวิตของศิลปิน

พืชสัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับอารมณ์โศกเศร้า และความตาย

พืชและดอกไม้เป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารด้วยตัวมันเอง ย้อนกลับไปหลายศตวรรษ ความหมายของดอกไม้ และพืชพรรณ บอกเล่าเรื่องราวของความตายและความโศกเศร้า ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ แห่งการมีชีวิตที่สวยงาม และชูก่อนความรู้สึกทางอารมณ์ได้อย่างลึกซึ้ง ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่าง พืช ที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับอารมณ์โศกเศร้า และความตาย ดังนี้

- ดอกป๊อปปี้สีแดง (ดอกไม้ทางโลกตะวันตก) ป๊อปปี้สีแดงเป็นดอกไม้ที่เกี่ยวข้องถึง สมรภูมิตรบในสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสงครามโลกครั้งที่สอง หลังจากสงครามโลกทำลายดินแดนต่างๆแล้ว ดอกป๊อปปี้

ก็บานสะพรั่ง ดอกป๊อปปี้สีแดงคล้ายกับเลือดของทหารที่ร่วงหล่น แม้กระทั่งหลายปีต่อมาดอกไม้นี้ก็ยังคงเป็นสัญลักษณ์ของสงครามความตายและการรำลึกถึงเกียรติภูมิของนักรบกล้าหาญ จึงได้กำหนดให้ดอกป๊อปปี้เป็นดอกไม้ที่ระลึกสำหรับทหารผ่านศึกไทยเช่นเดียวกับในต่างประเทศ

- **ผักตบชวา** ดอกผักตบชวาเป็นสัญลักษณ์ของความเศร้าโศกและความเจ็บปวด เป็นดอกไม้ที่ใช้จัดสถานที่ทางพิธีกรรมในงานศพ จึงทำให้มีความหมายในเรื่องของการจากลา แต่ในขณะเดียวกันก็สร้างความงดงามให้กับสถานที่ เพื่อที่จะแสดงถึงการให้เกียรติผู้ที่จากไปเป็นครั้งสุดท้าย จึงเป็นวิธีที่ให้อำลึงใจต่อผู้ที่สูญเสียบุคคลที่รักด้วยเช่นกัน เหมือนดังว่าเมื่อต้องประสบกับความสูญเสียบางครั้งเราก็ต้องการความสวยงาม

- **เบญจมาศ หรือดอกมัม** เป็นสัญลักษณ์แทนความเศร้าโศกเสียใจและการไว้อาลัย มักพบได้ทั่วไปในหลุมศพ ในคติความเชื่อโบราณของจีน ดอกเบญจมาศสีขาว คือความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ หมายถึง “ความตายเป็นสัจจะ หรือความจริงแท้ที่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้พ้น”

- **ลิลลี่** ดอกลิลลี่มีเรื่องเล่าในเทพนิยายโบราณมาช้านาน มีความผูกพันกับความตายและการไว้อาลัยของมนุษย์ ปัจจุบันดอกลิลลี่เป็นดอกไม้สำหรับงานศพที่พบมากที่สุดชนิดหนึ่ง เนื่องจาก แทนความรักอันบริสุทธิ์ที่ผู้ให้ต้องการสื่อถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เชื่อกันว่าสีของดอกที่อ่อนโยน ของดอกลิลลี่ ช่วยรักษาและฟื้นฟูจิตวิญญาณของผู้ที่จากไปให้บริสุทธิ์ได้

- **ต้นไซเปรส** มักพบว่ามีปลูกในสุสานในสภาพอากาศอบอุ่น เนื่องจากต้นไซเปรสเป็นต้นไม้สูง ซึ่งดูเหมือนจะส่งให้ผู้จากไปไปสู่สรวงสวรรค์ได้ อีกอย่างคือรากของต้นไซเปรส ไม่เติบโตในลักษณะที่จะไม่รบกวนโลงศพในโลก ตอนนี้นต้นไม้นี้เหล่านี้สวยงามและน่าเกรงขามตั้งตระหง่านอยู่เหนือสุสานทั่วโลก จึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของความตายไปด้วย

สัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับอารมณ์โศกเศร้า และ ความตาย

สัตว์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ดังนั้นจึงกลายเป็นสัญลักษณ์ของพวกเขาเอง สัตว์บางชนิดมีความหมายที่มีดม่นกว่าสัตว์อื่น ๆ แม้ว่าพวกมันทั้งหมดไม่รู้ชะตากรรมของตัวเองอย่างมีความสุขภายในการตีความของมนุษย์ สัตว์เหล่านี้ยังถูกมองว่าเป็นสัญญาณของโชคร้าย ซึ่งทั้งนี้ ตามความเชื่อในแต่ละวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างสัตว์ที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับอารมณ์โศกเศร้า และ ความตาย ดังนี้

- **กา** มีประวัติศาสตร์อันยาวนานเกี่ยวกับความตายและความโศกเศร้า การตีความที่ได้รับการยอมรับส่วนใหญ่จะมาจากบทกวีของ Edgar Allen Poe กวีเจ้าพ่อนิยายสยองขวัญ วรรณกรรมแห่งความตาย ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้กับนักกวี และนักวิชาการอีกหลายคน เขาใช้กาในบทกวีแทนค่าความมืดมน กระนั้นก็ตามยังมีนกที่เป็นสัญลักษณ์ในศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกาถือเป็นตัวแทนของปีศาจ

- **แร้ง** ก็เป็นนกที่มีสีเข้ม อย่างไรก็ตาม กาจะเงียบและมีขนาดเล็ก พวกเขากลมกลืนกับกลางคืน ในทางกลับกันแร้งมีขนาดใหญ่ และเห็นได้ชัด นกเหล่านี้อาหารหลักของพวกมันคือซากศพของสัตว์

อื่น ๆ มันจึงถูกตีตราให้มีความสัมพันธ์กับความตามตายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่าพวกมันจะมีบทบาทสำคัญในสิ่งแวดล้อมด้วยการทำความสะอาดของเสียก็ตาม แต่ก็เป็นตัวแทนของความตายที่ปฏิเสธไม่ได้เช่นกัน

- **แกะ** (โดยเฉพาะหัว) หรือรามมีบทบาทสำคัญในศาสนาและตำนานของวัฒนธรรมต่างๆ มากมาย ยังเชื่อมต่อกับความตาย เครื่องราชอิสริยาภรณ์อย่างเป็นทางการของคริสตจักรแห่งชาตานิมีลักษณะเป็นหัวแกะดังนั้น จึงเชื่อมโยงแกะกับสิ่งลึกลับ แกะยังเกี่ยวข้องกับเทพอื่นๆ ทั่วโลกที่มีเขี้ยว เมื่อเวลาผ่านไป สิ่งเหล่านี้เปลี่ยนไปอย่างมีดเมนเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของพิธีกรรมและความตาย

- **แมวดำ** ในช่วงฮาโลวีนของผู้คนในซีกโลกตะวันตก จะมีความเชื่อโชคลางเกี่ยวกับแมวดำ มีชีวิตขึ้นมาทุกปีในประเทศอิตาลี ช่วงเวลาศตวรรษที่ 16 ผู้คนเชื่อว่าแมวดำที่นอนอยู่บนเตียงของคนป่วย หมายความว่าความตาย คนดั้งเดิมยังคิดว่าแมวดำเป็นสัญญาณของความตาย ซึ่งในทางตะวันออกเองก็มีความเชื่อที่ว่าหากแมวดำขวางทางคุณโชคร้ายจะตามมา

- **ค้างคาว** ยังเป็นสัตว์ในตำนานพื้นบ้านยุโรป คือ แวมไพร์ค้างคาว ซึ่งก็ยังคงเป็นความฝังลึกของความเชื่อถึงปัจจุบัน นอกจากแดรกคิวลาแล้วค้างคาวยังเป็นนางบอกเหตุแห่งพลังงานเชิงลบ สิ่งมีชีวิตเหล่านี้เจริญเติบโตในความมืดและพวกมันกลายเป็นสัญลักษณ์ของยมโลกและความตาย

- **วัตถุหรือปรากฏการณ์ที่เป็นสัญลักษณ์เกี่ยวข้องกับอารมณ์โศกเศร้า และความตาย** นอกเหนือจากสัตว์และพืชแล้วยังมีสัญลักษณ์เพิ่มเติมที่เชื่อมโยงกับความตายและการไว้ทุกข์ที่พัฒนาขึ้นตามกาลเวลาผ่าน ศิลปะ วรรณกรรม ตำนาน และศาสนา เช่นเดียวกัน

- **เทียน** เป็นเรื่องปกติธรรมดา ที่ในพิธีกรรมในงานศพและประเพณีการตายอื่น ๆ ในบางวัฒนธรรมเช่นจะต้องมีการจุดเทียนเป็นวิธีที่ทำให้ครอบครัวใกล้ชิดกับญาติผู้เสียชีวิต และเป็นการสื่อสารทางจิต ระหว่างผู้ที่ยังอยู่ และผู้จากลา เป็นการลดช่องว่างระหว่างคนเป็นและคนตาย

- **นาฬิกา** และสัญลักษณ์อื่น ๆ ของเวลา เช่นนาฬิกาทรายหรือนาฬิกาแดด ล้วนเป็นเครื่องเตือนใจว่าเวลาบนโลกของเรามี จำกัด ทุกนาที่ที่ผ่านไปเป็นนาที่ที่ใกล้ความตายมากขึ้นในหลายวัฒนธรรม ครอบครัวจะหยุดนาฬิกาในบ้านในเวลาเสียชีวิตเพื่อแสดงความเคารพต่อผู้เสียชีวิต ในขณะเดียวกันก็จะสื่อความหมายว่า ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดการเดินทางข้ามเวลาไม่เคยสิ้นสุด

- **การชักธงครึ่งเสา** หากเราเคยเห็นธงครึ่งเสาอาจสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้นหรือใครตาย การชักธงครึ่งเสา (เสาธงขึ้นครึ่งทาง) เป็นการแสดงความไว้อาลัย เป็นวิธีที่แสดงความเคารพต่อการจากไปของคนสำคัญ หรือแสดงความเสียใจหลังโศกนาฏกรรม ช่องว่างด้านบนสุดของเสาธงแสดงถึงธงแห่งความตายที่มองไม่เห็น

- **หัวกระโหลก** การใช้กะโหลกศีรษะในเชิงสัญลักษณ์ที่พบบ่อยที่สุดคือการแสดงถึงความตาย และธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้ของความเปราะบาง กะโหลกศีรษะเป็นเพียงลักษณะที่ “จดจำได้” ของบุคคล เมื่อพวกเขาเสียชีวิตไปแล้ว ปัจจุบันของเราส่วนใหญ่เชื่อมโยงกะโหลกศีรษะกับความตายและความชั่วร้าย

องค์ประกอบทางทัศนศิลป์ ที่เป็นสัญลักษณ์สัมพันธ์กับอารมณ์ความเศร้า

องค์ประกอบทางทัศนศิลป์ เช่น การใช้เส้นในผลงาน สี มิติ พื้นที่ว่าง เป็นต้น ที่ศิลปินใช้ในการงานทัศนศิลป์ล้วนมีหน้าที่สื่ออารมณ์ของรู้สึกของผู้สร้างสรรค์

- **สีดำ** เป็นสีที่แสดงได้ชัดเจนมาช้านานว่าเป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความตายที่สมบูรณ์ หากเนื่องจากคือสีที่เราใส่ในงานศพในวัฒนธรรมตะวันตก และสะท้อนถึงความมืดที่สะท้อนการหรีดของจิตวิญญาณเมื่อเราจากไปในชีวิตหลังความตาย ช่วงปลายศตวรรษที่ 18 มีแนวคิดที่เกิดขึ้น คือ ศิลปะจินตนิยม (Romanticism) ซึ่งถือกำเนิดในช่วงการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป โทนีสีดำถูกมองว่าเป็นความโศกเศร้าอันงดงาม (ให้ความสำคัญใหม่กับอารมณ์ เช่น ความหวาดกลัว, สยองขวัญ) **สีขาว** มีความเกี่ยวข้องในทำนองเดียวกันกับการไว้ทุกข์ แสดงถึงความบริสุทธิ์ และความสมบูรณ์แบบของจิตวิญญาณของผู้เสียชีวิต **สีส้มครีม** ซึ่งทำให้เกิดความเศร้าโศก เช่น ในผลงานของ Paul Gauguin - Nevermore (2440) ส่วนการใช้สีน้ำเงินของ Picasso ชื่อผลงาน 'The Old Guitarist' เป็นสีแห่งความเศร้าในช่วงที่ปิกัสโซจมดิ่งสู่ภาวะซึมเศร้าซึ่งถือว่าเป็นช่วงการใช้สีน้ำเงินของเขา (Blue Period)

- **รูปทรง** เป็นทัศนธาตุที่ค่อนข้างอิสระ สามารถผันแปรได้ตามความรู้สึกของศิลปิน โดยเฉพาะรูปทรงที่ไม่มีขอบเขตชัดเจน บอกได้ถึงความรู้สึกในเรื่องตัวตนที่บ่งบอกถึงสาระของความหวัง ตำนาน สิ่งลึกลับ รูปทรงประกอบด้วย รูปร่าง จะมีความหมายถึงการประกอบกันของเส้นโค้งหรือเส้นตรง เป็นลักษณะ 2 มิติประกอบกันของเส้นโค้งหรือเส้นตรง เป็นลักษณะ 3 มิติ ยกตัวอย่างเช่น รูปทรงที่ยืดยาวสื่อถึงความเศร้าและความอ่อนแอ เช่น ในงานของ Edvard Munch - เศร้าโศก (2437) หรือในผลงานของปาโบล ปิกัสโซ (Pablo Picasso) ภาพวาด The Weeping Woman หรือ ผู้หญิงร่ำไห้ ที่มีเนื้อหามืดหม่นเศร้าโศก ในสไตล์ศิลปะแบบคิวบิสม์ (Cubism) ที่แสดงรูปทรงของใบหน้าและมือที่บิดเบี้ยว แตกกระจายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย และหลอมรวมเข้ากับผ้าเช็ดหน้าชุ่มน้ำตาในมือของหญิงสาวในภาพ เน้นให้ความเศร้าโศกของผู้หญิงในภาพดูรุนแรงมากยิ่งขึ้น (adaybulletin.com, 2563)

- **เส้น** เส้นเป็นปรากฏการณ์นามธรรมที่บอกอารมณ์ความรู้สึกได้ชัดเจน ศิลปินใช้เส้นประกอบเพื่อแสดงความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน วิธีที่ศิลปินใช้องค์ประกอบของเส้นเพื่อสื่ออารมณ์เศร้า เช่น เส้นโค้ง เส้นที่เริ่มต้นไปทางด้านบนทางด้านซ้ายแล้วทำให้โค้งลง ที่ไม่มีแน่นอน ให้ความรู้สึกแสดงออกถึงความเศร้า, อ่อนไหว, อ่อนแอ หรือเส้นแนวนอน ที่สะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ที่มีत्मนของเรื่องราว

การศึกษาสัญลักษณ์ต่างๆ แม้จะเป็นสัญลักษณ์ที่แทนค่าความหมายต่างๆทางโลกตะวันตกก็ตาม แต่ก็ทำให้เราสามารถเข้าใจ และสามารถวิเคราะห์ผลงานของศิลปินทางซีกโลกตะวันตกอย่างเข้าใจ และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ศิลปินกับการใช้สัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเศร้า

อารมณ์ของมนุษย์ ถือว่าเป็นนามธรรม ที่เป็นสิ่งสากล และอารมณ์ความรู้สึกโศกเศร้า คือความผันแปรของความรู้สึกที่เกิดจากการที่สูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักของเรา ความโศกเศร้าคือภาวะทางจิตวิทยา ซึ่งทางการแพทย์เคยยืนยันว่าไม่สามารถแยกระหว่างความคิดและร่างกายได้ การรักษาความเศร้าใจเป็นทั้งความผิดปกติทางจิตและทางกายภาพ แม้ความโศกเศร้า จะมีความหมายทางความรู้สึกเชิงลบ แต่สำหรับศิลปิน กลับสามารถนำอารมณ์ความรู้สึกที่โศกเศร้า มาสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอัจฉริยะ ดังคำเปรียบเปรยของนักปราชญ์อย่างอริสโตเติล ที่ว่าความรู้สึกเศร้าหมอง จากอารมณ์แปรปรวน, ความหดหู่ใจ, ความเกลียดชัง, การลี้ภัย หรืออารมณ์ทางลบอื่นๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความคิดฟุ้งซ่านภายในจิตใจและสภาวะต่ำสุดของร่างกายจะทำให้เกิด “ไฟแห่งแรงบันดาลใจ” ปลุกสัญชาตญาณแห่งการสร้างสรรค์ที่ลึกซึ้งที่สุด จนมีหนังสือ The dark sign of genius ของ Laurinda Dixon ที่รวบรวมศิลปินอัจฉริยะ เช่น ภาพเหมือนตัวเองที่มีแสงสลัวของ Rembrandt, ชายของ Van Eyck ในผ้าโพกหัวสีแดง เป็นต้น ในมุมมองความคิดว่าศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานจากความรู้สึกโศกเศร้า ศิลปินได้กำหนดอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาใหม่ด้วยการให้คำนิยามตนเองว่าเป็นคนเศร้า คุณค่าในตนเองของพวกเขาไม่ได้ขึ้นอยู่กับสายเลือดอันสูงส่งหรือความมั่งคั่งทางวัตถุแต่ขึ้นอยู่กับความสามารถ และสติปัญญาในแต่ละคน

การสร้างผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงออกถึงสภาวะความโศกเศร้านั้นเป็นการสร้างสรรค์โดยศิลปินใช้สัญลักษณ์แทนความรู้สึกที่ผ่านประสบการณ์การสูญเสียเป็นการสูญเสียเฉพาะบุคคลซึ่งมีปฏิกิริยาโต้ตอบแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อมูลของผลงานทัศนศิลป์หลายๆผลงาน เพื่อให้เห็นภาพรวมของการใช้สัญลักษณ์ที่ศิลปินนำมาใช้

Donna Balma เป็นศิลปินชาวแคนาดาที่สร้างผลงานลักษณะแฟนตาซี ที่มีแง่มุมเรื่องธรรมชาติจักรวาล ที่เธอสร้างจากจินตนาการที่แจ่มชัด แข็งแกร่ง ซึ่งตรงข้ามกับกำลังจากร่างกายของเธอเนื่องจากชีวิตที่เหลือเวลาน้อยลงๆของเธอ เธอคิดค้นว่ารูปร่าง รูปแบบ สี และความรู้สึกกลับ แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ส่วนตัวโดยอาศัยสัญชาตญาณความเข้าใจ และสัญชาตญาณในตัวตนของเธอ

ภาพที่ 1 ผลงานของ Donna Balma

ที่มา : <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-donna-balma/>

Jen Drysdale สร้างงานศิลปะที่ใช้เนื้อหาเกี่ยวกับความสับสน และการค้นพบ มีการลองใช้สื่อใหม่ๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจสำหรับงานชิ้นต่อไป มีการใช้สี สัญลักษณ์และการอุปมาอุปมัย ผลงานบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นภาพของผู้คนและสถานที่ในจินตนาการ เช่น ดาวเคราะห์ โลกและสภาพแวดล้อม Jen Drysdale ได้รับอิทธิพลที่สำคัญจากสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และความรู้สึกถึงความสุขกับพื้นที่สภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ จึงมีการใช้สัญลักษณ์ของบ้าน และบรรยากาศตามจินตนาการ เช่น ในผลงานชิ้นนี้ บอกเล่าถึงประสบการณ์ความเศร้าโศก และการจะสูญเสียของตัวเอง ความรู้สึกถึงการขาดการควบคุมตัวเองอย่างรุนแรง ศิลปินแทนความหมายถึง การที่ไม่สามารถควบคุมสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตัวเองได้อย่างแท้จริง สิ่งเดียวที่สามารถทำได้ คือการปล่อยวางกับสิ่งต่างๆในชีวิต มีการใช้เทคนิคสีน้ำมัน และแว็กซ์เย็น เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการควบคุมเทคนิค และการปล่อยให้เกิดขึ้นแบบธรรมชาติ มีการสร้างพื้นผิวด้วยการขูด และใช้ข้อศอกประกอบเพื่อให้เป็นไปตามความคิด

ภาพที่ 2 ผลงานของ Jen Drysdale

ที่มา : <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-jen-drysdale/>

Kristjana Gunnars สร้างกล่องความทรงจำ Stoneworker เป็นกล่องที่แสดงถึงสัญลักษณ์ เพื่อระลึกถึงความทรงจำเกี่ยวกับการจากไปของใครบางคนเพื่อจดจำช่วงเวลาที่มีความสุขที่สุดในชีวิต โดยศิลปินต้องการแสดงสภาวะอารมณ์ถึงการสูญเสียผู้คนไปตลอดชีวิต ช่างในมีก้อนหินและก้อนกรวดจากชายฝั่งโอเรกอน ที่ศิลปินเก็บมาหลายปี เนื่องจากครอบครัวของศิลปินมีบ้านริมหาดทรายสีขาวขนาดใหญ่ และมักจะหยิบก้อนหินก้อนกรวดเหรียญทราย และสิ่งของบนชายหาดอื่นๆไว้ตลอดหลายปีที่ผ่านมา ศิลปินสร้างสัญลักษณ์ เพื่อระลึกถึงพ่อแม่ที่จากไป โดยถึงแม้ว่าบ้านถูกขายไป และความเชื่อมโยงกับแนวชายฝั่งที่สวยงามนั้นสิ้นสุดลง แต่ยังมีก้อนหิน และก้อนกรวดที่ต้องจดจำมันทั้งหมด ศิลปินใช้ก้อนหินวางไว้รอบๆเป็นวงกลม ตรงกลางและที่มุมขวาบน มีมือไม้แกะสลัก ให้ความรู้สึกถึงการโอบกอด มีก้อนหินชายหาดไว้ในมือไม้มือใหญ่ ถือกุหลาบทะเลทรายสองดอก ซึ่งก่อตัวขึ้นในทะเลทราย เมื่อลมพัดทรายและมันถูกโอบล้อมเป็นรูปดอก

กุหลาบเหล่านี้ ในมือที่เล็กกว่ามีก้อนกรวดหนึ่งก้อนจากแนวชายฝั่งโอเรกอน นอกจากนี้ยังมีก้อนกรวดสามก้อนจากชายหาด Sechelt เพื่อส่งสัญญาณเชื่อมต่อระหว่างปัจจุบันและเวลาในอดีต

ภาพที่ 3 ผลงานของ Kristjana Gunnars

ที่มา : <https://coastospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-kristjana-gunnars/>

Jane Hennessy ใช้สัญลักษณ์เชิงเปรียบเทียบที่แสดงออกโดยการใช้สัญลักษณ์ในการแสดงออกที่ไม่เฉพาะเจาะจงอย่างเดียว โดยเลือกใช้จากความรู้สึกที่เยียวยาให้จิตใจดีขึ้นจากความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับความตาย ทำให้เกิดสาระสำคัญบางอย่างที่มหัศจรรย์แทนที่ ศิลปินได้เลือกสิ่งมีชีวิต มนุษย์และอื่นๆมาเป็นสัญลักษณ์ ซึ่งแทนค่าความเป็นแก่นแท้ของชีวิต การตระหนักรู้ในตัวตนที่ไม่มีขอบเขตของอัตตาเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงสาระของความหวัง ดำเนิน สิ่งลึกลับ เช่น ใช้นกกลางคืนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมของป่าที่มีหมอก และแสงจันทร์ขมุกขมัว นกกาในความหมายศิลปิน ใช้เชื่อมโยงเรื่องต่างๆ ในตำนาน ที่บอกถึงกลางสังหรณ์เกี่ยวกับความสิ้นหวัง และความตาย เศร้าโศกและการสูญเสีย

ภาพที่ 4 ผลงานของ Jane Hennessy

ที่มา : <https://coastospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-jane-hennessy/>

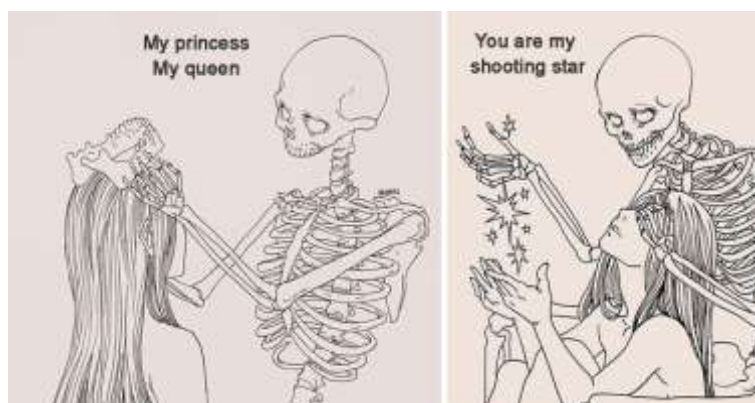
Shain Jackson ใช้ผีเสื้อเป็นตัวแทนการมีชีวิตที่สวยงาม โบบิน และมีวงจรการเจริญเติบโตที่มองเห็นได้ชัดเจน มีการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาสื่อความหมายถึง ถ้าเราโชคดีเราจะทะยานขึ้นไป และเปรียบเปรยให้เห็นถึงชีวิตที่วันหนึ่งเมื่อเดินทางในอนาคต เช่น เดินทางไปในโลกของวิญญาณ หรือโลกของสวรรค์ คือดินแดนที่เราไม่สามารถนำอะไรติดตัวไปได้เลย ความเชื่อของศิลปิน ต้องการสื่อถึงว่า เมื่อเราทิ้งผ้าคลุมกายของเราไว้เบื้องหลังจิตวิญญาณของเราจะอยู่เหนือกว่า สิ่งที่เราควรมีในการเริ่มต้นการเดินทางครั้งต่อไปคือ ความรัก ความเมตตา ความเห็นอกเห็นใจ ความยุติธรรม และคุณธรรมอื่นๆ

ภาพที่ 5 ผลงานของ Shain Jackson

ที่มา : <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-shain-jackson/>

Haenuli เป็นอีกหนึ่งศิลปินที่ใช้ผลงานช่วยรักษาอาการซึมเศร้าของตัวเอง เธอคิดถึงเพื่อนมากมายที่ตายจากไป การอกหัก และคิดถึงช่วงเวลาที่ยากเย็น เธอเริ่มยอมรับความเศร้าของตัวเอง และเริ่มที่จะถ่ายทอดความเศร้านั้นออกมาเป็นภาพวาด พร้อมการบรรยายใต้ภาพเล็กน้อย เพื่อเป็นการระบายความเศร้าและเป็นการปลอบใจตัวเอง จนทำให้รู้สึกสบายใจขึ้น

ภาพที่ 6 ผลงานของ Shain Jackson

ที่มา : <https://www.boredpanda.com/death-like-skeleton-drawings-haenuli-shin/>

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในหัวข้อ สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย นี้ เป็นการวิเคราะห์ผลงานของศิลปิน 3 ชิ้น ที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่มีต่อการสูญเสีย เทียบเคียงกับอารมณ์ของผู้วิจัย ณ ขณะที่ได้สูญเสียมารดาไป ความจำเพาะในเรื่องราว และความรู้สึก ทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลงานของศิลปินเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ผู้วิจัยนำไปพัฒนาต่อการสร้างสรรค์ผลงานส่วนบุคคลของผู้วิจัย โดยมีกระบวนการต่างๆตามกระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ดังนี้ คือ

1. การกำหนดแนวคิด
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ สังเคราะห์
3. การสร้างแนวทางการสร้างสรรค์
4. การสร้างสรรค์ และการพัฒนารูปแบบโดยองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น
5. การเก็บรายละเอียด
6. การนำเสนอผลงาน
7. การประเมินผล

การกำหนดแนวคิด ผู้วิจัยกำหนดแนวคิด เพื่อรวบรวมความรู้ ทั้งด้านวิชาการ และด้านการสร้างสรรค์ซึ่งไม่อาจแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามการกำหนดแนวคิดในเรื่อง อารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย นั้นเปรียบเสมือนแนวคิดหลัก ที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจและเลือก ผลงาน 3 ชิ้นของศิลปินทั้ง 3 คนเนื่องจากเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงและมีแนวทางการสร้างสรรค์งานที่มีการแสดงแนวคิดที่ชัดเจน และมีความซับซ้อนทางกระบวนการทางความคิดและการสร้างสรรค์ที่มาจากชีวิต ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม และเจตคติส่วนตัวที่ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อตัวผู้วิจัยและผู้สนใจ หากได้นำผลงาน 3 ชุด มาเทียบเคียง เปรียบเทียบ เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่าง แม้ว่าจะมีองค์ประกอบอื่นๆของศิลปินที่เป็นตัวแปรอื่นๆ เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ยุคสมัย และความเชื่อ ความศรัทธาในวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นก็ตาม

เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลส่วนหนึ่งที่เป็นประวัติของศิลปิน มาประกอบการวิเคราะห์ ข้อมูลเนื่องจากมีรายละเอียดแวดล้อมด้าน ความเชื่อ ความศรัทธา ศาสนา และวัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับการที่ ศิลปินใช้สัญลักษณ์ในผลงาน การสังเคราะห์จนเกิดองค์ความรู้ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งในการนำไปสู่ การสร้างสรรค์ และพัฒนาสัญลักษณ์ เพื่อไปสู่งานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ - สังเคราะห์ข้อมูลผ่านผลงานตัวอย่างของศิลปิน และการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ของผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผู้วิจัยศึกษาประวัติศิลปิน เพื่อเชื่อมโยงสู่การ สร้างสรรค์ผลงานในชิ้นงานที่นำมาศึกษา และวิเคราะห์ความสอดคล้องกับสภาวะอารมณ์ขณะนั้นๆของศิลปิน ผู้สร้างสรรค์ผลงาน จากการได้รับความรู้สึกโศกเศร้ามากจนต้องใช้การสร้างผลงานศิลปะเพื่อบำบัด หรือการใช้ศิลปะเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกให้ระบายออกมา ตามในทฤษฎี คูเบลอร์ - รอสส์ ในระดับของการรับมือของ ความเศร้าในระดับที่ 3 คือ พยายามหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลงความรู้สึกโศกเศร้า เพื่อให้เข้าสู่ กระบวนการยอมรับ และทำใจต่อการสูญเสีย รวมถึงเมื่อแปลความหมายตามการวิเคราะห์ถึงสัญลักษณ์ บางอย่างที่ปรากฏในผลงานยังทำให้ทราบถึงการที่ศิลปินพยายามให้กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะ มาเป็นการ บำบัดจิตใจ เนื่องจากไม่สามารถทำใจยอมรับการตายจาก ซึ่งเป็นความจริงที่เกิดขึ้นได้นี่เป็นความสอดคล้อง กับมุมมองความคิดของนักทฤษฎีอย่างเช่น ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ที่เชื่อว่าจิตใต้สำนึกของคน เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับความเป็นอมตะของตัวเอง ดังนั้นเป็นการยากมากที่เราจะเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับการตาย

3.1 การวิเคราะห์ผลงานกรณีศึกษา

3.1.1 ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital, 1932 ผลงานของ ฟรีดา คาห์โล

ฟรีดา คาห์โล (Kahlo Frida) จิตรกรชาวเม็กซิกัน สามีของเธอคือ ดิเอโก ริเวรา (Diego Rivera) จิตรกรผู้มีชื่อเสียงของเม็กซิโก ผลงานของดิเอโก ส่วนใหญ่เป็นวาดภาพจิตรกรรมบนผนังตึกสาธารณะ และมี แนวคิดไปในทางนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ ฟรีดา คาห์โล เกิดที่เม็กซิโกซิตีในปี ค.ศ.1907 (พ.ศ. 2450) ในครอบครัว ช่างภาพชาวยิว ที่มีพื้นเพมาจากประเทศเยอรมนี เมื่ออายุหกขวบเธอเริ่มเป็นโรคโปลิโอ ขาขวาของเธอสั้นลง และพอมลงหลังจากนั้น เมื่อตอนอายุสิบแปด ฟรีดา เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ ทำให้ร่างกายของเธอกระทบ กระเทือนจนกระดูกสะโพก และกระดูกสันหลังบาดเจ็บมาก แพทย์ที่รักษาเธอไม่สามารถรับประกันในการ กลับมาเป็นปกติได้ และนั่นเองเป็นแรงผลักดันให้เธอสนใจ และทุ่มเทให้กับการวาดภาพ

ฟรีดา คาห์โล เป็นจิตรกรแนวผสมผสานความเหมือนจริง สัญลักษณ์นิยม และเหนือจริง เข้าด้วยกัน จากสภาพร่างกายที่ไม่พร้อม เมื่อครั้งที่ฟรีดา เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ เธอจึงได้สร้างเปลหามพิเศษ เพื่อที่จะได้สามารถวาดรูปได้โดยติดกระดุมบานใหญ่เพื่อให้มองเห็นตัวเอง เธอเริ่มต้นด้วยการถ่ายภาพตนเอง เธอกล่าวว่า “ฉันเขียนตัวเองเพราะฉันใช้เวลาอยู่คนเดียวมาก และเพราะเป็นหัวข้อที่ฉันรู้ดีที่สุด” ตั้งแต่นั้น ฟรีดา จึงเริ่มวาดภาพตัวเอง และพัฒนาผลงานมาโดยตลอด ฟรีดา ได้แต่งงานกับ ดิเอโก ในปี พ.ศ. 2472

ภาพที่ 7 ฟรีดา คาห์โล (Kahlo Frida)

ที่มา : <https://www.arthipo.com/frida-kahlo-red-shawl-portrait.html>

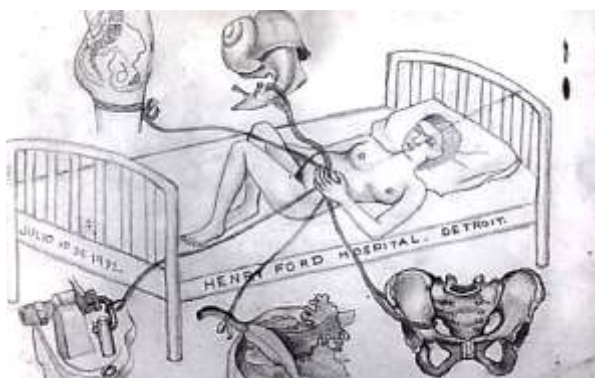
ภาพที่ 8 สถานที่ที่เปลี่ยนชีวิตของ Frida Kahlo (Places That Changed Frida Kahlo's Life)

ที่มา : <https://culturacolectiva.com/travel/9-places-of-frida-kahlo-life-that-changed-her>

ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital, 1932 เป็นผลงานของ ฟรีดา คาห์โล ที่แสดงให้เห็นถึง อารมณ์ ความรู้สึกที่สะเทือนใจ ในเรื่องเกี่ยวกับการสูญเสียซึ่งก็เป็นลักษณะเฉพาะในผลงานของฟรีดา ด้วย เนื่องจากประสบการณ์ในชีวิตของเธอล้วนแต่มีความสะเทือนใจ มาจากการสูญเสีย ที่เกือบสูญเสียชีวิต ความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ที่เกิดกับเธอตั้งแต่ก่อนเธอได้วาดภาพ และเกิดกับเธออีกเรื่อยๆจนวาระสุดท้าย

Henry Ford Hospital เป็นชื่อโรงพยาบาลในเมืองดีทรอยต์ ประเทศอเมริกา โรงพยาบาลที่เธอเข้าไปรับการรักษาเมื่อเธอแท้งลูกคนที่ 2 ลูกที่เธอดูแล และเผ่าทะนุถนอมมากในขณะที่เธอตั้งครรภ์เพราะเธอเคยแท้งลูกคนที่ 1 ไปตอนเกิดอุบัติเหตุ แม้ในระหว่างการตั้งครรภ์ครั้งนี้ เธอจะทราบดีก็ตามว่าอาจจะมีอันตรายถึงแต่ชีวิต ในผลงาน Henry Ford Hospital นี้มีภาพเธอตัวเองนอนอยู่บนเตียง โดยไม่มีเสื้อผ้า มีแต่รอยเลือด และคราบเลือดบนผ้าปูเตียงนอนสีขาว ร่างกายส่วนบนหันหน้ามาทางผู้ชม ใบหน้ามีน้ำตาอาบลงมาทางแก้ม ร่างกายส่วนล่างบิดเบี้ยวไปอีกทาง รอบตัวฟรีดามีสัญลักษณ์ต่างๆ ลอยอยู่ 6 อย่าง คือ ตัวเด็กทารก ดอกกล้วยไม้ หอยทาก เครื่องจักร ภาพทางการแพทย์ และกระดูกเชิงกราน ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปแปลความหมาย และวิเคราะห์เพิ่มเติมต่อไป ผลงานชิ้นนี้ ได้สะท้อนความเจ็บปวดทั้งความผิดหวังทางร่างกาย และทางอารมณ์

ฟริดา ใช้ผลงานชิ้นนี้ช่วยเยียวยาความรู้สึกถึงความทุกข์ที่เกิดจากความโศกเศร้า จนไม่อาจบรรยายได้แม้เธอไม่สามารถลุกเดินไปไหนมาไหนได้ แต่สิ่งเดียวที่เยียวยาเธอในขณะนั้น คือ การวาดภาพ

ภาพที่ 9 ภาพร่างผลงานในชุด โรงพยาบาล Henry Ford, 1932
ที่มา : <https://www.fridakahlo.org/frida-kahlo-drawings.jsp#prettyPhoto>

ภาพที่ 10 ชื่อผลงาน : โรงพยาบาล Henry Ford, 1932 น้ำมันกับโลหะ
ปัจจุบันเก็บรักษาใน พิพิธภัณฑ์ Museo Dolores Olmedo Patiño, เม็กซิโกซิตี้
ที่มา : <https://rakdok.com/fridakahlo/>

ภาพที่ 11 ภาพโรงพยาบาล Henry Ford และผลงานโรงพยาบาล Henry Ford, 1932
ที่มา : <https://www.freep.com/story/money/cars/2018/03/10/henry-ford-splt-lyft-patient-rides/354559002/>

สัญลักษณ์ต่างๆภายในภาพบอกความหมายอย่างชัดเจน และสะท้อนอารมณ์ เช่น ภาพหญิงสาวตั้งครุฑ บนเตียงผ้าขาว ตั้งอยู่บนพื้นสีน้ำตาลเข้ม ด้านบนเป็นเหมือนท้องฟ้าไกลๆและมีทิวทัศน์เมืองอยู่ด้านหลังไกลๆ การวางองค์ประกอบของรูปทรงต่างๆ อย่างมีความหมาย ภาพผู้หญิงนอนเปลือยกายจมกองเลือด เป็นสิ่งชี้แนะถึงแรงสะท้อนใจที่สุดของภาพ มีการวางสิ่งต่างๆโดยเว้นระยะห่าง และมีเส้นที่ความเชื่อมโยงรูปทรงต่างๆเข้าด้วยกัน อารมณ์ของภาพสะท้อนความเจ็บปวด ความผิดหวังทั้งทางร่างกาย และทางจิตใจ ในภาพวาดเธอไม่ได้สะท้อนสิ่งที่คาดหวังใดๆ เพียงแต่เป็นการบันทึกความรู้สึกช่วงชีวิตของเธอ

3.1.2 ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” (พ.ศ. 2540) ผลงานของ มณฑิร บุญมา

มณฑิร บุญมา จบการศึกษาศิลปะจากจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อนจะได้อุปการะไปเรียนต่อที่อิตาลีและฝรั่งเศส และกลับมาศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากรอีกครั้ง มณฑิร เป็นศิลปินคนสำคัญในยุคทศวรรษที่ 2520 ร่วมสมัยเดียวกันกับ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข, สุธี คุณาวิชยานนท์, มานิต ศรีวานิชภูมิ และ อภินันท์ โปษยานนท์ กลุ่มศิลปินที่กลับมาจากต่างประเทศ และนำความคิดทางศิลปะใหม่ๆ กลับเข้ามาในประเทศไทย เขาได้มีโอกาสสอนศิลปะในมหาวิทยาลัยชื่อดังหลายๆที่ เช่น คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จนกระทั่งเสียชีวิตในปี พ.ศ.2543 (creativethailand, 2017)

ภาพที่ 12 มณฑิร บุญมา

ที่มา : <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Montien%20Boonma>

การสร้างสรรคผลงานศิลปะของมณฑิร ใช้วัสดุหลายๆ อย่างมาสร้างสรรค์ เช่น กระจกอบเขาควาย ฟางข้าว (ในผลงานชุด A Pair of Water Buffaloes, 1989) และดิน ถ่าน ผงซักฟอก และครามสีน้ำเงินเข้ม (ในผลงานชุด Earth Pagoda, 1989) ที่วาดลงไปบนกล่องผงซักฟอก และติดตั้งเรียงกันแนวตั้งเป็นทรงสถูปบนผนัง ซึ่งในขณะนั้นถือว่าเป็นรูปแบบที่ศิลปินไทยยังไม่นิยม ซึ่งให้เห็่นว่ามณฑิรมีลักษณะการสร้างสรรคที่หลุดออกไปจากกรอบของสื่อศิลปะเดิมๆ ที่แตกต่างจากความเป็นไทยตามประเพณีนิยม แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยในแบบเฉพาะของเขา มณฑิรใส่อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆผ่านวัสดุที่เขาเลือก และสร้างสรรครูปแบบใหม่ในการนำเสนอตามกระบวนกรเฉพาะตัว วัสดุต่างๆนั้นสื่อถึงความคิดและมุมมองของเขาที่มีต่อสภาวะการณ์ในสังคมขณะนั้นๆ

ผลงานของมณฑิร บุญมา เป็นการทำงานศิลปะที่ ครุ่นคิดไปกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิตในแต่ละช่วง เขาเริ่มมีความสนใจในพุทธศาสนาและการตั้งคำถามเกี่ยวกับชีวิตตั้งแต่เมื่อภรรยาของเขา คือ จันทรแจ่ม บุญมา ได้ล้มป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านม มณฑิรพยายามหาทางเลือกอื่นๆ ในการรักษาพยาบาล ภรรยาจากการรักษาแบบแพทย์แผนปัจจุบัน ด้วยการหาสมุนไพรต่างๆ มาใช้ในการรักษา จนกลายมาเป็นรูปแบบหนึ่งที่เขาเห็นได้ในการเลือกวัสดุในการสร้างงานศิลปะของเขา (รูป – กลิ่น – เสียง) ผลงานที่เขาทำในช่วงนี้ก็เป็นเสมือนการสร้างผลงานเพื่อเยียวยาจิตใจด้วย แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นกังวลลึกๆ แบบแยบยล หลังจากการเสียชีวิตของภรรยาในปี พ.ศ.2537 ผลงานบางชิ้นบอกเล่าถึงสิ่งที่เยียวยาทั้งกายภาพ และจิตใจไปพร้อมๆ กัน (Tunyaporn Hongtong, 2561) มณฑิรได้สร้างสรรค์ผลงานอีกหลายชิ้นที่เชื่อมโยงกับอาการโรคที่ทำให้ภรรยาได้จากไป เช่น “ภาพวาดเส้นเพื่อฝึกฝนจิต” ซึ่งวิเคราะห์เพิ่มเติมจาก บทสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งว่า

“เป็นเรื่องส่วนตัวเกี่ยวกับสภาพจิตของตัวเองในช่วงขณะนั้นที่มีแต่เรื่องยุ่งเหยิงสับสน ผมนั่งขึ้นมาเขียนทุกวันเป็นภาพลายเส้นรูปบาตรพระ เริ่มจากวงกลมส่วนปาก แล้วก็แก้ปัญหาลงเส้นไปเรื่อยๆ ทำให้จนรู้สึกได้ว่าตัวเองพอ โดยแต่ละครั้ง ก็พยายามทำจิตให้ว่างที่สุด ไม่ให้คิดอะไรมาก คล้ายกับเป็นการบันทึกจิตของตัวเองด้วย”¹

ภาพที่ 13 กระบวนการสร้างสรรค์โดย "ฝึกจิต" ของ มณฑิร บุญมา

สไลด์ภาพจาก MontienAtelier เก็บรักษาโดย Estate of Montien Boonma

ที่มา : <https://www.facebook.com/MontienAtelier/photos/1743735605680287>

การที่มณฑิร บุญมา ใช้ศิลปะเป็นเครื่องบำบัดจิตใจ ในช่วงที่มีสภาวะรู้สึกสับสน โศกเศร้า กับ การเจ็บป่วยของภรณานั้น ผลงานจึงเหมือนเป็นการฝึกจิตสร้างสมาธิ และการกำหนดจิต จนภายหลังการจากไปของภรรยา เขาย้ายกลับมาอยู่ที่กรุงเทพมหานคร เพื่ออยู่กับบุตรชาย เป็นช่วงที่มณฑิรทำงานศิลปะจัด

¹Ardel gallery of Modern Art. (2552). สัจนิพนธ์การ เรื่อง ในสถานการณ์เช่นนี้ สิ่งพึงควรใส่ใจ คือ การทรมานของดวงจันทร์. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://yodchattinyline.com/2017/06/20/destroy-she-said-1/>

วางชิ้นใหญ่ การสะท้อนเรื่องความหวังและการเยียวยาจิตใจ ก่อนจะพบว่าตนเองเป็นมะเร็งปอดและลามไปยัง
 ก้านสมองผลงานช่วงนี้สร้างสรรค์ด้วยพลังผลักดันภายในมาสู่ภายนอก ผลงานหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงสัจธรรมของ
 การเวียนว่าย ตาย เกิด ซึ่งเป็นสัจจะของชีวิต แต่มณเฑียรได้กล่าวไว้ว่า งานของเค้าไม่ใช่ผลงานพุทธศิลป์
 เนื่องจากเขาต้องการให้ผลงานของเขาเป็นสิ่งที่แสดงเนื้อหา ความหมายอันเกิดจากรูปลักษณ์ของรูปร่าง
 น้ำหนัก ความสมดุล และส่วนต่างๆ และหากพบสาระทางพุทธศิลป์ในผลงานของเขาแสดงว่าพุทธปรัชญา
 ต่างๆ ที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบนั้น เป็นสัจธรรมที่สากล สามารถสัมพันธ์กับชีวิต การมีอยู่ การปรากฏและ
 การแปรเปลี่ยนสูญสลายของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นสาระที่เขาได้สร้างให้ปรากฏในผลงาน และพุทธศาสนา นั้น
 สำหรับมณเฑียร คือ ส่วนที่หล่อหลอมมโนคติและทัศนคติที่มีต่อโลก ชีวิตและศิลปะ

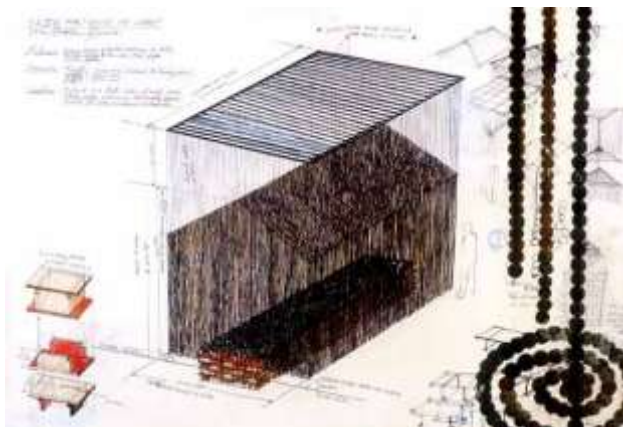
ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” พ.ศ. 2540

เป็นผลงานที่ศิลปินค้นหาความหมายของการเกิด มีชีวิตอยู่ และการตายใช้รูปแบบศิลปะจัดวาง
 ร่วมกับพื้นที่ (Installation) ขนาดใหญ่ ที่ทำขึ้นจากสมุนไพรมีการใช้วัสดุพื้นถิ่นเข้ามาใช้ในการทำงาน ให้
 ความรู้สึกเหมือนการเดินเข้าไปในสถานที่ เพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่แวดล้อมไปด้วยรูป รส กลิ่นเสียง มณเฑียร
 ใช้ลูกบิด หรือลูกประคำสมุนไพรมากมายพันเส้นห้อยโยงทั้งตัวในแนวตั้งรูปทรงภายนอกคล้ายบ้าน ผืนที่ทำ
 ด้วยสมุนไพรมี (หญ้าฝรั่น, ขิง, และยูคาลิปตัส) สัมผัสแรกที่ได้เห็นภาพรวมของผลงาน จะเห็นได้ถึงความงาม
 ความสุข และความผ่อนคลาย แต่เมื่อสัมผัส และเข้าไปอยู่ร่วมกับผลงานจะรับรู้ได้ว่า HOUSE OF HOPE เป็น
 เรื่องราวของการสวดมนต์ที่มณเฑียร สวดมนต์อ่อนน้อมเรื่องความเจ็บป่วยของภรรยาเนื่องจากโรคมะเร็ง
 ผลงานแสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าที่ไม่ได้แสดงตัวอย่างชัดเจน แต่ซ่อนอยู่ในทุกอนุของภาพ และกลิ่น
 ของสมุนไพรมี่ผู้ชมได้สัมผัส สัมผัสได้ถึงกลิ่นที่อบอุ่น หรือสถานที่ศักดิ์สิทธิ์เปรียบเสมือน การสวดมนต์อ่อน
 น้อมตามแบบความศรัทธาของพุทธศาสนา และแทรกความเชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) คือ ความไม่มีตัวตน
 ไม่ใช่ตน ความเป็นนามธรรม ไม่ต้องมีการเกิดหรือการทรงตัว ก็สามารถมีรูปทรงอยู่สิ่งต่างๆ ที่พอจะพาให้
 สามารถบรรเทาความทุกข์ได้

ภาพที่ 14 บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” พ.ศ. 2540, 2539 – 40; เหล็ก, ยาสมุนไพรม, ไม้; 400 x 300 x 600 ซม.

ที่มา : <http://sites.asiasociety.org/arts/boonma/house/b0.html>

ภาพที่ 15 ภาพร่างผลงานชุดบ้านแห่งความหวัง

ที่มา : <http://www.fineart-magazine.com/montienboonma>

ภาพที่ 16 ภาพประกอบการสร้างผลงาน

ถ่ายโดย Paisal Theerapongvisanuporn

ที่มา : www.facebook.com/photo.php?fbid=407002546609486&set=pcb.407018449941229&type=3&theater

3.1.3 ผลงานชื่อชุด Lament (พ.ศ.2540) ผลงานของ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข

อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ศิลปินผู้มีพื้นเพจากจังหวัดตราด จบการศึกษาศิลปะจากคณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อนที่จะไปศึกษาต่อที่สถาบัน Hochschule für Bildende Künste Braunschweig ที่เมืองเบราชไวค์ ประเทศเยอรมนี มีผลงานที่แสดงในนิทรรศการเดี่ยวและกลุ่มทั้งในประเทศและนานาชาติทั่วโลก นอกจากนี้ยังสอนศิลปะที่คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (wurkon, 2562)

ภาพที่ 17 อารยา ราชภูร์จำเรณูสุข

ที่มา : <http://rama9art.org/araya/index.html>

ในช่วงแรกของการเป็นศิลปิน อารยา ราชภูร์จำเรณูสุข สร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ และได้รับรางวัลจากการประกวดทั้งในระดับชาติและนานาชาติ หลังจากนั้นได้สร้างสรรค์ผลงานในลักษณะประติมากรรม และศิลปะจัดวางรวมถึงงานศิลปะภาพเคลื่อนไหว วิดีโอบันทึกการแสดงสด และงานเขียนที่เป็นวรรณกรรม ที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความทรงจำส่วนตัว ผลงานหลายๆชิ้น ศิลปินเล่าถึงความเป็นมา จากแรงบันดาลใจหลังจากศิลปินผ่านสภาวะของการสูญเสียบุคคลที่เป็นที่รัก ในบทสัมภาษณ์ว่า พ่อของเธอเป็นแพทย์ และตอนอายุ 3 ขวบในขณะที่แม่ของเธอทำงานคลออดลูกกับพ่อของเธอในตำแหน่งแพทย์ แม่ของเธอก็เสียชีวิต หนึ่งสัปดาห์ต่อมาน้องสาวที่เกิดมาก็เสียชีวิตเช่นกัน ใน 3 ปีต่อมาเธอสูญเสียพี่สาวที่อายุ 18 เดือน (Amy Clarkson, 2555) เช่น ในผลงานภาพพิมพ์หลายๆชิ้น อารยา ราชภูร์จำเรณูสุข สร้างสรรค์ผลงาน จากความรู้สึกถึงคุณยาย ที่ได้จากไปตามบทความบรรยายในหนังสือประกอบผลงานตอนหนึ่งว่า (Ardel gallery of Modern Art, 2552)

“ผืนดินสีดำกว้างมีมิติลึกสมมุติในงานภาพพิมพ์ราวกับ จะทอดยาวไปถึงบ้านที่จากมา บนผืนสีดำกว้าง นั้นผู้อยู่ไกลแหวะเวียน มาเยี่ยมมาเยือน ยายที่ตายแล้วมาพร้อมกับหลานๆ ในวันลา เป็นในขณะจรถใจเขียนถึงยายในรูปของเรื่องหลายตอนต่อ เขียนหนังสือถึงยาย อดีตค่อยๆ กับมาในรูปเมื่อครั้งเรายังเด็กร่างบิดเบี้ยว ทอยยขึ้นเวที แห่งความคิดคำนึง”²

ภาพที่ 18 ความฝันของแม่, 2533 Aquatint ขนาด 39 x 92 ซม.

ที่มา : <http://rama9art.org/araya/index.html>

²Ardel gallery of Modern Art. (2552). สัจนิพนธ์การ เรื่อง ในสถานการณ์เช่นนี้ สิ่งพึงควรใส่ใจ คือ การทรมานของดวงจันทร์. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://yodchattinyline.com/2017/06/20/destroy-she-said-1/>

และผลงานในช่วงสร้างสรรค์แบบสื่อผสม อีกหลายชิ้นที่แสดงออกให้เห็นว่ามีการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและความตายเช่นผลงานในชุด คีนกลีนกามรส ในปี 2536 - 2538 ศิลปินบรรยายไว้ตอนหนึ่งว่า (Ardel gallery of Modern Art, 2552)

“การพำนักรู้เยอร์มนี้ ครั้งที่ 2 ในหอพักนักศึกษาขนาด 11 ตารางเมตร กับอวลความตามของพ่อที่ จีบจิต นำมาสู่ผลงานเมื่อวัดอุปัฏ มัดผมผู้หญิงถูกแช่ในน้ำเค็มอย่างแช่ฟิล์มเอ็กซ์เรย์ ขามไสรินน้ำไว้ตรงหน้าชุดกระดาดขาวผ้าทอมือยาว ไม่รู้จบ จารึกบทสวดแผ่เมตตาส่งผู้จาก ฟิล์มเอ็กซ์เรย์ดำมืดถูกเขียนทับอีกชั้น และอีกชั้น”³

ภาพที่ 19 ชื่อผลงาน The Dinner with Cancer II, 1994

ที่มา : <http://rama9art.org/araya/index.html>

ภาพที่ 20 ชื่อผลงาน Trap, 1995

ที่มา : <http://rama9art.org/araya/index.html>

³Ardel gallery of Modern Art. (2552). สัจนิพนธ์การ เรื่อง ในสถานการณ์เช่นนี้ สิ่งพึงควรใส่ใจ คือ การทศของดวงจันทร์. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก [https:// yodchattinyline.com/2017/06/20/destroy-she-said-1/](https://yodchattinyline.com/2017/06/20/destroy-she-said-1/)

อารยา สร้างสรรค์ผลงานอีกหลายชิ้นที่ผ่านกลวิธีที่ท้าทายจิตสำนึก และเส้นแบ่งทางศีลธรรมของผู้ชมผลงาน ผ่านภาพและการแสดงศิลปะที่สะท้อนความรู้สึก กระทบต่ออารมณ์อันสะเทือนใจอย่างยิ่ง โดยเธอให้ความสำคัญกับกาลเวลา และพื้นที่ (Time Space Place) เช่นผลงาน เธออ่านบทกวีให้ผู้ฟังที่เป็นร่างกายไร้วิญญาณในห้องดับจิต หรือการสอนหนังสือและสนทนากับศพคนตาย ในผลงาน “สนทนากับความตายบนถนนสายแรกของชีวิต (2005)” และ “The Class (2005)” ผลงานของเธอ มักเป็นการสำรวจปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เป็นคู่ตรงข้าม หากแต่ก็มีขอบเขตที่เหลื่อมซ้อนกัน ไม่ว่าจะเป็น ชีวิตและความตาย มนุษย์และสัตว์ เสรีภาพและกฎเกณฑ์ เธอกระตุ้นให้ผู้ชมขบคิด และหาความหมายใหม่ๆ ของขอบเขตและเส้นแบ่งของคู่ตรงข้ามเหล่านี้

ภาพที่ 21 "The Class" (2005)

ที่มา : <https://www.bangkokpost.com/life/arts-and-entertainment/286717>

ผลงานชื่อ Lament พ.ศ. 2540

เป็นผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นในปี พ.ศ. 2540 เป็นผลงานวิดีโอ ที่รวมภาพเคลื่อนไหวในการที่ศิลปินอ่านบทกวี ให้ร่างที่ไร้วิญญาณฟัง ศิลปินได้เคยกล่าวไว้ในบทสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ผลงานชิ้นนี้ว่าเป็นเรื่องราว ผูกพันและรักใคร่ถึงผู้ที่ได้จากไป เนื่องจากการสูญเสีย ญาติผู้ใหญ่ ทั้งยาย พ่อ แม่ ตา ทำให้เกิดการโหยหา ความสัมพันธ์ในครอบครัว และใช้ร่างไร้วิญญาณ นี้เพื่อเป็นตัวแทน ส่วนประกอบในงาน Lament จึงเป็นเสียงอ่านวรรณกรรม (เรื่อง มัทนะพาธา) แทนความพยายามในการดึงกลับซึ่งความสัมพันธ์ที่เคยมี เคยนำความสุขมาให้กับคนที่จากไป และเป็นความใจจดใจจ่อของศิลปินที่นั่งอ่านอยู่ เป็นนัยยะของความพยายามที่จะดึงกลับซึ่งความสัมพันธ์ที่เคยมีเคยเป็น เพียงแต่การกระทำนั้น กระทำต่อร่างของผู้ที่ไม่รับรู้ ซึ่งศิลปินหวังว่าอาจจะรับรู้ เป็นความหวัง เช่นเดียวกับในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา คือการกรวดน้ำ อุทิศแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้ผู้ตาย ซึ่งคือความหวังว่าเขาเหล่านั้นจะได้รับ แม้ผลงานมีความใกล้เคียงกับเรื่องศาสนามาก แต่ความรู้สึกในผลงานกลับซ่อนเรื่องของกิเลส ความปรารถนา ความกลัวหา ซึ่งอาจจะสะท้อนกลับว่าขณะที่คำสอนสอนให้เราละวางเข้าใจโลก แต่พิธีกรรมก็สามารถช่วยบำบัดความโศกเศร้าได้ แต่สุดท้าย อาจจะสะท้อนเสียงแห่งความอาวรณ ต่างๆมันคือเสียงที่เกิดขึ้นในใจศิลปิน เสียงที่เกิดขึ้นในห้อง ต่อหน้าร่าง มันคือแค่อจินตนาการ มันคือจินตนาการที่แรง ความปรารถนาที่แรง เป็นจินตนาการแบบที่ฟุ้งฝัน มันไม่ใช่ความจริง (art4d, 2543)

ภาพที่ 22 ภาพประกอบผลงาน ชื่อ Lament, 2000, Installation view, ณ Edsvik Museum

ที่มา : <http://rama9art.org/araya/index.html>

ภาพที่ 23 Lament, 1998

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/603552787542588831/>

ผู้วิจัยออกแบบตารางในการวิเคราะห์และการแปลความหมายในสัญลักษณ์ด้านต่างๆเช่น สัญลักษณ์ที่เป็นรูปทรงที่ปรากฏอยู่ในผลงาน, การแปลความหมายองค์ประกอบการสร้างสรรค์ด้านทัศนศิลป์ และสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของศิลปิน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เห็นองค์รวม และการจัดหมวดหมู่สู่แนวทางการสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลงาน

3.2 การแปลความหมายจากสัญลักษณ์

3.2.1 การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ ในผลงานชื่อ Henry Ford Hospital

ภาพโรงพยาบาล Henry Ford Hospital หรือ The Flying Bed เป็นภาพเหมือนตนเองวาดโดย Frida Kahlo ในปี 1932 ภาพวาดนี้สะท้อนความเจ็บปวดที่จิตรกรรู้สึกเมื่อเธอรู้อยู่ที่เธอแท้งลูกคนที่ 2 เธอวาดรูปนี้จากเตียงในโรงพยาบาล หลังจากที่เธอมีภาวะซึมเศร้าอย่างรุนแรง ฟรีดา ขอให้นำทารกในครรภ์ของเธอมาเพื่อที่เธอจะได้วาดภาพมัน แต่เธอไม่ได้รับอนุญาต ดิเอโกสามีของเธอและแพทย์ของเธอได้หาข้อมูลเพื่อเป็นภาพประกอบให้เธอสร้างผลงานชิ้นนี้ โดยตั้งชื่อตามโรงพยาบาลที่เธอได้รับการดูแล

ตารางที่ 1 คำอธิบายและการแปลความหมาย ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital

ลำดับ	ภาพ	สัญลักษณ์	การแปลความหมาย
1		ภาพตัวเอง	- ภาพตัวเองอยู่บนเตียงในโรงพยาบาลที่ดูเหมือนลอยอยู่ในอากาศแสดงถึงความเปล่าเปลี่ยว - ร่างกายที่เต็มไปด้วยคราบเลือด บอกถึงในภาพนี้ เธอเป็นคนเดียวที่มีชีวิตอยู่ - การจัดภาพ ในภาพวาดและมีขนาดตัวซึ่งมาขนาดเล็กกว่าพื้นที่ว่าง; เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโดดเดี่ยว คนเดียวที่ทนอยู่ในความเจ็บปวด มีน้ำตาลสีขาวที่ไหลอาบมาที่แก้มของเธอแสดง ความทุกข์ทรมานที่ซ่อนในจิตใจ แสดงในสีหน้าที่นิ่งเฉย แสดงความรู้สึกที่หมดสิ้นทุกสิ่งอย่าง - ร่างกายที่บิดเบี้ยว จากเอวขึ้นเธอหันไปหาผู้ชม; จากเอวลงเธอหันไปแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกไม่สบาย
2		โรงงาน	- ด้านหลังเป็นที่ตั้งของโรงงานในอเมริกาเป็นอาคารของบริษัท Ford Motor Company ที่ตั้งอยู่ในเมืองอุตสาหกรรมของดีทรอยต์ และเป็นเมืองที่ ดีเอโก ริเวรา (Diego Rivera) สามีมองเธอมาทำงานเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังของเขาอยู่ แสดงให้เห็นว่าซึ่งเป็น ที่ห่างไกลจากเม็กซิโกซึ่งเป็นบ้านเกิดของเธอ - ความรู้สึกถึงความอ้างอ้างเพียงลำพังในที่ราบอันกว้างใหญ่เหมือนทะเลทราย นี่เธอก็แสดงให้เห็นว่าตัวเองหลงทางอยู่ในที่ๆไม่คุ้นเคย
3		ทารกในครรภ์เพศชาย	- ภาพทารกในครรภ์ที่ตายแล้วของเธอซึ่งเธอจะเรียกว่า "Dieguito" (หรือ "Little Diego" ในภาษาสเปนหมายถึง Diego Rivera สามีมองเธอ) สายสะดือ แสดงให้เห็น การเชื่อมโยงระหว่างทารกในครรภ์และแม่
4		ภาพประกอบร่างกายผู้หญิงเป็นภาพทางการแพทย์: การเกิดทารกในครรภ์	- ภาพภายในร่างกาย (เหมือนภาพเอ็กซเรย์) ผู้หญิงบริเวณท้องขณะตั้งครรภ์ หมายถึง ระบบการทำงานของร่างกายขณะตั้งครรภ์ ว่าทำงานอย่างไรและในกรณีนี้เพื่อแสดงว่าทำไมมันถึงเป็นไปได้ที่เธอจะมีลูก - ลักษณะ ที่บอกรายละเอียดว่า ปัญหาคือกระดูกเชิงกรานเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เธอไม่มีลูกอีกต่อไป และส่วนประกอบอื่นๆก็จะมีการเชื่อมโยง เช่น รูปทรงของทารกในครรภ์โดยใช้เส้นรอบรูปทรงเหมือนสายสะดือ

ลำดับ	ภาพ	สัญลักษณ์	การแปลความหมาย
5		ดอกกล้วยไม้	(มีลักษณะเหมือนมดลูกผู้หญิง) เป็นดอกไม้ที่เธอได้รับเป็นของขวัญจาก ดิเอโก ริเวรา สามีของเธอเมื่อเธออยู่ในโรงพยาบาลฟรีด้า นั้น คลอดลูกในสหรัฐอเมริกาซึ่งไม่ใช่ในเม็กซิโกอย่างที่เธออยากให้เป็นเพราะเธอต้องการติดตามสามีที่ต้องมาทำงานในประเทศนี้ การวาดดอกกล้วยไม้นั้น บอกถึงว่าเธอจะไม่ลืมสามีของเธอ (เป็นสัญลักษณ์เพียงอย่างเดียวที่อ้างอิงไปถึงสามีของเธอ) ในสายตาของศิลปิน ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึก ในขณะเดียวกันก็ทำให้เราระลึกถึงวัฏจักรชีวิต ธรรมชาติ และพลังที่ควบคุมไม่ได้
6		หอยทาก	หอยทาก แทนความหมายในเชิงวัฒนธรรมพื้นเมืองที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของเพศหญิงและความเป็นหญิงการคลอดบุตร และเพศหญิง เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เราเห็นอย่างชัดเจนถึงความเชื่อของฟรีด้า เกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาวเม็กซิกัน และอีกนัยยะหนึ่งก็เป็นสัญลักษณ์ของความแข็งแกร่งของการผ่าตัด
7		เครื่องจักร	แสดงให้เห็นถึงความไม่มีตัวตนของการบริการของโรงพยาบาลและความรู้สึกของการอยู่คนเดียวต่อหน้าเครื่องจักรแห่งความโหดร้ายของกระบวนการตั้งครรภ์และการแท้งของเธอ

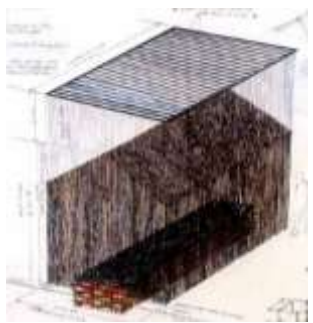
ที่มา : ผู้วิจัย

3.2.2 การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ ในผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง “House of Hope”

เป็นผลงานที่ มณฑิยา บุญมา สร้างสรรค์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าที่ไม่ได้แสดงตัวอย่างชัดเจน ใช้กลิ่นของสมุนไพร และสร้างรูปทรงที่เปรียบเปรยเหมือนบ้าน มีความเชื่อเรื่องความไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตน ความเป็นนามธรรม ไม่ต้องการเกิดการถือหรือการทรงตัว ก็สามารถมีรูปทรงอยู่สิ่งต่างๆได้ เป็นผลงานที่ช่วยบำบัดจิตใจ จากความรู้สึกในความไม่จริงของชีวิต

ตารางที่ 2 คำอธิบายและการแปลความหมาย ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง “House of Hope”

ลำดับ	ภาพ	สัญลักษณ์	การแปลความหมาย
1		ผนังที่ทำด้วยสมุนไพร (หญ้า ฝรั่ง, ขิง, และ ยูคาลิปตัส)	แทนความหวังที่ไม่แน่นอน เนื่องจากการรับรู้เรื่องกลิ่นจะมีความไม่ชัดเจน มาสามารถจับต้องได้ ไม่มีรูปทรงที่แน่นอน ลักษณะการระบายเหมือนกลุ่มก้อนเมฆบนท้องฟ้า ที่มีรูปทรงไม่ชัดเจน จนไปสิ้นสุดตรงที่ว่างที่เหมือนช่องประตูทางออก
2		การเรียงลูกประคำจากด้านล่างวนขึ้นสู่ข้างบน	ให้ความหมายเสมือนกับการที่เราส่งกระแสจิตขึ้นไปขออะไรจากข้างบน
3		ลูกประคำเม็ดยา (ยาลูกกลอน)	ให้ความรู้สึกถึงลูกประคำที่ใช้สวดมนต์อ่อนน้อม ในที่นี้ศิลปินแทนการสวดเพื่อขอให้ภรรยาปลอดภัย
4		ลูกประคำที่ร้อยต่อเนื่องเป็นเส้นยาวจำนวนหลายเส้นจนสร้างรูปทรงภายนอกให้เหมือนรูปทรงบ้าน	แทนการสวดมนต์ อธิษฐานอ่อนน้อมขอสิ่งที่ต้องการ บอกถึงสถานะของการคิด วณเวียน ภาวนาของ ศิลปินซึ่งเคยกล่าวไว้ในคำอธิบายผลงานชิ้นนี้ว่า หลังจากที่ได้รับยาได้ล้มป่วยลง เขาจะสวดมนต์ในทุกๆที่ ที่จะสามารถสวดมนต์ เช่น ศาลเจ้าที่ไปทุกที่ และเป็นการสวดมนต์ชินบัญชร ต่อเนื่อง Jinapanjara (บทสวดมนต์ที่นิยมโดยนักบุญพุทธตอนปลาย สมเด็จพระเจ้าของวัดระฆัง) หรือการไปสวดมนต์ที่พระธาตุของดอยสุเทพและครูบาศรีวิชัย สิ่งเหล่านี้ศิลปินแขวนไว้ดังเช่นคำวิงวอน

ลำดับ	ภาพ	สัญลักษณ์	การแปลความหมาย
5		การรวมตัวกัน ของเส้นลูก ประคำ ที่ห้อย แขวนจนกลายเป็นรูปทรงของ บ้านในผลงาน House Of Hope	หมายถึงบ้านที่ดูเหมือนใหญ่โต แต่ไม่มีความแน่นอน เนื่องจากหากเอามือไปปิดโดน ก็จะโยกไหว และแท้จริงแล้ว ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยพังทลาย ได้โดยง่ายและไม่สามารถ รับน้ำหนักรับแรงอะไรได้เลย ความรู้สึกดังกล่าวบอกได้ถึง ความกังวลใจความทุกข์ของศิลปิน ทุกลมหายใจเข้าออก
6		รูปทรงบ้าน ในงาน House Of Hope	มีลักษณะทางนามธรรมและรูปธรรมผสมผสานกันในรูปแบบ ความรู้สึกที่ใหญ่โตแต่จับต้องไม่ได้ ดังเช่นความคิดที่ว่าพระ เจ้านั้นมีอยู่แต่แท้จริงแล้ว ไม่เคยปรากฏให้เห็นมัน มันเป็น เรื่องของความหวัง
7		ภายใต้รูปทรง ของบ้านจาก ลูกประคำห้อย จะมีแท่นเตี้ยๆ ที่ยกสูงขึ้น เป็นลำดับจาก พื้นไม่มากนัก	ชั้นบันไดที่สามารถเดินขึ้นได้ ดุจดั่งนำพาจิตใจให้เข้าอยู่ใน สภาวะแวดล้อมอันศักดิ์สิทธิ์

ที่มา : ผู้วิจัย

3.2.3 การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ ในผลงานชื่อ Lament พ.ศ. 2540

ผลงานชุด Lament นี้ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ต้องการให้สื่อสารให้เห็นว่ามนุษย์มักจะถวิลหาสิ่งที่ตัวเองผูกพันและรักใคร่ เสียซึ่ง ที่ประกอบในผลงานเป็นเสียงอ่านวรรณกรรมให้ร่างไร้วิญญาณฟัง ที่ศิลปินให้ความหมายการดิ่งกลับซึ่งความสัมพันธ์ที่เคยมีเคยเป็น

ตารางที่ 3 คำอธิบายและการแปลความหมาย ผลงานชื่อ Lament

ลำดับ	ภาพ	สัญลักษณ์	การแปลความหมาย
1		เสียงอ่านวรรณกรรม	แสดงถึงความพยายามในการดิ่งกลับซึ่งความสัมพันธ์ที่เคยมีเคยเป็น
2		การอ่านให้ร่างของผู้ที่ไม่รับรู้	ดิ่งความทรงจำ ความถวิลหา ให้กลับคืนมาสู่ตัวของศิลปิน
3		เสียง	เสียงแห่งความอาวรณ / เสียงที่เกิดขึ้นในใจศิลปิน
4		การใช้ทัศนธาตุทางศิลปะที่ไม่เคยชิน	ให้ภาพที่มองเห็นแทนความจริงที่เป็นนัยยะทางความรู้สึก
5		ความส่งกระแสดิจิต	เป็นความความหวัง เช่นเดียวกับในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา คือการกรวดน้ำ อุทิศแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้ผู้ตาย ซึ่งคือความหวังว่าเขาเหล่านั้นจะได้รับ

ที่มา : ผู้วิจัย

3.3 การแปลความหมายการประกอบสร้างด้านทัศนศิลป์

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการใช้สัญลักษณ์ด้านเนื้อหา รูปแบบ และ เทคนิคการสร้างสรรค

วิเคราะห์ตาม แนวทาง ทัศนศิลป์	ศิลปิน ฟรีดา คาห์โล ผลงานชื่อโรงพยาบาล Henry Ford	ศิลปิน มณฑิเร บุนนาค ผลงานชื่อ บ้านแห่งความหวัง House of Hope	ศิลปิน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ผลงานชื่อ Lament
เนื้อหาการสร้าง สรรค	สะท้อนความเจ็บปวดและ ความผิดหวังทางร่างกาย และทางอารมณ์ในเรื่อง เกี่ยวกับการสูญเสียลูกคนที่ 2 ในขณะที่เธอไม่สามารถ ลูกเดินไปไหนมาไหนได้	ต้องการ ค้นหาความหมายของการ เกิด มีชีวิตอยู่ และการตาย ผลงาน แสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าที่ไม่ได้ แสดงตัวอย่างชัดเจน แต่ซุกซ่อนอยู่ ในทุกอนุของผลงาน กลิ่นของ สมุนไพรที่อบอวน หรือสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์เปรียบเสมือน การสวด มนต์อ่อนน้อมตามแบบความศรัทธา ของพุทธศาสนา และแทรกความ เชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) คือ ความไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตน	เรื่องราว ผูกพันและรักใคร่ถึงผู้ ที่ได้จากไป เนื่องจากการสูญเสีย เสียดายผู้ใหญ่ ใช้ร่างไร้วิญญาณ เพื่อนเป็นตัวแทน และใช้เสียงอ่าน วรรณกรรม แทนความพยายาม ในการดิ้นรนซึ่งความสัมพันธ์ที่ เคยมีเคยเป็นนัยยะของความ หมายที่เกิดขึ้น คือ การอ่านให้ ร่างของผู้ที่ไม่รับรู้ ซึ่งศิลปินหวัง ว่าอาจจะรับรู้ เพื่อที่จะดึงความ ทรงจำ ความถวิลหา ให้กลับคืน มา
รูปแบบการ สร้างสรรค์	ลักษณะรูปแบบผสมผสาน ความเหมือนจริง และความ เหนือจริง โดยการเขียนแบบ ศิลปะแบบดั้งเดิม มีการใช้ สัญลักษณ์หลายอย่างเพื่อ สื่อความหมายสะท้อน ความคิดและอารมณ์ที่ สูญเสีย เพื่อให้เกิดผลทาง ความรู้สึกที่เป็นนามธรรม	ใช้รูปแบบการจัดวางศิลปะขนาดใหญ่ ที่สร้างขึ้นจากสมุนไพรมีการใช้ วัสดุพื้นถิ่นเข้ามาใช้ในการทำงาน ให้ความรู้สึกเหมือนการเดินเข้าไปใน สถานที่เพื่อสัมผัสประสบการณ์ที่ แวดล้อมไปด้วยรูป รส กลิ่น เสียง ให้ความรู้สึกเป็นนามธรรม	รูปแบบวิดีโออินสตอลเลชัน โดยใช้วิดีโอบันทึกการแสดงสด ของตัวศิลปินในบรรยากาศของ ห้วงกว้างทางความรู้สึก
เทคนิคการ สร้างสรรค์	ผลงานชิ้นนี้เป็นการสร้าง สรรคบนแผ่นโลหะ เป็น ครั้งแรกที่ศิลปินทดลองใช้ เป็นเทคนิคโบราณที่ใช้ใน ประเทศเม็กซิโก ที่ใช้เขียน ภาพเพื่อสื่อสารกับพระเจ้า	ใช้วัสดุที่เป็นสมุนไพร ที่แทนการ รักษาแบบดั้งเดิมของโบราณ/ การ เรียงลูกประคำ แบบความเชื่อทาง วัฒนธรรมเรื่องการสวดมนต์	การบันทึกวิดีโอ การอ่าน วรรณกรรม เรื่องมหัศจรรย์ที่ เป็นวรรณกรรม ในยุคอดีต ให้ ร่างไร้วิญญาณที่อุปมาเป็นเครือ ญาติที่จากไปของศิลปิน

ที่มา : ผู้วิจัย

3.4 การแปลความหมายจากสัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของศิลปิน

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงาน 3 ชิ้นของศิลปิน ผู้วิจัยจึงสร้างตารางเปรียบเทียบสัญลักษณ์ตามสภาพแวดล้อมการสร้างสรรค์ที่ความสอดคล้องกันของศิลปิน ทั้ง 3 คน คือ

1. สัญลักษณ์ทางความเชื่อ
2. สัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ที่เชื่อมโยงเชิงลักษณะทางสังคม
3. สัญลักษณ์ของบุคคลอันเป็นที่รักที่จากไป
4. สัญลักษณ์ทางการประชดประชันในชีวิต และโชคชะตา

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการใช้สัญลักษณ์ที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของศิลปิน

ชื่อหัวข้อ	ศิลปิน ฟรีดา คาห์โล ผลงาน:โรงพยาบาล Henry Ford	ศิลปิน มณฑิยา บุญมา ผลงาน:บ้านแห่งความหวัง	ศิลปิน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ผลงาน: Lament
สัญลักษณ์ทางความเชื่อ	การจัดองค์ประกอบภาพมีลักษณะคล้ายลักษณะ Ex-vote (ภาพเขียนเกี่ยวกับคำปฏิญาณซึ่งมักจะแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เป็นอันตราย ซึ่งผู้ทำคำเสนอรอดชีวิต : เป็นแก่นกับนักบุญหรือพระเจ้า	ความเชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) คือ ความไม่มีตัวตน ไม่ใช่ตน แทนด้วยลูกประคำที่ร้อยต่อเนื่องเป็นเส้นยาวจำนวนหลายเส้นจนสร้างรูปทรงภายนอกให้เหมือนรูปทรงบ้านบ้านที่ดูเหมือนใหญ่โต แต่ไม่มีความแน่นอน เนื่องจากหากเอามือไปปิดโดน ก็จะโยกไหว และแท้จริงแล้ว ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วย พัง ทลาย ได้โดยง่ายและไม่สามารถ รับน้ำหนักรับแรงอะไรได้	มิติ เวลาที่เหลื่อมซ้อนกันแทนค่าด้วย - ร่างที่มีชีวิต และร่างที่ไร้ชีวิต - เสียงจริง และเสียงในจิตใจ
สัญลักษณ์ทางทัศนศิลป์ที่เชื่อมโยงเชิงลักษณะทางสังคม	พื้นที่ว่าง ภาพตัวเองอยู่บนเตียงคนเดียวขนาดตัวซึ่งมาขนาดเล็กกว่าพื้นที่ว่าง; แทนค่า โดดเดี่ยว มิติที่ระยะไกล บริษัท Ford Motor Company ด้านหลังภาพเป็นอาคารของ แสดงให้เห็นว่าตัวเองหลงทางอยู่ในที่ๆไม่คุ้นเคย รูปทรงและการซ้ำ เช่น ภาพบริเวณท้องขณะตั้งครรภ์ เป็นสิ่งที่บอกถึงระบบการทำงานของร่างกายขณะตั้งครรภ์ ว่าทำงานอย่างไร	พื้นที่ว่าง – การซ้ำ – ความสมดุล การเรียงเส้นลูกประคำที่ห้อย แขนว เว้นระยะห่าง จนกลายเป็นรูปทรงของบ้าน ในผลงาน House Of Hope มิติที่ระยะไกล ผืนนึ่งที่ทำด้วยสมุนไพร (หญ้าฝรั่น, ขิง, และยูคาลิปตัส) แทนความหวังที่ไม่แน่นอน เนื่องจากการรับรู้เรื่องกลืนจะมีความไม่ชัดเจน มาสามารถจับต้องได้ ไม่มีรูปทรงที่แน่นอน ลักษณะการระบาย	พื้นที่ว่าง – การซ้ำ การใช้ทัศนธาตุทางศิลปะที่ไม่เคยชิน เช่น การอ่านบทกวี ให้ร่างไร้วิญญาณฟัง โดยมีการเว้นการวางร่าง เป็นระยะเป็นจังหวะที่เท่าๆกัน ให้ภาพที่มองเห็นแทนความจริงที่เป็นนิยายทางความรู้สึก

ชื่อหัวข้อ	ศิลปิน ฟรีดา คาห์โล ผลงาน:โรงพยาบาล Henry Ford	ศิลปิน มณฑิรา บุญมา ผลงาน:บ้านแห่งความหวัง	ศิลปิน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ผลงาน: Lament
	- กระดุกเชิงกราน แทนสาเหตุหลักที่ทำให้เธอไม่มีลูก - ดอกกล้วยไม้ แทนความรักที่เธอได้รับจากสามี - หอยทากเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่องช้าของการผ่าตัด - เครื่องจักรแสดงให้เห็นถึงความไม่มีตัวตนของการบริการของ	เหมือนกลุ่มก้อนเมฆบนท้องฟ้าที่มีรูปทรงไม่ชัดเจน จนไปสิ้นสุด ตรงที่ว่างที่เหมือนช่องประตูทางออก	
สัญลักษณ์ของบุคคลอันเป็นที่รักที่จากไป	ภาพทารกในครรภ์ที่ตาย มีการเชื่อมโยงระหว่างทารกในครรภ์และแม่ของมันคือสายสะดือ แทนลูกชายของเธอและสามี ที่เธอปรารถนา	สมุนไพรร (หญ้าฝรั่ง, ชิง, และยูคาลิปตัส) ที่ใช้ประกอบ ทาผนัง/และทำเป็นลูกประคำ เป็นสิ่งที่ใช้รักษาอาการป่วยของภรรยา	ร่างไร้วิญญาณ/วรรณกรรมเช่น มัทนะพาธา
สัญลักษณ์ทางการประชดประชันในชีวิตและโชคชะตา *หมายเหตุ เมื่อพิจารณาตามอารมณ์ที่เกิดขึ้นในผลงาน ซึ่งจะตรงกับปฏิกิริยาของคูเบลอร์-รอสส์ในข้อความโกรธ (ตามคำอธิบายความหมาย ในหน้า 7)	การจัดภาพแบบ voto ลักษณะภาพเพื่อจุดประสงค์ให้เป็นประจักษ์พยานและขอขอบคุณสำหรับความช่วยเหลือจากสวรรค์ แต่ฟรีดาได้เปลี่ยนแปลงจากรูปนักบุญเป็นภาพตนเองไว้ตรงกลาง แทนที่จะบันทึกการกระทำอันน่าอัศจรรย์ของธรรมิกชน Kahlo แทนเรื่องราวของตนเองราวกับว่าเธอกลายเป็นนักบุญและผลงานก็ไม่ได้ขอขอบคุณพระเจ้า แต่เป็นการประชดประชัน และถามว่าทำไมตนเองถึงเจ็บปวดเอง	รูปทรง บ้าน ในงานHouse Of Hope มีลักษณะทางนามธรรมและรูปธรรมผสมผสานกัน ในรูปทรง ความรู้สึกที่ใหญ่โตแต่จับต้องไม่ได้ ดังเช่นความคิดที่ว่าพระเจ้านั้นมีอยู่ แต่แท้จริงแล้ว ไม่เคยปรากฏให้เห็นมัน มันเป็นเรื่องของความหวัง	สร้างบรรยากาศ เสมือนการอ่านหนังสือให้คนที่จากไปในอดีตฟัง เพื่อดึงกลับความทรงจำ หรือเพื่อที่จะยืนยันว่าในที่สุดมันคือเสียงของศิลปินเท่านั้นเอง เสียงในจินตนาการ มันคือจินตนาการที่แรง ความปรารถนาที่แรง เป็นจินตนาการแบบที่ฟุ้งฝัน มันไม่ใช่ความจริง

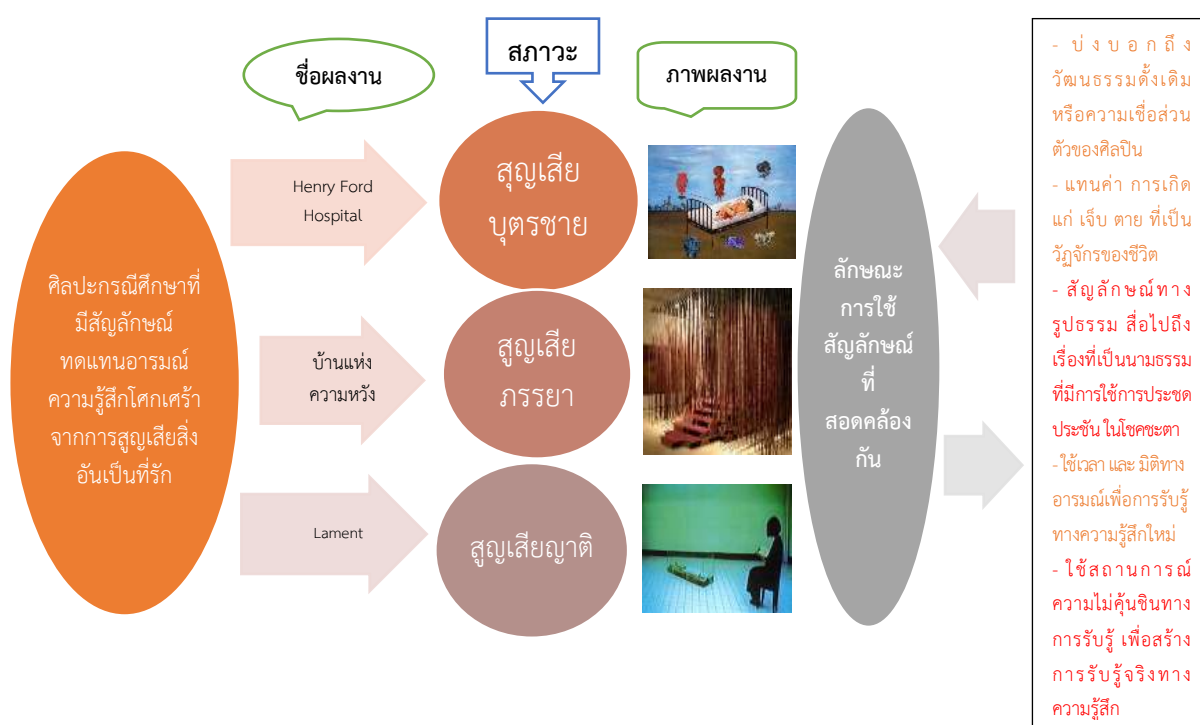
ที่มา : ผู้วิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงาน

ในการวิจัยตามหัวข้อวิจัยเรื่อง “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย” นั้น วัตถุประสงค์หลักอีกอันหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการวิจัย คือ การนำองค์ความรู้ที่ได้ มาพัฒนาต่อยอดในการสร้างสรรค์ส่วนบุคคล ผู้วิจัยจึง สรุปความสอดคล้องของการใช้สัญลักษณ์ของผลงานทั้ง 3 ชิ้น ของ 3 ศิลปิน คือ ผลงานชื่อ “Henry Ford Hospital” ผลงานของ ฟรีดา คาห์โล, ผลงานชุด บ้านแห่งความหวัง “House of Hope” ของศิลปิน มณฑิรา บุญมา และผลงานชื่อชุด Lament ของศิลปิน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข โดยศิลปินได้นำเรื่องราว ประสบการณ์ในชีวิตจริงที่ผ่านอารมณ์ ความรู้สึกของการสูญเสียบุคคล อันเป็นที่รัก มาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงาน

ศิลปินทั้ง 3 นั้นมีการใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายแทนอารมณ์ความรู้สึกเฉพาะตัว เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดด้านคติความเชื่อส่วนตัวที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละคน ดังนั้นสัญลักษณ์ส่วนใหญ่ที่ศิลปินใช้ จึงเป็นสัญลักษณ์เฉพาะสำหรับผลงานนั้นๆ ที่ศิลปินสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองเรื่องราวและเหตุการณ์เฉพาะเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ ผู้วิจัยจึงใช้ความสอดคล้องทางด้านนามธรรม ที่นำไปสู่ความเป็นรูปธรรม คือ ศิลปินมีการใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปินที่เป็นพื้นฐานแนวความคิดในการสร้างสรรค์ มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนคำวิญญูจักรแห่งชีวิต แสดงสัจธรรมที่เกิดขึ้นในมนุษย์ เช่น การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ทั้งที่อารมณ์ยอมรับได้ และยอมรับไม่ได้ แสดงลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้การประชดประชัน ในโชคชะตาที่ไม่ยึดคนรักที่จากไป มีการใช้เวลา และมิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่โดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง เสียง การซ้ำ และมีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก

ภาพที่ 24 แผนภูมิแสดงความสอดคล้องของการใช้สัญลักษณ์ของศิลปิน

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลการวิจัย

แนวทางการใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกันของศิลปินดังนี้

1. การใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน
2. มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็น วัฏจักรของชีวิต
3. ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สู่ไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้การประชดประชัน ในโชคชะตาที่ไม่ย่อคนรักที่จากไป
4. มีการใช้เวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง เสียง, การซ้ำ
5. มีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก

1. การใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน

ผลงานทั้ง 3 ชิ้น ที่ผู้วิจัยยกขึ้นมาเป็นกรณีศึกษานั้น มีความโดดเด่นในการที่ศิลปินนำความเชื่อ ความรู้สึกในเรื่องวัฒนธรรมดั้งเดิมของของแต่ละคนมาเป็นแง่มุม ในการดำเนินอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในผลงาน

ผลงาน “Henry Ford Hospital” หรือ “The Flying Bed” ของฟรีดา คาห์โล จะเห็นได้จากการวางองค์ประกอบของภาพที่มีลักษณะคล้ายกับการเขียนภาพโบราณ เพื่อขอปาฏิหาริย์ของพระเจ้า (Ex-voto)

เป็นผลงานชิ้นแรกที่ฟรีดา ทดลองใช้เทคนิคสีน้ำมัน บนแผ่นโลหะเป็นตัวรองรับตามประเพณีการเก็บของชาวเม็กซิกัน E-voto เป็นภาพวาดแบบดั้งเดิมที่สร้างขึ้นตามคำร้องขอของผู้ศรัทธาที่นับถือศาสนา เป็นการแสดงออกที่ได้รับความนิยมในวัฒนธรรมดั้งเดิมของเม็กซิกัน รวมถึงรูปทรงของหอยทากที่ฟรีดา วาดไว้ในผลงาน เป็นความเชื่อของวัฒนธรรมพื้นเมืองเม็กซิโกแสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ของพืชหญิง และความเป็นพืชหญิง และการคลอดบุตร แม้ในความหมายที่ซ่อนอีกนัยยะหนึ่งจะหมายถึงความเชื่องช้า ที่ศิลปินจะบอกว่ามันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเชื่องช้าของการแท้งบุตรซึ่งยาวนานและเจ็บปวดเป็นระยะๆ

ผลงาน บ้านแห่งความหวัง (House of Hope) เห็นได้จากการสื่อความหมายในผลงานที่ศิลปินถ่ายทอดให้รู้สึกเหมือนการสวดมนต์อ่อนหวานตามแบบความศรัทธาของพุทธศาสนา และแทรกความเชื่อในเรื่องอนัตตา (Anatta) คือ ความไม่มีตัวตนไว้ด้วยการเปรียบเทียบเชิงลึกถึงการสัมผัส รูป กลิ่น และเสียง ที่มีความไม่แน่นอนตลอดเวลา อีกทั้ง ศิลปินเชื่อว่าการใช้สมุนไพรเป็นแนวทางการรักษาที่มีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนามาช้านาน มีการใช้อย่างกว้างขวางในพิธีกรรมและการรักษาตามแบบพื้นบ้าน และมีความสำคัญต่อเรื่องราวของชีวิตของศิลปิน ที่ช่วยบรรเทาและเยียวยาทั้งร่างกายและจิตใจ ผลงานหลายชิ้นของเขาเป็นคำเปรียบเทียบถึงความหวังศรัทธาและการรักษาซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการอุทิศตนทางศาสนาและนำผู้ชมไปสู่อาณาจักรแห่งจิตวิญญาณ

และผลงานชุด Lament (คำครวญ) ของ อารยา ราชบุรุษจำเริญสุข เป็นความเชื่อว่าเสียงของบทกวีที่ศิลปินอ่าน จะสามารถสื่อสารกับร่างไร้วิญญาณได้ แสดงให้เห็นถึงว่าร่างเหล่านั้นจะรับรู้ และรับฟังเช่นเดียวกับในพิธีกรรมทางพุทธศาสนา คือการกรวดน้ำ อุทิศแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลให้ผู้ตาย ซึ่งหมายถึงความหวังว่าเขาเหล่านั้นจะได้รับ แม้ในความเป็นจริง ชีวิต และความตายจะถูกแยกกว่าสิ่งที่ตรงข้ามกันก็ตาม ผู้คนส่วนใหญ่จะรับมือกับความตายโดยพยายามซ่อนความตายไว้เบื้องหลังพิธีกรรม ผลงานชิ้นนี้ศิลปินเลือกร่างที่เป็นพืชหญิงทั้งหมด โดยความเชื่อส่วนตัวของศิลปินที่ให้เนื้อหาของงานชุดนี้ว่าเนื้อหาของความผูกพันและเชื่อว่าบุรุษเพศ หรือร่างเพศชายอาจจะไม่เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าว จึงนำแต่ร่างของผู้หญิง ที่คิดว่าคงรู้สึกถึงยังคร่ำครวญอยู่เพราะผู้หญิงถูกสอนให้เป็นคนในบ้าน จึงให้คำกับความผูกพันสูง

2. มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็นวัฏจักรของชีวิต

ในผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดา คาห์โล หนึ่งใน 6 สัญลักษณ์ ที่มีอยู่ในภาพนี้ คือ มีการใช้สัญลักษณ์กล้วยไม้สีม่วง ซึ่งเป็นของขวัญจาก Diego Rivera สามีมองเธอฝากนางพยาบาลที่ดูแลเธอ ตอนที่เธออยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งฟรีดาคลอดลูกในสหรัฐอเมริกา และไม่ได้อยู่ในเม็กซิโกบ้านเกิดของเธอนั้นเป็นเพราะเธอต้องการติดตามสามีของเธอที่ไปวาดรูปทำงานในประเทศนี้ ดอกไม้นี้จึงเป็นเครื่องเตือนใจ นอกจากดอกไม้นี้เป็นสัญลักษณ์ของความรู้สึกแล้ว ในขณะเดียวกันก็ทำให้ระลึกถึงวัฏจักรชีวิต ธรรมชาติ และพลังที่ควบคุมไม่ได้อีกด้วย

ในผลงานชุด House of Hope ของมณฑิรา บุญมา เป็นการหล่อหลอม มโนคติและทัศนคติที่มีต่อโลก ชีวิตและศิลปะเข้าด้วยกัน ดังนั้น การใช้ลูกประคำสมุนไพรจึงเสมือนการอธิษฐาน สวดมนต์ หรือทำสมาธิตามอุดมคติของชาวพุทธที่จะทำให้คนเราก้าวข้ามความทุกข์ได้ พื้นผนังโดยรอบทาสีจากสมุนไพรที่เลียนแบบ

คราบเทียนและควันในวัด เพื่อให้เสมือนอยู่ในบรรยากาศภายในอุโบสถ หลุดออกจากโลกภายนอกให้ผู้ชมได้อยู่ในภวังค์ และอยู่ในสมาธิของการบำบัดความรู้สึก สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปของชีวิตที่มีความรัก ความตาย และการเกิดใหม่สัมพันธ์กัน

และในผลงานชุด Lament ของอารยา ราชบุรุษจำเริญสุข การที่ศิลปินอ่านบทกวีให้แก่ร่างที่ไร้วิญญาณ ฟังนั้น ต้องการให้ผู้ชมได้มองไปในเชิงวิถีทางการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับเกิด แก่ เจ็บ ตายผ่านงานศิลปะ

3. ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สืบไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรม ที่มีการใช้การประชดประชันในโชคชะตาที่ไม่ยึดคนรักที่จากไป

Henry Ford Hospital ผลงานของฟรีดา คาค์โล ที่มีรูปทรงผู้หญิงเปื้อนเลือดบนเตียงของเธอเปรียบได้กับภาพเปื้อนเลือดของพระหทัยของพระเยซูและมารีย์ (ภาพของผู้พลีชีพอันศักดิ์สิทธิ์ที่มักจะกล่าวถึงภาพเขียนคำปฏิญาณ ในการแก้บนบุคคลสำคัญมักจะเป็นเทพผู้สร้างปาฏิหาริย์) แต่ในผลงาน Henry Ford Hospital ของฟรีดานั้น ใช้รูปแบบที่ทำให้รู้สึกเลียนแบบแต่ไม่เหมือนกับการแก้บน เพราะในภาพวาดของ ฟรีดานั้นไม่มีคำขอบคุณเพราะในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตาเธอ เธอคิดว่าไม่มีเหตุผลที่จะขอบคุณ เป็นเสมือนการประชดประชันต่อพระเจ้า เพราะเธอไม่เคยได้รับการช่วยเหลือจากพระเจ้าเลย

บ้านแห่งความหวัง HOUSE OF HOPE ชื่อผลงานของมณฑิร บุญมา ชื่นนี้ การตั้งชื่อผลงานบอกเป็นนัยยะเรื่องของความหวังที่จับต้องไม่ได้ ร่วมกับการใช้รูปทรงที่มีความไม่แน่นอน รูปทรงที่คล้ายรูปทรงของบ้าน หรือสถานที่แห่งความรู้สึก เป็นตัวแทนของการสวดมนต์ที่มณฑิร สวดมนต์อ่อนวอนเรื่องความเจ็บป่วยของภรรยาเนื่องจากโรคมะเร็ง ผลงานชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงความโศกเศร้าที่ไม่ได้แสดงตัวอย่างชัดเจน แต่ซุกซ่อนอยู่ในทุกองก์ ทั้งภาพปรากฏ กลิ่นสมุนไพร และเสียงที่เกิดจากการสั่นไหวของสายประคำสมุนไพรรอบตามการแปลความหมายคำบอกเล่าของศิลปินในบทสัมภาษณ์ว่า เนื้อหาของผลงานชิ้นนี้เป็นเรื่องของยา เรื่องของความหวัง เรื่องของกลิ่น ทุกอย่างมีความไม่แน่นอน ไม่มีรูปทรงที่แน่นอน จึงได้เรียกว่า House Of Hope เพราะเป็นนามธรรม เหมือนเช่นที่ใหญ่โต แต่ไม่สามารถจับต้องได้ เหมือนดังเช่นความคิดว่าพระเจ้านั้นมีอยู่แต่ไม่เคยรู้ ไม่เคยปรากฏให้เห็น เป็นเรื่องของความหวัง (Montien Atelier, 2561)

ผลงานชุด Lament หรือมีความหมายว่าคร่ำครวญ ผลงานของ อารยา ราชบุรุษจำเริญสุข ที่มีการอ่านวรรณกรรม ที่มีเนื้อหาคำความบันเทิง ให้ร่างหญิงที่ไร้วิญญาณฟังงานชุดนี้เป็นความปรารถนาของผู้ที่ยังอยู่ที่ถวิลหาความสัมพันธ์ที่จบลงเพราะความตาย ศิลปินกล่าวว่า เนื้อหาเริ่มจากว่า มนุษย์มักจะถวิลหาสิ่งที่ตัวเองผูกพันและรักใคร่ เพราะฉะนั้นส่วนประกอบในงาน Lament จะเป็นเสียง และความใจจดใจจ่อของศิลปินผู้ที่นั่งอ่านและความพยายามที่จะดึงความสัมพันธ์ ความรัก ความผูกพันที่เคยมีให้กลับมา ปลอ่ยให้จิตสัมผัสซึ่งในความเป็นจริงทางกายภาพนั้นไม่สามารถกลับมาได้ (art4d, 2543)

4. มีการใช้เวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง จังหวะของแสง เสียง, การซ้ำ

Henry Ford Hospital ผลงานของ ฟรีดา คาห์ล ใช้องค์ประกอบต่างๆ เหมือนลอยอยู่บนอากาศ และมีการแบ่งด้านล่าง และด้านบนของภาพด้วยภูมิทัศน์ที่มีเส้นแบ่งเขตในแนวนอน มีภาพอาคารอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ และเล็ก ในเมืองดีทรอยต์ที่อยู่ไกลๆ แสดงความรู้สึกอ้างว้าง เปล่าเปลี่ยว เป็นมุมมองที่ใช้ทำให้เกิดจังหวะของการวางองค์ประกอบ จังหวะ และระยะของรูปทรงนี้ดังให้เรากำลังเข้าสู่พื้นที่ภายในของศิลปิน พื้นที่ที่แทรกความรู้สึกเรียบง่ายที่สามารถกระตุ้นความเห็นอกเห็นใจจากผู้ชมและที่ซ่อนความรู้สึกที่ความเจ็บปวดและความทุกข์ความเศร้าทั้งหมดไปพร้อมๆ กัน

บ้านแห่งความหวัง HOUSE OF HOPE ชื่อผลงานของ มณฑิร บุญมา เปลี่ยนพื้นที่ภายในแกลเลอรีให้กลายเป็นพื้นที่คล้ายวัด อาคารที่ออกแบบด้วยกลิ่นของสมุนไพร 18 ชนิดที่ศิลปินใช้วาดภาพผนังแกลเลอรี ลูกปิดสมุนไพรที่แขวนเป็นระยะๆ เรียงติดกัน 1,648 เส้น ทั้งตัวมากองบนเก้าอี้ไม้ 440 ตัว ที่เรียงกันเหมือนบันได รูปทรงบ้านที่ก่อตัวจากเส้นแนบพันเส้นเหมือนลอยตัวอยู่ ทั้งหมดนี้เชื้อเชิญสร้างให้ผู้สัมผัสมีส่วนร่วมทางจิตวิญญาณ ศิลปินเล่าว่าลูกปิดห้าแสนเม็ดที่ตกลงมาจากเพดานเป็น “ฝนดำ” ที่นำมาซึ่งความหวัง ดังนั้น House of Hope จึงแสดงถึงความหวังของศิลปินที่ไม่สามารถจับต้องได้ และการกลับคืนสู่คุณค่าทางจิตวิญญาณแบบดั้งเดิม

ผลงานชุด Lament ของ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ใช้ทัศนธาตุทางศิลปะที่ไม่เคยชิน เช่น การอ่านบทกวีให้ร่างไร้วิญญาณฟัง โดยมีการเว้นระยะการวางร่างเป็นระยะเป็นจังหวะที่เท่าๆ กัน จังหวะของเสียง และลมหายใจของผู้อ่านทำให้ภาพที่มองเห็นแทนความจริงที่เป็นนัยยะทางความรู้สึกและการใช้ เวลา และพื้นที่ทางความรู้สึกประสานเพื่อให้เกิดความหมาย

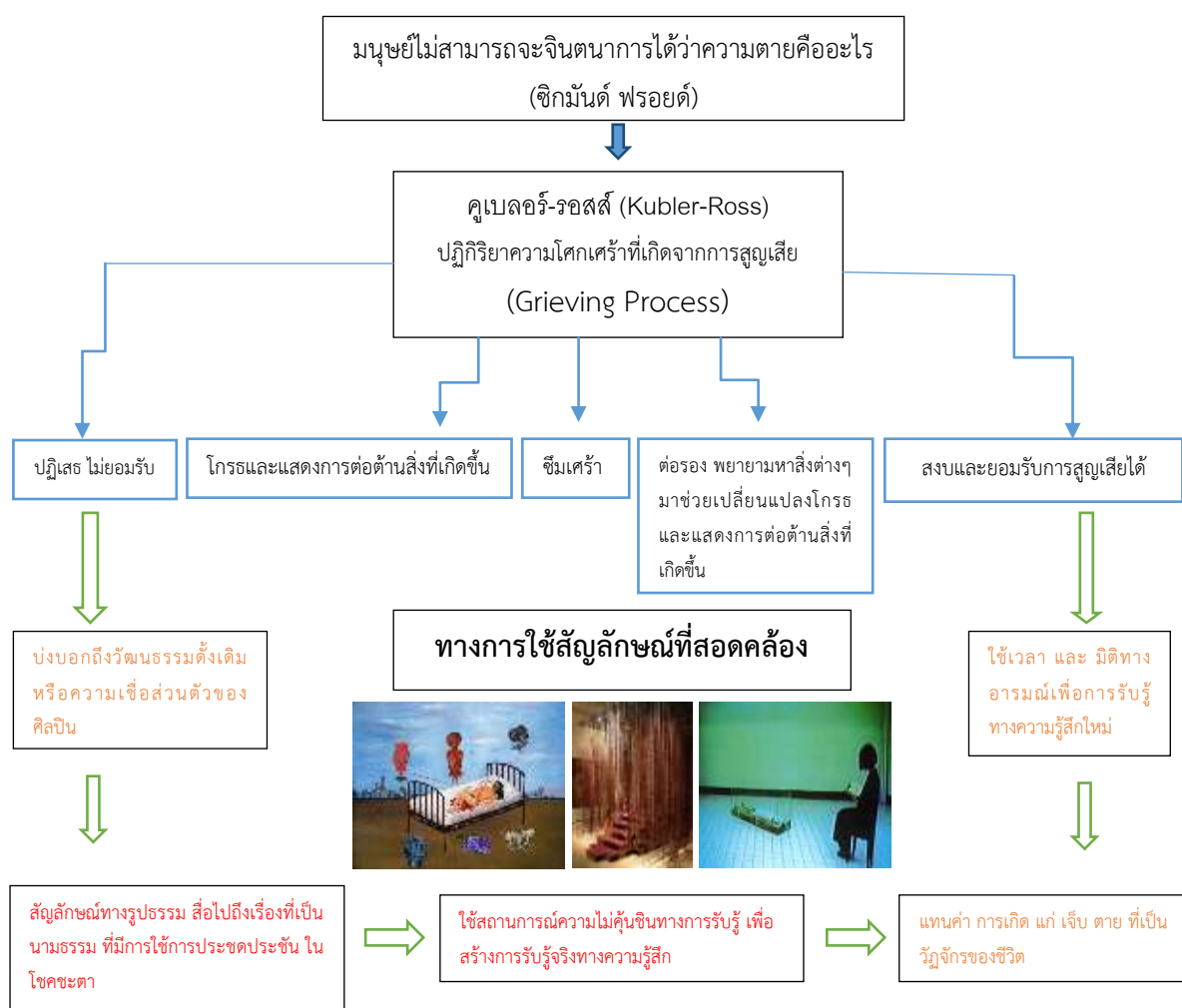
5. มีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก

สำหรับผลงานของ ฟรีดา คาห์ล ในชิ้น Henry Ford Hospital มีความทุกข์จริง เหตุการณ์จริง แต่ไม่มีความหวัง โรงพยาบาลเฮนรีฟอร์ด เป็นตัวแทนของโศกนาฏกรรมของเธองเอง ซึ่งเธอกลายเป็นผู้พลีชีพแทนที่ภาพลักษณ์ของความเป็นพระเจ้า ฟรีดา แสดงช่วงเวลาแห่งการสูญเสียลูกชายของเธอ แม้จะมีการใช้ระยะห่างในรูปทรง แต่ความรู้สึกในองค์ประกอบต่างๆ กลับแสดงถึงความเป็นจริงแบบเดียวกันบนระนาบเดียว รูปทรงต่างๆ เป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อสารโดยไม่ได้แสดงถึงความเป็นจริง แต่เป็นโลกส่วนตัวของภูมิทัศน์ภายใน คือความทุกข์ทรมาน

ผลงานของมณฑิร บุญมา แวดล้อมไปด้วยรูป รส กลิ่น ที่มีที่มาจากการที่มณฑิร และภรรยาแสวงหาการรักษาทางร่างกายและทางจิตใจ เพื่อเอาชนะความเจ็บป่วย พวกเขาไปเยี่ยมขมิวดิในพุทธศาสนา เจดียและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ในงานของเขาจึงเหมือนการตั้งคำถามเกี่ยวกับความทุกข์ทรมานและโดยเฉพาะอย่างยิ่งความหวังในการรักษาโดยใช้สมุนไพรและเครื่องเทศแบบดั้งเดิม กลิ่นที่อบอวนดึงดูดทั้งความรู้สึกและจิตวิญญาณ และการนำเอาความรู้สึกทางนามธรรมนี้มาเป็นการแสดงออกในเชิงศิลปะ แทนบูชาไม้ที่ไม่มีภาพพุทธศาสนาวางอยู่ได้สายประจำ พื้นที่ที่ผู้ชมสามารถเข้าไปตรงกลางเพื่อเดินผ่านสัมผัสลูกประจำ

สมุนไพรร เป็นสัมผัสที่นุ่มนวลปรับเปลี่ยนบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อความรู้สึกสงบ ให้ผู้ชมกลับมาสำรวจ ทบทวนร่างกาย และจิตใจของตน เช่น การปฏิบัติธรรม

ผลงานชุด Lament ของ อารยา ราษฎร์จำเริญสุข ที่ต้องการสื่อความหมายถึง ความเป็นจริงเรื่องชีวิตและความตาย ที่สามารถอยู่ในเส้นระนาบเดียวกันได้ อยากให้ผู้คนมีจินตนาการและเผชิญหน้ากับความเป็นจริงมากขึ้น จึงเปลี่ยนบรรยากาศมิติของการมีชีวิต และไร้ชีวิต โดยเชื่อมโยงด้วยเสียงอ่านวรรณกรรม ซึ่งน่าจะมีที่มาจากการที่ศิลปินได้เคยอ่านวรรณกรรมของตนเองให้บิดาฟังในช่วงวาระสุดท้ายของ ชีวิต (อารยานุสติ, 2561) และการใช้บริบท ของการอ่านหนังสือนั้นกิจกรรมในการสื่อสารระหว่างผู้อ่าน ผู้ฟังเพื่อส่งต่ออารมณ์ความรู้สึกในเนื้อหาวรรณกรรมที่หวังว่าผู้ฟังจะต้องได้ยิน

ภาพที่ 25 แผนภูมิแสดงความเชื่อมโยงทฤษฎี และผลการวิจัย
ที่มา : ผู้วิจัย

การสร้างสรรค์ผลงาน

หลังจากที่ผู้วิจัยเกิดเหตุการณ์การสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิต คือ การสูญเสียมารดาไปนั้น ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินชีวิตได้เป็นปรกติอย่างที่ผ่านมาได้ ไม่ว่าบุคลิกร่างกายภายนอกจะสามารถควบคุมสภาวะต่างๆ ให้ปรกติได้ก็ตาม แต่ภายในนั้นยังไม่สามารถทำใจยอมรับการจากลาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องพยายามบำบัดจิตใจของตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ให้เป็นปรกติได้ จึงทดลองใช้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อสร้างให้จิตใจสงบลง แต่เนื่องจากผู้วิจัยอยู่ในสภาวะของการไม่ยอมรับการสูญเสียในครั้งนี้ ซึ่งแม้ผู้วิจัยสร้างผลงานมาจำนวนหนึ่ง ก็ยังไม่สามารถสร้างสภาวะในจิตใจเป็นปรกติได้ ผู้วิจัย จึงทำการวิจัยในหัวข้อ “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่ง อันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย” เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการต่างๆ ทั้งด้านจิตวิทยา และทั้งการพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อบำบัดจิตใจ และเป็นวิธีที่ตนเองสามารถทำได้ ดังนั้น ในขั้นตอนการสร้างสรรค์นี้ผู้วิจัยจึงแบ่งระยะของการสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ผลงานในช่วงระยะแรกของการสูญเสียมารดา (ก่อนการดำเนินโครงการวิจัย)
2. ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา
3. ผลงานสร้างสรรค์หลังจากได้สรุปองค์ความรู้ และนำมาพัฒนาในผลงาน

1. ผลงานในช่วงระยะแรกของการสูญเสียมารดา (ก่อนการดำเนินโครงการวิจัย)

ในช่วงระยะเวลานี้หากเปรียบกับทฤษฎีปฏิบัติการความโศกเศร้าที่เกิดจากการสูญเสีย นั้น ผู้วิจัยอยู่ในช่วงของการปฏิเสธ ไม่ยอมรับ และอาการซึมเศร้า แสดงออกถึงความเสียใจ เชื่อมโยงกับความเศร้าโศก จึงรู้สึกถึงความว่างเปล่าเมื่อเราอยู่ในความเป็นจริงและเมื่อเราตระหนักว่าบุคคลนั้นหายไป

การสร้างสรรค์ผลงานในระยะนี้ ผู้วิจัยจึงสร้างผลงานโดยใช้ภาพความทรงจำที่ได้มีกิจกรรมร่วมกันกับครอบครัว โดยเลือกรูปทรงที่เป็นมารดาของข้าพเจ้าออก หมายความว่า ข้าพเจ้าไม่สามารถนึกภาพ หรือย้อนคิดถึงรูปทรงมารดาได้ เพราะกลัวจะรับรู้ความรู้สึกที่เป็นจริงของการจากลา เกรงกลัวความเศร้าที่ถาโถมเข้ามาในขณะนั้นหากเห็นภาพของท่าน จึงตัดรูปทรงของมารดาออก และแทนค่าด้วยพื้นที่ว่าง ที่ทดแทนอารมณ์ความรู้สึกของความแค้นแค้น เลื่อนลอย และความรู้สึกที่ไม่มีจริง หรือแทนค่าด้วยรูปทรงอื่นๆ ที่เชื่อมโยงมารดา และผู้วิจัย เช่น ดอกไม้ ผ้า เป็นต้น ผู้วิจัยจึงขอยกตัวอย่างการสร้างสรรค์ในช่วงนี้ 3 ชิ้น คือ

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ The last winter เป็นการย้อนนึกถึงฤดูหนาวที่เมื่อผู้วิจัยอยู่ร่วมกับมารดา แม้จะหนาวเพียงใด แต่ความรู้สึกเมื่ออยู่กับท่านจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น ดังนั้นความทรงจำครั้งสุดท้ายของความอุ่นที่เคยสัมผัสแบบนั้นจะไม่เกิดขึ้นอีกแล้ว จึงเป็นภาพที่ข้าพเจ้าทอดความว่างเปล่า ที่มีเค้าโครงที่เกิดจากผ้า เป็นโครงร่างของมารดาที่จากไป ความรู้สึกในช่วงนี้เป็นความรู้สึกถึงความโดดเดี่ยว ไม่ต้องการพูดคุยกับใคร หลีกเลียงการสนทนาแม้ในเครือญาติ พี่น้อง โดยเฉพาะการพูดคุยเรื่องการจากไปของมารดา ว่างวนอยู่ในอารมณ์เศร้าโศกของตนเองผู้เดียว องค์ประกอบจึงมีเพียงภาพของผู้วิจัย กับบรรยากาศเท่านั้น

ภาพที่ 26 ผลงานระยะที่แรกของการสูญเสีย

ชื่อผลงาน The last winter

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ For Get Me Not เป็นภาพสุดท้ายของการได้ถ่ายรูปร่วมกันอย่างมีความสุข เนื่องจากการตาผู้วิจยนั้น จากไปด้วยอาการหัวใจล้มเหลว ดังนั้น จึงไม่มีภาพจำของการรำลา หรือสภาวะของการทำใจในช่วงระยะเวลาจากกัน ภาพในใจของผู้วิจยจึงเป็นภาพที่ท่านยังอยู่ ยังสดใส และยังสามารถสนทนาที่ยังก้องในความรู้สึก ผลงานชิ้นนี้ผู้วิจยยังคงอยู่ในช่วงของการไม่ยอมรับความจริงของการสูญเสียไม่ได้ ผู้วิจยจึงเว้นรายละเอียดรูปทรงของมารดา และแทนค่าดอกไม้ คือ ดอก For Get Me Not ที่เป็นดอกไม้ที่ท่านให้ผู้วิจยมาในครั้งนั้น บรรยากาศต่างๆ ถูกแทนค่าด้วยสีที่ขุ่นมัวที่แทนค่าอารมณ์ของผู้วิจย แม้ภาพต้นแบบภาพนี้จะเป็ภาพที่สดใส และมีเป็นบรรยากาศของความสุกก็ตาม แต่ในอีกความรู้สึกคู่ขนานในใจผู้วิจย ก็เป็นภาพที่เห็นแล้วเศร้าโศกเหลือเกิน และยังคงสภาวะของอารมณ์ที่โดดเดี่ยว เค็งคว้าง ไม่คิดจะพูดคุย หรือบอกเล่าอารมณ์นี้แก่ผู้ใด เป็นสภาวะอยู่ในตัวเอง องค์ประกอบของภาพจึงยังมีเพียงตัวผู้วิจยเท่านั้น

ภาพที่ 27 ผลงานระยะที่แรกของการสูญเสีย

ชื่อผลงาน For Get Me Not เทคนิค สีผสม

ที่มา : ผู้วิจย

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ **You are still in me** เป็นอีกผลงานหนึ่งที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้นในขณะประสบกับความรู้สึกโศกเศร้าจากการที่มารดาจากไป ในช่วงระยะนี้จิตใจรู้สึกแหว่งแหว้าง โดดเดี่ยว และเป็นความรู้สึกที่ไม่ชัดเจน ว่ายอมรับการจากไปของมารดาได้ หรือไม่ได้ คำถามในจิตใจ คือท่านหายไปไหน ใจหาย และใจสั่นคลอนเมื่อนึกว่าท่านจากไป ด้วยความที่ข้าพเจ้าและมารดามีความใกล้ชิดกันมาก เนื่องจากผู้วิจัยเป็นบุตรคนสุดท้อง สุขภาพไม่ดีในช่วงวัยเยาว์ จึงได้รับการดูแลอย่างระมัดระวังจากมารดามากกว่าพี่น้องคนอื่นๆ มีภาพความทรงจำที่ย้อนนึกถึงท่านขณะที่ต้องผ่านความลำบากในการดูแลยามที่ผู้วิจัยป่วยไข้ เป็นช่วงเวลาที่ยากลำบากให้นึกถึงตลอดเวลา แม้จนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ความรู้สึกเหล่านั้นก็ยังคงอยู่ ในผลงานจึงเป็นเหมือนภาพการสนทนาระหว่างผู้วิจัย และมารดาที่แสดงผ่านรูปทรงที่ไม่มีรายละเอียด แต่ยังคงแสดงออกกับกิริยาของการสนทนาที่บ่งบอกในบรรยากาศของความสุขในพื้นที่หลังที่เป็นรูปทรงธรรมชาติ ของทิวทัศน์ใกล้เคียงลักษณะให้เป็นเหมือนภาพย้อนแสง (Silhouette) เพื่อให้รู้สึกถึงความทรงจำ และสิ่งที่ตรงข้ามกับความเป็นจริง เพื่อเชื่อมโยงระยะของพื้นที่ว่างด้านหน้าให้รู้สึกว่าคุณกลมหายใจเข้าออก ยังมีความรู้สึกนึกถึง คิดถึงตลอดเวลา

ภาพที่ 28 ผลงานระยะที่แรกของการสูญเสีย

ชื่อผลงาน **You are still in me** เทคนิค สื่อผสม ขนาดงาน 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

2. ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา

ในระยะนี้ผู้วิจัยเริ่มหาหนทางในการบำบัดตนเองมากขึ้น หลังจากการสร้างงานในระยะแรก ยังไม่สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีขึ้นได้ ผู้วิจัยเริ่มศึกษาผลงานของศิลปิน 3 ชิ้น ซึ่งในขณะนั้นหากเปรียบเทียบกับปฏิกิริยาความโศกเศร้าที่เกิดจากการ ผู้วิจัยเริ่มเข้าสู่สถานะของการยอมรับ แต่ยังมีสภาวะของการปฏิเสธความจริงอยู่บ้าง ระยะนี้ผู้วิจัยสามารถ พุดคุยเรื่องราวในอดีตเกี่ยวกับมารดาได้บ้าง แต่สภาวะในใจก็ยังคงสั่นไหวกับการสูญเสีย ผลงานที่สร้างสรรค์ในระยะนี้มีการใช้รูปทรง ของบุคคลในครอบครัวมากขึ้น แต่ยังคงลบรายละเอียดที่เป็นรูปทรงของมารดาออก และแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ต่างๆที่มีความเชื่อมโยงกับมารดา

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ **The Secret Garden** เป็นการสร้างสรรค์ที่สะท้อนบรรยากาศที่เคยเกิดขึ้นในความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น สดใส การจัดเรียงภาพแบบระนาบเดียวเพื่อให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นคู่ขนานในเรื่องความจริง และความไม่จริง และความจริงที่จะไม่มีเกิดขึ้นอีก รูปทรงคน วางในตำแหน่งต่างๆ เพื่อให้เกิดจังหวะขององค์ประกอบ การกำหนดระยะแทรกความรู้สึกเรียบเพื่อดึงให้เข้าสู่พื้นที่ภายในอารมณ์ของงาน สวนแห่งความลับนี้ เป็นการรวมตัวของความอึมเอมทางความรู้สึก ความสดใส และความสุข ด้วยโทนสีที่สดใส และอบอุ่นในอัตราเย็น และร้อน 80/20 เพื่อแสดงความรู้สึกนามธรรมที่เป็นเหมือนความลับที่จะซุกซ่อนอยู่ในตัวตนของบุคคลในรูปทรง รูปทรงที่สำคัญที่จางหายไปถูกแทนค่าเป็นดอกไม้ ดอกลิลาวดี ดอกไม้ที่มารดาปลูก

ภาพที่ 29 ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา

ชื่อผลงาน The Secret Garden เทคนิค สื่อผสม ขนาด 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ My Violet memory เป็นอีกผลงานหนึ่งที่สร้างสรรค์ขณะทำโครงการวิจัย หัวข้อ “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่ง อันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย” ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในการแทนค่าสัญลักษณ์ ที่จะมาเป็นตัวแทนมารดาที่สูญเสียไป จึงทำให้นึกถึงสิ่งที่มารดาของข้าพเจ้าชอบ และมีความผูกพันมาตลอด นั่นคือ การปลูกดอกไม้ ต้นไม้ การจัดสวน และเลี้ยงสุนัข ซึ่งแท้จริงแล้วท่านพยายามสร้างสถานที่ที่ท่านอาศัยให้สวยงาม ร่มรื่น และอบอุ่น เมื่อเวลาลูกหลานได้กลับมาเยี่ยมจะได้พบกับความสุข ผ่อนคลาย ปลอดภัยจากสิ่งต่างๆ ที่พวกเราลูกหลานต่างแยกย้ายไปพบเจอในโลกของสังคมเมืองแห่งวัตถุ ในผลงานชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงแทนค่าดอกไม้ต่างๆที่ท่านปลูกโดยเฉพาะดอกไม้สีม่วง ในรูปทรงของมารดา ที่เป็นศูนย์กลางความอบอุ่นทั้งมวลรูปร่าง รูปทรงต่างๆวางใกล้กัน เพื่อให้เกิดแรงดึงดูดกัน และสัมพันธ์กัน มีผลต่อสายตา และความรู้สึกที่จะทำให้เกิดเอกภาพ รูปทรงของสมาชิกในครอบครัวที่กลับมา รวมกัน และมักจะมีการถ่ายรูปหมู่เพื่อเป็นที่ระลึก ในสภาพแวดล้อมที่มีธรรมชาติรายล้อม ให้สีสันที่เกินจริง เพื่อให้รู้สึกถึงสิ่งที่หลงเหลือแค่ในความทรงจำเท่านั้น คงไม่ปรากฏภาพเหล่านี้ขึ้นอีกแล้ว

ภาพที่ 30 ผลงานในระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลผลงานกรณีศึกษา
ชื่อผลงาน My Violet memory เทคนิค สื่อผสม ขนาด 60 x 80 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

หลังจากการที่ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่จะนำมาพัฒนาเป็นผลงานสร้างสรรค์ต่อไปนั้น จึงดำเนินการวิเคราะห์ผลงานตนเองเพื่อหาความเชื่อมโยงและพัฒนาการสร้างสรรค์ต่อไป ผู้วิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานระยะนี้ตนเองก้าวอย่างเข้าสู่สภาวะของการเชื่อมโยงอารมณ์เพื่อหาสิ่งต่างๆ มาช่วยเปลี่ยนแปลงอารมณ์ให้สงบ และยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้เกิดตารางหาความเชื่อมโยงดังนี้

ตารางที่ 6 ความเชื่อมโยงองค์ความรู้ สู่การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานส่วนตัว

ลำดับ	แนวทางการใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกันดังนี้	แนวทางที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ ในผลงาน
1	การใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน	ความเชื่อ - เรื่องการคงอยู่ของความรู้สึก แสดงด้วยสัญลักษณ์ที่ผู้จากไปผูกพันอย่างเหนียวแน่นเช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข และความรู้สึกถึงการวนเวียนทางความรู้สึกของจิตใจต่อผู้จากไป และของผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่
		เทคนิคการปัก - กิจกรรมการปักผ้าบนเสื้อ หรือข้าวของเครื่องใช้ เป็นกิจกรรมที่มารดาผู้วิจัยทำให้ลูกๆ หลานๆ เพื่อแสดงความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ เป็นรูปทรง บ้าน ต้นไม้ ดอกไม้ แบบไม่เหมือนจริงให้รู้สึกถึงความอบอุ่นในครอบครัว
		เทคนิคการถัก - การถักไหมพรมเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มารดาผู้วิจัยทำให้ผู้วิจัยตั้งแต่เยาว์วัย ผู้วิจัยจึงแทนค่าการถักร้อย แสดงความเชื่อมโยงในมิติความจริง และมิติความรู้สึก
		รูปทรงบ้านที่ชัดเจน และไม่ชัดเจน แทนค่าความรู้สึกของความทรงจำในความอบอุ่น ปลอดภัย
2	มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เป็นวัฏจักรของชีวิต	เทคนิคการปักผ้า - การสร้างสมาธิเพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของชีวิตที่แท้จริง ที่มีขึ้น และลง เสมือนลมหายใจเข้าออก
		รูปทรงดอกไม้ ต้นไม้ เป็นสัญลักษณ์ทำให้ระลึกถึงวัฏจักรชีวิต ธรรมชาติ และพลังที่ควบคุมไม่ได้
		การถักทอ ให้ความรู้สึกถึงการเกี่ยวร้อย ผูกพันให้เกิดรูปทรงทั้งรูปทรงธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิตเพื่อแสดงสัจธรรมในธรรมชาติ
3	ลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ทางรูปธรรม สื่อไปถึงเรื่องที่เป็นนามธรรมที่มีการใช้การประชดประชัน ในโชคชะตาที่ไม่ย่อคนรักที่จากไป	มารดาผู้วิจัย ได้เคยสร้างสรรค์ไว้ด้วยการปักเสื้อผ้าให้ลูกๆ หลานๆ ดังนั้น ความรู้สึกจากรูปทรงที่ไม่เหมือนจริง ทำให้ความจริงที่ไม่มีตัวตนของมารดาไม่อยู่แล้ว เหลือเพียงภาพจินตนาการ ที่ผู้วิจัยยังคงคิดวนเวียนว่าท่านยังคงมีอยู่

ลำดับ	แนวทางการใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกันดังนี้	แนวทางที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ ในผลงาน
4	มีการใช้เวลา และมีมิติทางอารมณ์ เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง, การซ้ำ	ความเชื่อเรื่องการคงอยู่ของความรู้สึก แสดงด้วยสัญลักษณ์ที่ผู้จากไปผูกพันอย่างเหนียวแน่น เช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข เทคนิคการปัก การร้อยให้เกิดรูปทรง บ้าน ต้นไม้ ดอกไม้ แบบไม่เหมือนจริง แสดงความเชื่อมโยงในมิติความจริง และมิติความรู้สึก (เป็นเทคนิค ที่มารดาชอบปักกลาย ชอบถักเส้นไหม ที่สวยงามให้ลูกหลาน) เป็นรูปทรงที่สื่อความหมายและเป็นรูปทรงที่มารดาเคยสร้างสรรค์ให้เรา
		การใช้ระยะการซ้ำ การวางรูปทรงที่ใกล้กัน เพื่อเกิดผลต่อสายตาและความรู้สึกที่จะทำให้เกิดเอกภาพในผลงาน และสร้างอารมณ์ความรู้สึกที่ชัดเจน ขณะเดียวกัน บางรูปทรงทับซ้อนกัน หรือเลือนราง เพื่อแทนค่าการยอมรับ และไม่ยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น
5	มีการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก	ภาพเงาสุนัข โดดเดี่ยว ขนาดใหญ่ แทนความรู้สึกการสูญเสีย ที่ไม่สามารถยอมรับความจริงได้ เป็นเพียงความเลือนรางของความจริงที่ยังคงอยู่
		สวนดอกไม้เปรียบเสมือนอาณาจักรความรักที่มารดาผู้วิจัยปลูกไว้ ให้ลูกหลาน เมื่อได้มาได้ชื่นชม เป็นที่พักกาย พักใจ ดุจสวนสวรรค์ ของลูกหลาน
		การจัดวางผลงานที่มีการใช้ความไม่เป็นจริง เช่น การวางตำแหน่งหลังคาหลังหัวกลับด้าน การวางโครงสร้างให้ลอยเหนือพื้น การใช้แสง และเงาตกกระทบ เพื่อความไม่ชัดเจนแสดงอารมณ์ความรู้สึกขุนมัว

ที่มา : ผู้วิจัย

3. ผลงานสร้างสรรค์หลังจากได้สรุปองค์ความรู้ และนำมาพัฒนาในผลงาน

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ Symbolic of Emotion and Melancholy เกิดจากการนำเรื่องของจังหวะการเข้ามาใช้ในองค์ประกอบของภาพ และนำสัญลักษณ์ทางความเชื่อส่วนตัวของผู้วิจัย คือรูปทรงดอกไม้ที่อยู่ภายใต้รูปทรงมารดาของผู้วิจัย ทั้งหมดนี้เพื่อเชื่อมโยงเรื่องของวัฏจักรของชีวิต และธรรมชาติของกาลเวลาที่หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา มีเกิดและดับ เข้าและเย็น เข้าและออก ดังสมทหายใจ ใช้โทนสีโทนเดียว เพื่อดึงกว้างค์ของความโหยหา ให้เห็นเป็นรูปธรรม เสมือนการเดินทางออกมาจากตัวตน และมองตนเองย้อนกลับไปพิจารณา วิเคราะห์ อารมณ์เหมือนการฝึกทบทวนพิจารณาจิต อยู่ในสมาธิของการบำบัดความรู้สึก

ภาพที่ 31 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 1

ชื่อผลงาน Symbolic of Emotion and Melancholy เทคนิค สื่อผสม ขนาด 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ สวนสวรรค์ เกิดจากการนำภาพสัญลักษณ์ที่ได้จากการเทียบเคียงความสอดคล้องในองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยผสมผสานอารมณ์ความรู้สึกที่ยังคงอยู่ในจิตใจ จึงนำเอาความเชื่อเรื่องการคงอยู่ของความรู้สึก แสดงด้วยสัญลักษณ์ เช่น บ้าน ต้นไม้ สุนัข และความรู้สึกถึงการวนเวียน การถวิลหาที่มีต่อมารดาผู้จากไป โดยใช้เทคนิคการปัก ให้เกิดรูปทรงแบบไม่เหมือนจริง แสดงความเชื่อมโยงในมิติความจริง และมิติความรู้สึก และเป็นการสร้างสมาธิ เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของชีวิตที่แท้จริงที่มีขึ้น และลง เสมือนลมหายใจเข้าออก การวางตำแหน่งของรูปทรงที่มีความอิสระ ไม่จำกัด ระยะใกล้ไกล เพื่อเชื่อมมิติทางอารมณ์แบบระนาบเดียว ไม่ยึดติดความเป็นจริง เป็นเพียงภาพฝันที่จะบำบัดให้ผู้วิจัยผ่อนคลาย ในผลงานชิ้นนี้เป็นชิ้นที่ผู้วิจัยไม่ใช้รูปทรง รูปร่างของมารดาประกอบในผลงาน เพื่อแบ่งมิติชัดเจนในเรื่องของความรู้สึก และความจริง ใช้เพียงสัญลักษณ์ที่นำพาให้จินตนาการถึงความรัก ความอบอุ่น ที่เคยเกิดขึ้นเมื่อครั้งที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ มีภาพเงาสุนัขโดดเด่น ขนาดใหญ่ แทนความรู้สึกการสูญเสีย และเป็นเพียงความเลือนรางของความจริงที่ยังคงเลือนรางอยู่ ต้นไม้สวนดอกไม้เป็นอาณาจักรความรักที่ท่านปลูกไว้ ให้ลูกหลาน เมื่อได้มาชื่นชม เป็นที่พักกาย พักใจ ดุจสวนสวรรค์ ของลูกหลาน

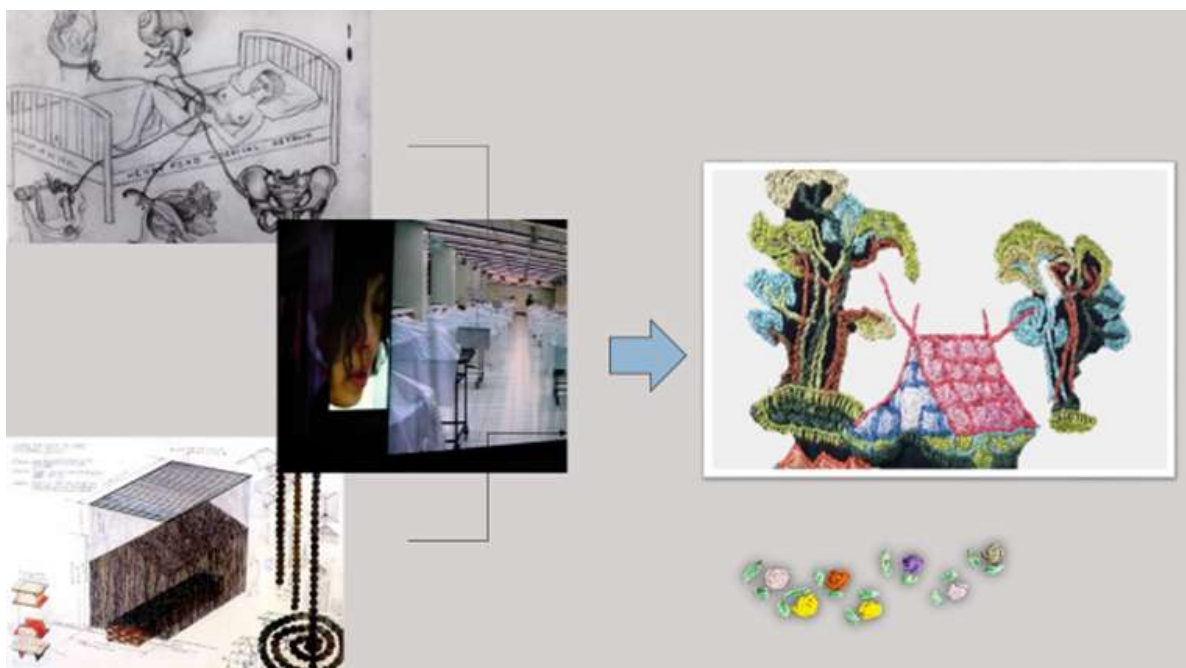

ภาพที่ 32 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 2
ชื่อผลงาน สวนสวรรค์ เทคนิค ส้อมผสม ขนาด 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 33 แสดงการใช้สัญลักษณ์เพื่อบอกเวลา และมิติทางอารมณ์
เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง, การซ้ำ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 34 แสดงความเชื่อมโยงการใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชื่อ My Secret Carden เป็นการพัฒนาจากการหาความสอดคล้องขององค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัย และกระบวนการสร้างสรรค์งานส่วนบุคคลของผู้วิจัย นำสัญลักษณ์จากความรู้สึกที่เป็นนามธรรมมาสร้างสรรค์ให้เกิดรูปธรรม เพื่อบำบัดให้จิตใจยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม 3 มิติ ที่มีเทคนิคการปักผ้า ให้เป็นรูปทรงธรรมชาติอิสระ และก่อให้เกิดรูปทรงเรขาคณิตที่เป็นรูปทรงของบ้าน วัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้เป็นไหมปักของมารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่ยังคงเหลืออยู่ ซึ่งในผลงานชิ้นก่อนๆ ผู้วิจัยไม่สามารถนำวัสดุที่มารดาเคยใช้มาสร้างสรรค์งานได้ เนื่องจากไม่สามารถรับรู้ความรู้สึกที่โศกเศร้าในการที่เห็นสิ่งของของมารดาที่ทำให้รับรู้ความจริงที่ทันท่วงทีจากไป ในผลงานชิ้นนี้จึงแสดงถึงสภาวะอารมณ์ผู้วิจัย ที่อยู่ในช่วงของการยอมรับความจริง และสร้างคุณค่าอื่นในใจทดแทน แม้ทุกขณะจิตที่สร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ จะระลึกถึงมารดาตลอดเวลาที่ตาม อุปกรณ์การสร้างผลงานของท่าน ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ เช่น เข็ม ไหมปัก กรรไกร การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ ผู้วิจัยปักผ้าเป็นลักษณะเส้นปะในพื้นที่ยาวของรูปทรงที่เป็นลายผ้า และรูปทรงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ทั้งนี้ เพื่อเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่เป็นลวดลายธรรมชาติ รวมถึงสร้างสรรค์รูปทรงที่เกิดจากการซ้อน ประสานทับกันของเส้นไหม และผ้าโปร่งเพื่อให้รู้สึกถึงการเชื่อมโยงในมิติความจริง และมิติในจิตใจ

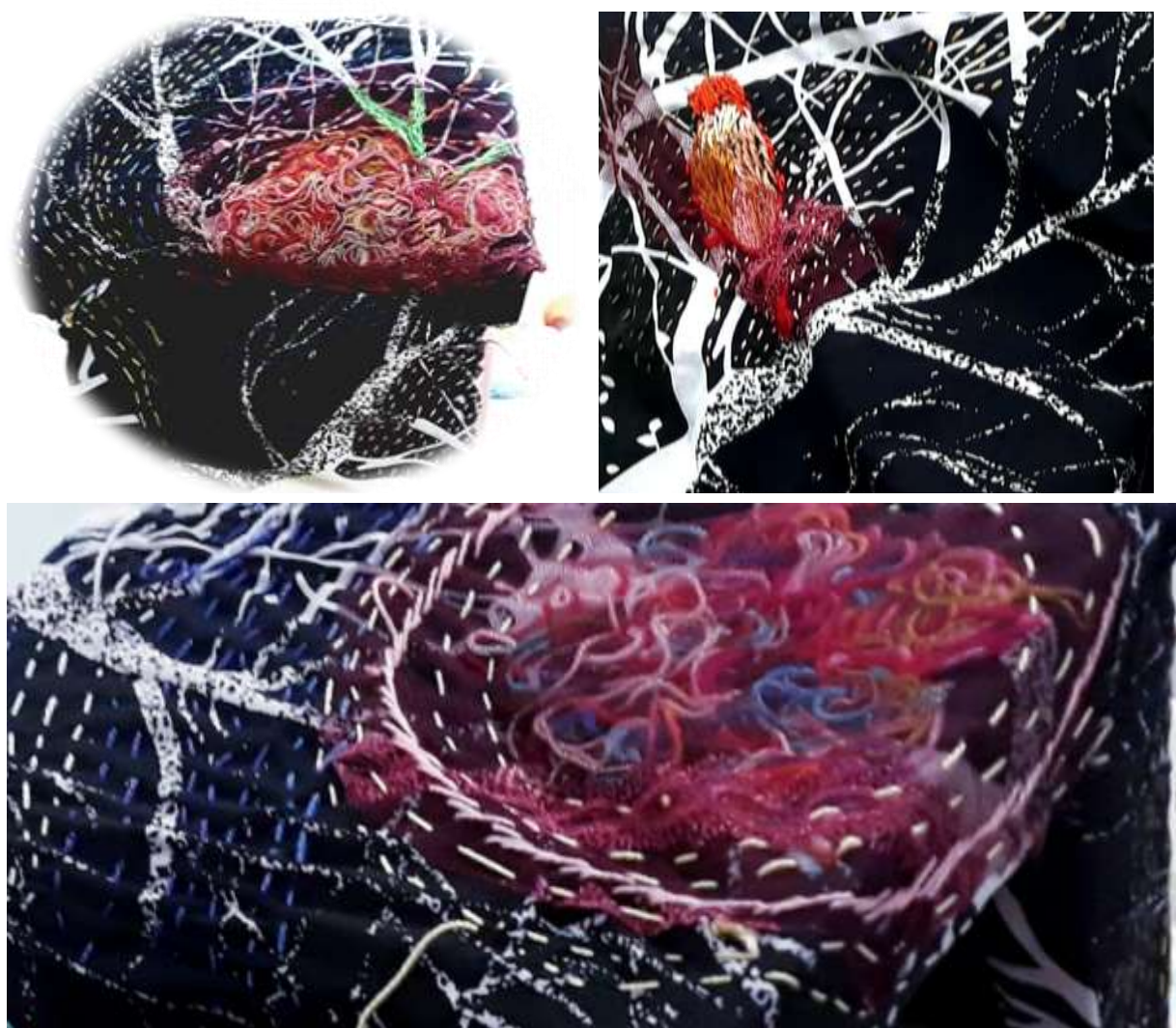
ส่วนกลับในจิตใจ ที่ซุกซ่อนภายใต้เทคนิค และรูปทรงของบ้าน แทนค่าความอบอุ่นในอุดมคติ ที่แม่เคยเกิดขึ้นผ่านมาแล้ว แต่ในภวังค์แห่งความรู้สึกยังคงอยู่ภายในจิตใจตลอดกาล

ภาพที่ 35 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 3

ชื่อผลงาน My Secret Carden เทคนิค สื่อผสม ขนาด 40 x 40 x 60 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

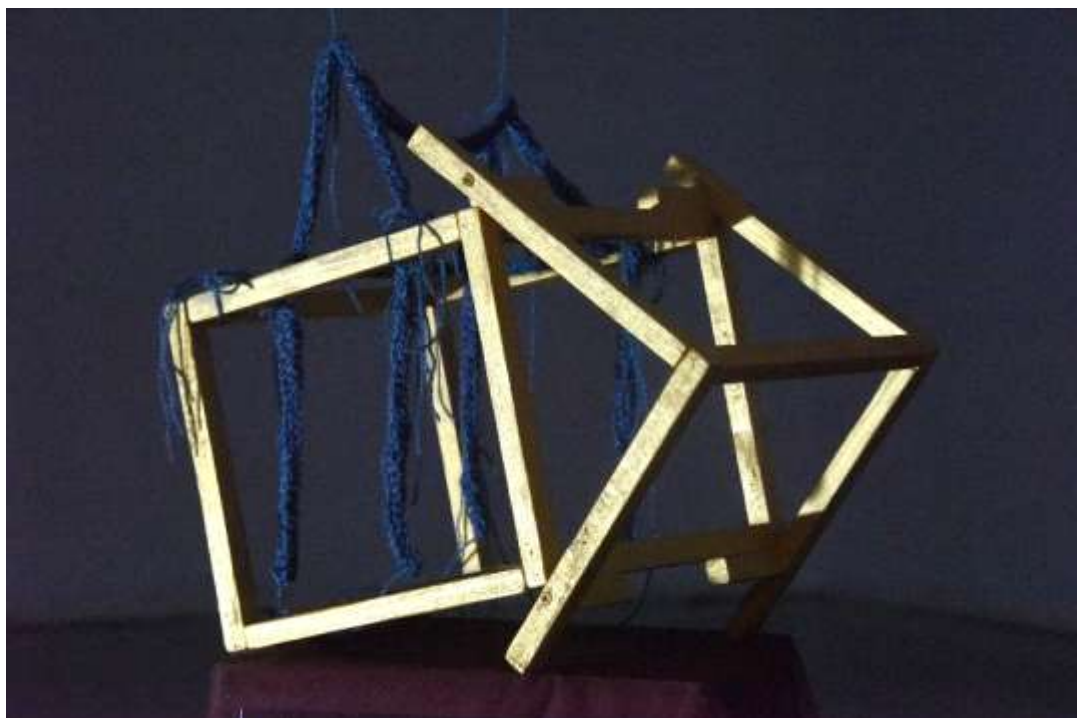

ภาพที่ 36 ภาพรายละเอียดผลงาน My Secret Carden

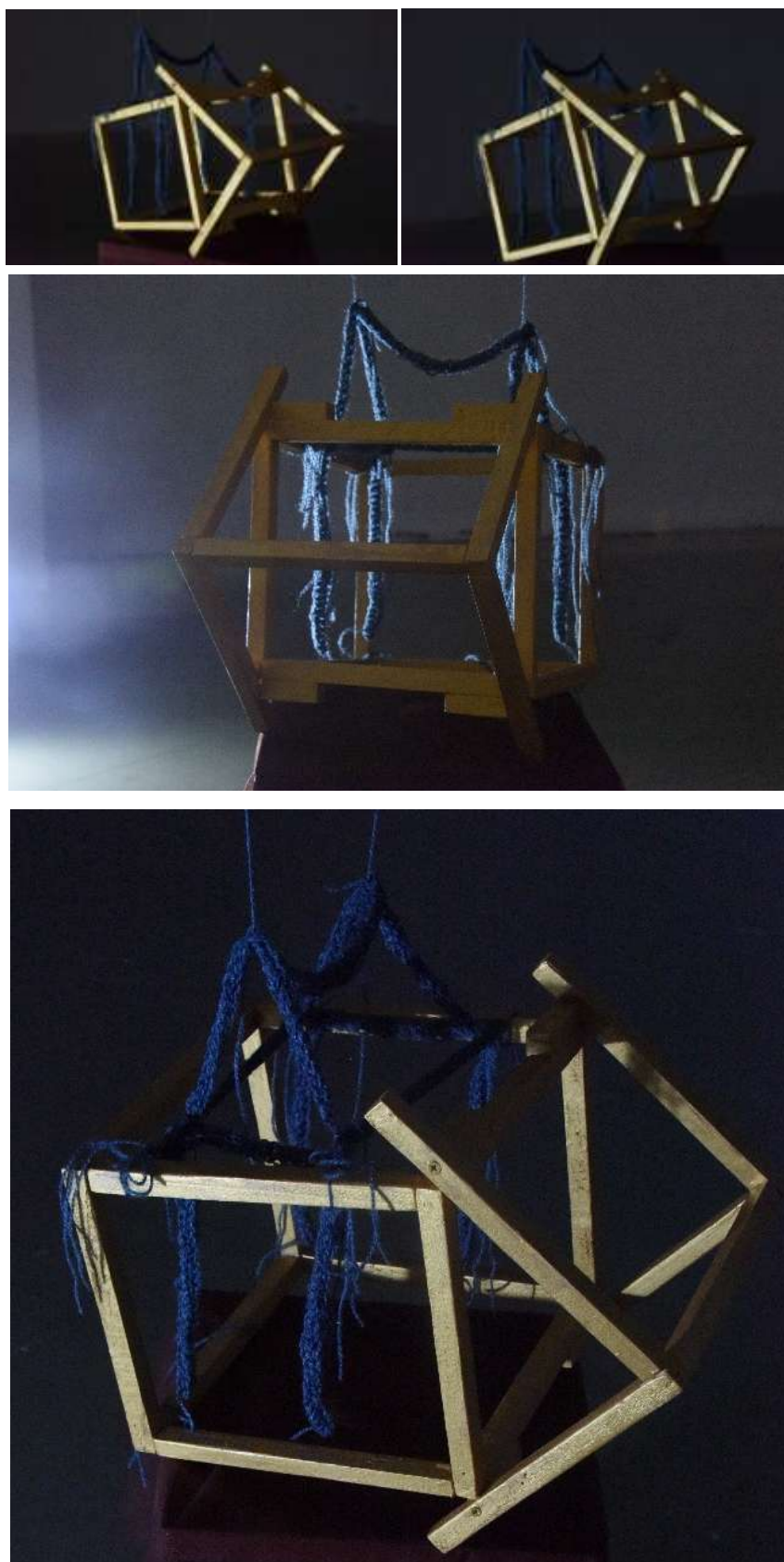
ที่มา : ผู้วิจัย

ผลงานสร้างสรรค์ชุด ภาวค์แห่งความสุข ประกอบด้วยผลงาน 2 ชิ้น คือ Home 1 และ Home 2 เป็นการนำองค์ความรู้ด้านการใช้เวลา และมีทิศทางอารมณ์ เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ทางความรู้สึกโดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง, การเข้ามาใช้ในการสร้างสรรค์ และมีการใช้สัญลักษณ์ ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม หรือความเชื่อส่วนตัวของศิลปิน คือการใช้วิธีการถักไหม การปักผ้า เป็นเทคนิคที่แสดงตามความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม การใช้ชีวิตของมารดาที่ล่องล่ำไป และสมาชิกในครอบครัว

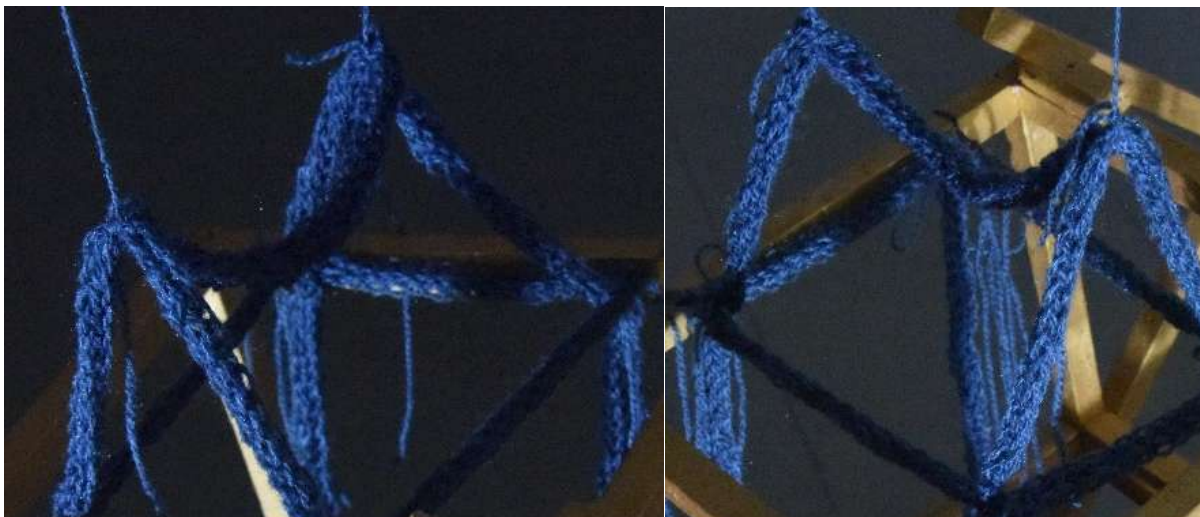
ผลงาน Home 1 เกิดจากสภาวะอารมณ์ความโหยหาความอบอุ่นในอดีตของผู้วิจัยที่มีความเชื่อมโยงกับเทคนิคการสร้างสรรค์ และการประกอบกันระหว่างโครงสร้างภายใน และภายนอก ที่มีความทรงตัว และไม่ทรงตัว โครงสร้างที่มีรูปทรงชัดเจนมีการใช้เส้นตรงเพื่อให้เกิดเป็นรูปทรงของบ้าน ในขณะที่การก็มีรูปทรงบ้านที่เกิดจากการถักด้วยไหมเป็นเหมือนลูกโซ่ที่สอดคล้องกันไป (ซึ่งเป็นเทคนิคที่มารดาของผู้วิจัยชอบประดิษฐ์ และสร้างสรรค์) เป็นรูปทรงบ้านที่มีความอ่อนไหว และไม่สามารถทรงตัวของรูปทรงเองได้ ต้องใช้การแขวน ยึด แสดงถึงความรู้สึกภายใน และภายนอกของผู้วิจัยที่ขัดแย้งกัน โดยภายนอกแสดงถึงการมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถมีชีวิตได้อย่างปกติ เป็นการตั้งอยู่โดยตัวของรูปทรงเอง แต่ก็ไม่ได้ตั้งอยู่ตามทิศทางที่ควรจะเป็น ขณะเดียวกันภายในจิตใจที่ยังคงอ้างว้างโหยหาความเป็นบ้านที่อบอุ่นที่เคยเป็นมาที่มีมารดาเป็นศูนย์กลางของจิตใจ รูปทรงของบ้านที่ประกอบขึ้นด้วยการถักไหมที่อ่อนนุ่มนั้นนอกจากจะแทนค่าความรู้สึกของผู้วิจัยแล้ว ยังเป็นสัญลักษณ์ของความผูกพันในสมาชิกครอบครัว ที่มีความรักความห่วงใย มีการรวมตัว มีกิจกรรมต่างๆในช่วงที่มารดายังมีชีวิตอยู่ เมื่อท่านจากไป สิ่งต่างๆเหล่านี้ก็สั่นคลอน และห่างหายไปด้วยเช่นกัน มีเพียงความรู้สึกโหยหาความอบอุ่นถึงอดีตที่ผ่านมา

ภาพที่ 37 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 4
ชื่อผลงาน Home 1 เทคนิค สีสผสม ขนาด 60 x 60 x 60 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 38 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 4
ชื่อผลงาน Home 1 เทคนิค สีส้ม ขนาด 60 x 60 x 60 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 39 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 4 รายละเอียดผลงานการถัก
ชื่อผลงาน Home 1 เทคนิค สีส้ม ขนาด 60 x 60 x 60 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 40 รายละเอียดและคำอธิบาย ผลงาน Home 1

รูปทรงบ้านสีทอง แสดงการตั้งอยู่โดยตัวของรูปทรงเอง แต่ก็ไม่ได้ตั้งอยู่ตามทิศทางที่ควรจะเป็น และรูปทรงบ้านถักด้วยไหม
อ่อนนุ่มมีความอ่อนไหว ไม่สามารถทรงตัวของรูปทรงเองได้ ต้องใช้การแขวน ยึด แสดงถึงความรู้สึกภายใน

ที่มา : ผู้วิจัย

ผลงานชื่อ Home 2 ผลงานชิ้นนี้เป็นการสร้างสรรค์ต่อจากผลงาน Home 1 ดังนั้นรายละเอียดของสภาวะอารมณ์จึงมีมากขึ้น ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความรู้สึกความทรงจำ ที่ยังคงวิไลหาห้วงเวลาที่ได้อยู่กับมารดาของผู้วิจัย ในขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ ภาพความทรงจำถึงความสุข ความอบอุ่น มักวนกลับมาเสมอ ถึงแม้ว่าในขณะนี้สภาวะในจิตใจของผู้วิจัยจะยอมรับการจากไปของมารดาได้บ้างแล้ว แต่ความถวิลหาการได้อยู่ร่วมกันยังคงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยเฉพาะตอนที่ผู้วิจัยอยู่ในภวังค์ของอาการครึ่งหลับ ครึ่งตื่น จึงประมวลความรู้สึกนี้ได้ว่าเป็น ภวังค์แห่งความสุข ดังนั้นการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้จึงใช้เทคนิคหลากหลาย ที่จะสามารถสร้างสรรค์ได้อย่างมีความสุข ณ ขณะที่กำลังย้อนคิดถึงห้วงเวลาที่ผ่านมา พิจารณาความรู้สึกที่ยังคงเหลือค้างอยู่ในจิตใจ โดยนำโครงสร้างของบ้านที่มีความชัดเจนไว้ใน โอปทุมด้วยผ้าโปร่งแสงเพื่อสร้างความรู้สึกเสมือนมานแห่งความทรงจำในจิตใจที่ไม่เคยลืมเลือน และเป็นศูนย์กลางของสิ่งต่างๆ แวดล้อม ผู้วิจัยให้เทคนิคการปักผ้าที่เป็นลักษณะการปักแบบที่มารดาเคยปักให้เมื่อครั้งเยาว์วัย และใช้วัสดุ (ผ้า) ที่ได้ผ่านการถักร้อยของมารดาเคยสร้างสรรค์เอาไว้เมื่อครั้งที่ท่านมีชีวิตอยู่ นำมาประกอบในผลงานชิ้นนี้เป็นส่วนของโครงสร้างอิสระภายนอกที่ห่อล้อมโครงสร้างรูปทรงบ้านภายใน แทนค่าความทรงจำที่ยังคงชัดเจน และเป็นเหมือนผลงานที่สร้างสรรค์ร่วมกันของมารดาและผู้วิจัย

ภาพที่ 41 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5
ชื่อผลงาน Home 2 เทคนิค สีสผสม ขนาด 60 x 60 x 100 ซม.

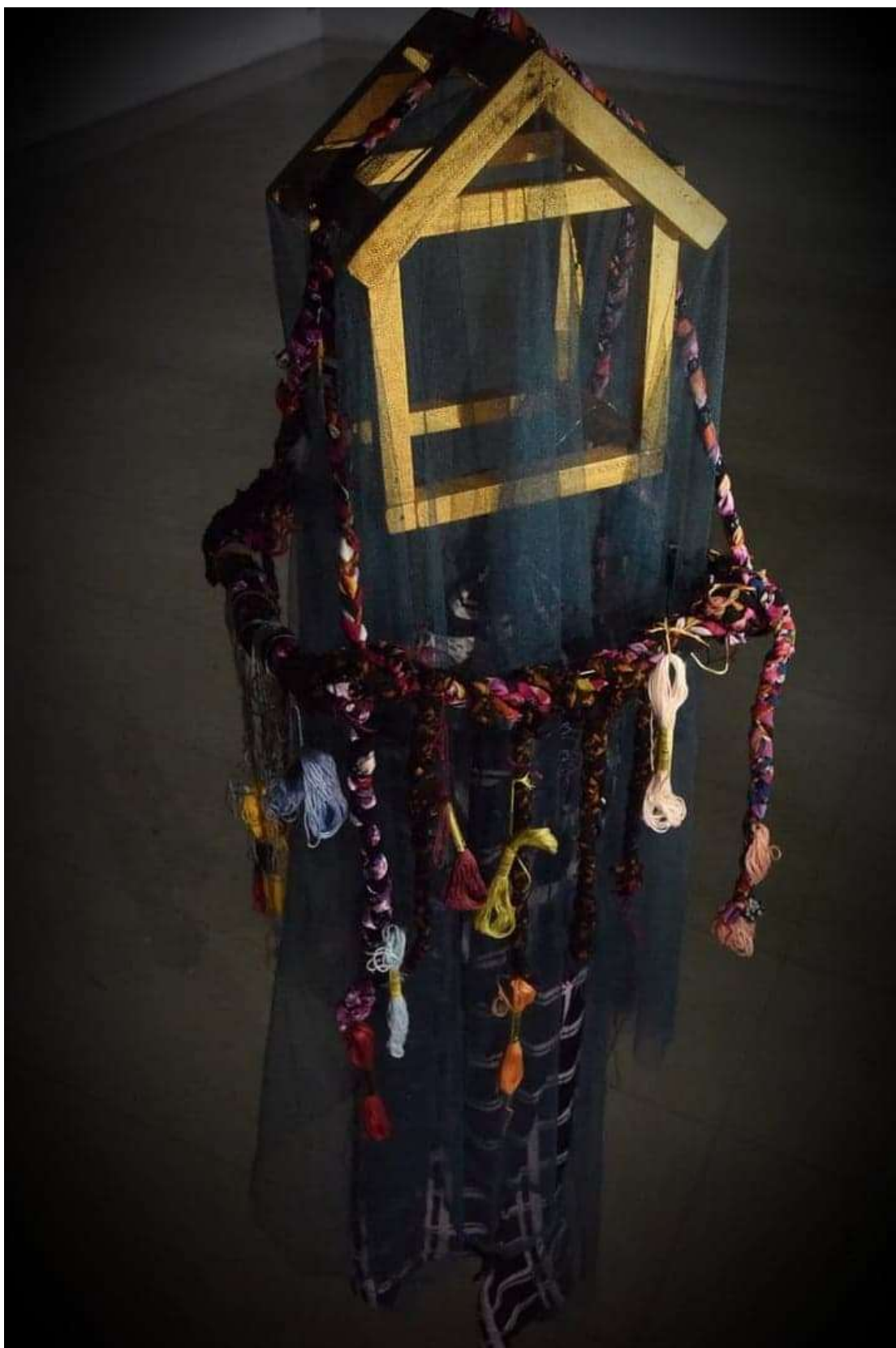
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 42 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5
ชื่อผลงาน Home 2 เทคนิค สร้อยสม ขนาด 60 x 60 x 100 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 43 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5
ชื่อผลงาน Home 2 เทคนิค สร้อยสม ขนาด 60 x 60 x 100 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 44 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5
ชื่อผลงาน Home 2 เทคนิค สร้อยผสม ขนาด 60 x 60 x 100 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 45 การนำองค์ความรู้มาพัฒนาในผลงานชิ้นที่ 5
ชื่อผลงาน Home 2 เทคนิค สีส้ม ขนาด 60 x 60 x 100 ซม.
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 46 ภาพรายละเอียดผลงาน
 เทคนิคการปักผ้าที่เป็นลักษณะการปักแบบที่มารดาเคยปักให้เมื่อครั้งเยาว์วัย
 ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 47 ภาพรายละเอียดผลงาน

วัสดุ(ผ้า)ที่ได้ผ่านการถักร้อยของมารดาเคยสรรค์เอาไว้เมื่อครั้งที่ท่านมีชีวิตอยู่
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 48 ภาพรายละเอียดผลงาน

เทคนิคการปักผ้าที่เป็นลักษณะการปักแบบที่มารดาเคยปักให้เมื่อครั้งเยาว์วัย

ที่มา : ผู้วิจัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

โครงการวิจัยในหัวข้อ “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย” เกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยที่มีความคิด การค้นหาวิธีการบำบัดความทุกข์ความโศกเศร้า จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก คือ การสูญเสียมารดาของตนเอง ดังนั้นกระบวนการวิจัย จึงมีขั้นตอน และกระบวนการที่สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้วิจัยด้วย เพียงแต่ข้อมูลต่างๆ และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยต้องอาศัยหลักเกณฑ์ในหลายๆด้าน เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับความตาย ทฤษฎีเกี่ยวกับปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย และผลงานที่ผู้วิจัยเลือกมาถอดองค์ความรู้เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรม เชิงวิชาการ และนำไปพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของผู้วิจัยที่มีแนวเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ทดแทนอารมณ์ จึงจะทำให้กระบวนการในโครงการวิจัยนี้เสร็จสิ้นสมบูรณ์ และเมื่อพิจารณาจากช่วงระยะเวลาตามกระบวนการวิจัยเป็นช่วงเวลาที่สอดคล้องกับสภาวะอารมณ์ของผู้วิจัยที่สามารถถ่วงถ่วงความรู้สึก ให้ออกมาเป็นสัญลักษณ์ทางศิลปะได้จึงประมวลเป็นการสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลงานของศิลปินกรณีสึกษาคือ ผลงานชื่อ Henry Ford Hospital ผลงานของ, ฟรีดา คาห์โล, ผลงานชุด บ้านแห่งความหวัง House of Hope ของศิลปิน มณฑิรา บุญมา และผลงานชื่อชุด Lament ของศิลปิน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข โดย ศิลปินได้นำเรื่องราว ประสบการณ์ในชีวิตจริงที่ผ่านอารมณ์ ความรู้สึกของการสูญเสียบุคคล อันเป็นที่รัก มาเป็นเนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงาน มีการใช้เนื้อหา รูปแบบ และเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานที่แตกต่างกันตามยุคสมัย วัย และเพศ รวมถึงความแตกต่างด้าน ประสบการณ์ชีวิต สังคม วัฒนธรรม ทศนคติที่มีต่อวิถีชีวิต สังคม และโลก โดยสามารถสรุปความสอดคล้อง ความเชื่อมโยงของการใช้สัญลักษณ์ คือ ศิลปินจะใช้สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมของตนเองหรือแสดงให้เห็นถึงความเชื่อส่วนตัว มีการใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่า เรื่องของการเปลี่ยนแปลงของชีวิต เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นต้น มีการใช้สัญลักษณ์ในลักษณะที่มีการประชันประชัน ในโชคชะตาซ่อนอยู่ โดยใช้มิติทางกาลเวลา และ มิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่ และมีรูปแบบในการแสดงออกโดยการใช้สถานการณ์ความไม่คุ้นชินทางการรับรู้ เพื่อสร้างการรับรู้จริงทางความรู้สึก

ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยในระยะต่างๆ ทั้งผลงานก่อนการดำเนินโครงการวิจัยจนถึงระยะการพัฒนาตามกระบวนการวิจัย สามารถบอกได้ถึงสภาวะอารมณ์ในแต่ละช่วงของความรู้สึกของความโศกเศร้าจากการสูญเสียของผู้วิจัย ที่ตรงกับปฏิกิริยาความโศกเศร้าอันเกิดจากการสูญเสีย ของเบลอร์ - รอสส์ (Kubler - Ross) ซึ่งเป็นกระบวนการบำบัด เยียวยา เพื่อให้พ้นจากสภาวะความโศกเศร้า

5.2 อภิปรายผล

หลังจากผู้วิจัยนำความสอดคล้องนี้เพื่อนำไปเป็นองค์ความรู้ในการประกอบการหาสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาผลงานสร้างสรรค์จึงพบว่า สัญลักษณ์ต่างๆสามารถทดแทนอารมณ์ความรู้สึกในเรื่องการสูญเสียได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยที่ยังคงมีความรู้สึกทางนามธรรม และมิติของอารมณ์ความรู้สึกในผลงาน ความสอดคล้องจากองค์ความรู้ที่ได้ที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาผลงาน ที่ชัดเจน คือการนำมิติทางอารมณ์เพื่อการรับรู้ทางความรู้สึกใหม่โดยการใช้พื้นที่ว่าง, ระยะของรูปทรง, จังหวะในการวางรูปทรง, การซ้ำ มาเป็นรูปแบบการพัฒนาการสร้างสรรค์ผ่านการทดลอง และเลือกใช้เทคนิควิธีการ วัสดุในการสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้ประสิทธิผลเชื่อมโยงข้อมูลทั้งด้านเนื้อหา แรงบันดาลใจกับตัวผลงานศิลปกรรม จึงสรุปผลการสร้างสรรค์ของผู้วิจัยดังนี้

สัญลักษณ์ที่อยู่ในผลงานการสร้างสรรค์ จะเกิดจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ แวดล้อมของผู้วิจัย และเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับสภาวะทางกาย และจิตใจ ผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงออกทางสัญลักษณ์สามารถบ่งบอกได้ถึงช่วงเวลา และสภาวะของการควบคุมอารมณ์ ในขณะเวลานั้นๆ เช่น หากอยู่ในช่วงที่จิตใจวุ่นวาย สับสนมาก ผลงานจะออกมาในลักษณะนามธรรมมากกว่ารูปธรรม ผลงานแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก มากกว่าสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นเหตุและผล ซึ่งการสร้างสรรคผลงานในขณะที่มีจิตใจสงบ หรือมีสมาธิมากขึ้น ผลงานที่แสดงออกมาจะเป็นรูปธรรมมากกว่า แม้จะมีมิติทางอารมณ์เท่ากันก็ตาม ดังนั้นคุณค่าในแต่ละช่วงเวลา จึงบอกได้ถึงการบินตกในช่วงของจิตใจด้วย

บรรณานุกรม

- ต้นตวันพันดาว. **ต้นตวันพันเรื่องราว**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://tontawanpandow.blogspot.com/2010/09/2.html?m>
- วิษณุ มุกตามณี. **การกลับมา (อีกครั้ง) ของมณฑิร บุญมา**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.fineart-magazine.com/montienboonma/>
- อารยา ราษฎร์จำเริญสุข. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/araya/index.html>
- adaybulletin.com. **Tears in Art : พลังจากหยาดน้ำตา วัตถุศิลปะทรงคุณค่าในโลกศิลปะ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co/thinkers/tears-in-art/77600>
- Amy Clarkson. **Araya Rasdjarmrearnsook**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://arts.pallimed.org/2012/03/araya-rasdjarmrearnsook.html>
- Ardel gallery of Modern Art. (2552). **สัจนิรันดร์ของการ เรื่อง ในสถานการณ์เช่นนี้ สิ่งพึงควรใส่ใจ คือ การทรมานของดวงจันทร์**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://yodchattinyline.com/2017/06/20/destroy-she-said-1/>
- Arthipo. (2018). **Frida Kahlo Red Shawl Portrait**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.arthipo.com/frida-kahlo-red-shawl-portrait.html>
- art4d. **INTERVIEWS : ARAYA RASDJARMREARNSOOK**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://art4d.com/2019/05/interviews-araya-rasdjarmrearnsook>
- art4d. **INTERVIEWS : ARAYA RASDJARMREARNSOOK**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://art4d.com/2019/05/interviews-araya-rasdjarmrearnsook>
- Christina Gregory. **The Five Stages of Grief**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.psycom.net/depression.central.grief.html>
- creativethailand. (2017). **Montien Atelier สตูดิโอรวบรวมเอกสารและภาพถ่ายของศิลปินผู้ยิ่งใหญ่ 'มณฑิร บุญมา'**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.creativethailand.net/en/video/detail/28-Montien-Atelier>
- Eric D. Lawrence. (2018). **Henry Ford Health partners with SPLT, Lyft to get patients to their appointments**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.freep.com/story/money/cars/2018/03/10/henry-ford-splt-lyft-patient-rides/354559002/>
- Frida Kahlo Paintings, Biography, Quotes. **Frida Kahlo's Drawings**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.fridakahlo.org/frida-kahlo-drawings.jsp#prettyPhoto>

Haenuli Shin. **Death-Inspired Love Comics That I Create To Cope With My Depression.**

เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.boredpanda.com/death-like-skeleton-drawings-haenuli-shin/>

House of Hope. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://sites.asiasociety.org/arts/boonma/house/b0.html>

Ivan Montejo. (2016). **Nine Places That Changed Frida Kahlo's Life.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://culturacolectiva.com/travel/9-places-of-frida-kahlo-life-that-changed-her>

KANGSADARN SUKSOMSTARN. **Teaching the dead.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 22 เมษายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokpost.com/life/arts-and-entertainment/286717>

Montien Atelier. **ถ้อยคำจากอดีต สู่ปัจจุบัน.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/MontienAtelier/photos/a.1626444460742736/1721127517941096/?type=3>

———. **ถ้อยคำจากอดีต สู่ปัจจุบัน.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/MontienAtelier/photos/1743735605680287>

Montien Boonma. **HOUSE OF HOPE.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://www.artseensoho.com/Art/DEITCH/boonma97/boonma1.html>

Napasorn Binsukor. **Araya Rasdjarmrearnsook, Lament.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.pinterest.com/pin/603552787542588831/>

Paisal Theerapongvisanuporn. **"บ้านแห่งความหวัง" (HOUSR OF HOPE).** เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=407002546609486&set=pcb.407018449941229&type=3&theater>

Rama9art. **Lament.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/araya/index.html>

———. **The Dinner with Cancer II.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/araya/index.html>

———. **The Dream of Mother.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/araya/index.html>

———. **Trap.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <http://rama9art.org/araya/index.html>

Siri P. **สิ่งที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังมงกุฎดอกไม้ของศิลปินเม็กซิกัน ‘ฟริดา คาห์โล’.** เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://rakdok.com/fridakahlo/>

Sunshine Coast Hospice Society. **Art-of-Loss-Donna-Balma**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-donna-balma/>

_____. **Art-of-Loss-Jen-Drysdale**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-jen-drysdale/>

_____. **Art-of-Loss-Kristjana-Gunnars**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-kristjana-gunnars/>

_____. **Art-of-Loss-Jane-Hennessy**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-jane-hennessy/>

_____. **Art-of-Loss-Shain-Jackson**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://coasthospice.com/the-art-of-loss-october-9-to-november-4-2018/art-of-loss-shain-jackson/>

The Cloud. **อารยณัฐติ**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://readthecloud.co/thoughts-araya-rasdjarmrearnsook/>

The meaning of line directions in art – horizontals, verticals, diagonals. **Daniel Chudy – book cover for Stephen King’s ‘Insomnia’**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.retroavanguardia.com/the-meaning-of-line-directions-in-art/>

Tunyaporn Hongtong. **‘[Montien Boonma]: Unbuilt / Rare Works’ นิทรรศการที่ทำให้เราเข้าใจแนวคิดการทำงานศิลปะของมณฑิร บุญมา ได้ดีขึ้น**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://tunyaarticle.wordpress.com/2018/07/04/montien-boonma-unbuilt-rare-works>

Wikipedia, the free encyclopedia. **Pity (William Blake)**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2563. เข้าถึงได้จาก [https://en.wikipedia.org/wiki/Pity_\(William_Blake\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Pity_(William_Blake))

WURKON. **คุยกับศิลปินผู้กำลังพยายามกลับไปเป็นนักเขียน อารยา ราษฎร์จำเริญสุข**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.wurkon.com/blog/94-araya-rasdjarmrearnsook>

ภาคผนวก

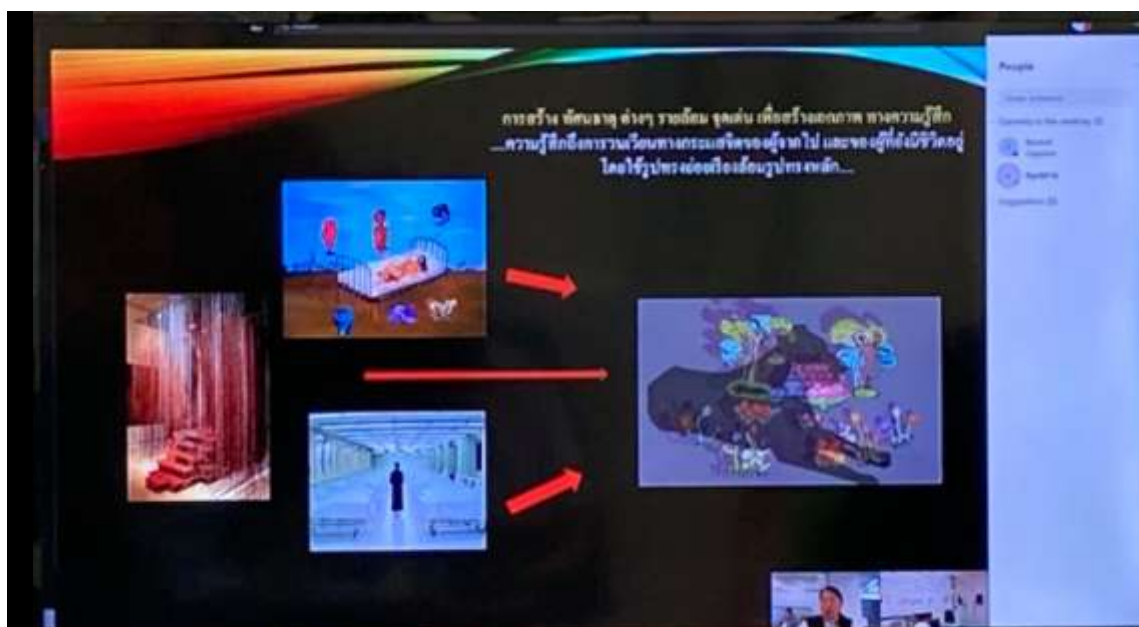
ภาคผนวก ก.

การเผยแพร่บทความวิจัย

เรื่อง “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย จากผลงานของศิลปินกรณีกศึกษา ฟรีดา คาห์โล, มณฑิธร บุญมา และ อารยา ราชจำเริญสุข”

ในการร่วมการนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย กลุ่มทัศนศิลป์ ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4 “The 4th Bunditpatanasilpa Institute Academic Article National Conference (4th BPI - ANC)” “สัมพันธภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของมนุษยชาติ” BPI CONFERENCE 2020 วันที่ 14 สิงหาคม 2563 เวลา 13.00 น. ถึง 16.30 น. (รูปแบบออนไลน์) ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์

ภาพบรรยากาศในการร่วมการนำเสนอผลงานวิจัยแบบบรรยาย กลุ่มทัศนศิลป์
ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4

ประกาศนียบัตรการเข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

CCE No. 8SRU-REC 6316001

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

1051 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงวิภาวดี เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10600 โทรศัพท์ 0 2475 7989 ต่อ 1405-1406 โทร 1405

เอกสารรับรองการผ่านการพิจารณาโครงการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้พิจารณาโครงการการพิจารณาโครงการวิจัยตามแนวทฤษฎีการวิจัยในมนุษย์ ซึ่งเป็นมาตรฐานสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, The Belmont Report, GCPs Guideline และ International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice หรือ ICH-GCP

ชื่อโครงการ : ศึกษาประสิทธิภาพของยาต้านไวรัสในผู้ป่วยโรคเอดส์

เลขที่โครงการวิจัย : 076/63

ผู้รับผิดชอบ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์

สังกัดหน่วยงาน : คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา

เอกสารรับรอง : โครงการวิจัย เลขที่ 076/63 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2563
จึงขอรับรองว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเรียบร้อยแล้ว และขอรับรองว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์) (ประธาน)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ลงนาม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ศักดิ์) (รองประธาน)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

วันรับรอง : 20 ตุลาคม พ.ศ. 2563

วันลงนาม : 20 ตุลาคม พ.ศ. 2563

ทั้งนี้ การรับรองนี้มิใช่การรับรองว่าโครงการวิจัยดังกล่าวเป็นไปตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ใบตอบรับการตีพิมพ์วารสารการประชุมทางวิชาการ

ประกาศนียบัตรการเข้าร่วมการประชุมวิชาการ

ใบตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ

ภาคผนวก ข.

การเผยแพร่กระบวนการวิจัย

ในหัวข้อ “สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย อันเป็นที่รักในงานศิลปะร่วมสมัย”
ณ หอศิลป์วังหน้า

ภาคผนวก ค.

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์

ที่ได้รับการพัฒนาจากการนำเอาองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการวิจัย เรื่อง สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะร่วมสมัย

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัย ชั้นที่ 1

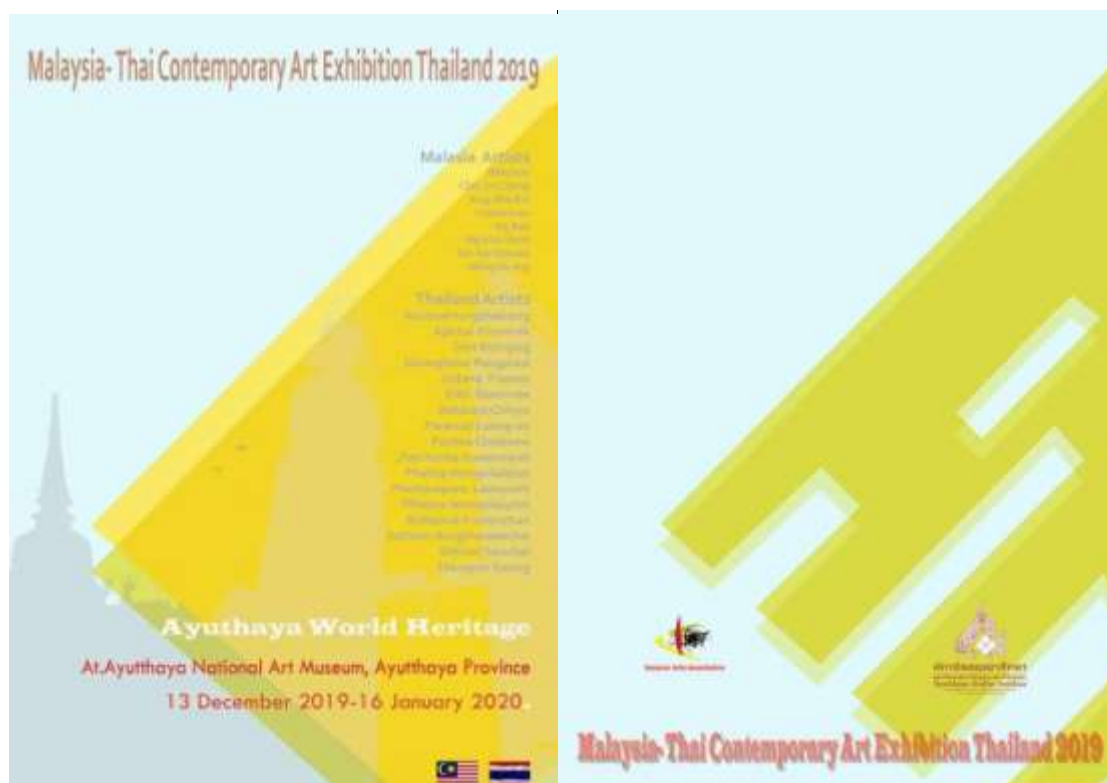

ชื่อผลงาน Symbolic of Emotion and Melancholy

เทคนิค สื่อผสม ขนาดงาน 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการ Malaysia -Thai Contemporary Art Exhibition Thailand 2019

ปกสูจิบัตรนิทรรศการ Malaysia -Thai Contemporary Art Exhibition Thailand 2019

Title : Symbolic of Emotion and Melancholy
 Technique : Mixed media
 Size : 64 x 80 cm
 Year : 2019

Doungthai Pongprasit
 HOME: 80 M.4 Sol Suwan Watkear ,
 Nakorn Chai Si ,Nakomprathom Thailand
 OFFICE: Faculty of Fine Arts, Bunditpatanasilpa
 Art Institute Salaya , Phutthamonthon
 area Nakomprathom, Thailand.
 TEL. 090-6423368 FAX. 02 4822188
 EMAIL : popopick_1313@hotmail.co.th

SELECTED GROUP EXHIBITIONS

- 2016-19 Art Exhibition, Painting division of Faculty of Fine Arts
 Bunditpatanasilpa Institute at Bangkok.
- 2015 Art Exhibition, Painting division of Faculty of Fine Arts
 Bunditpatanasilpa Institute at Wangna art Gallery , Bangkok
- 2014 Contemporary arts Exhibition. Conceptual Photography and
 Installation Workshop* at Hue College of Arts.

รายละเอียดในสูจิบัตร

โปสเตอร์นิทรรศการ

บรรยากาศในพิธีเปิดนิทรรศการ

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัย ชั้นที่ 2

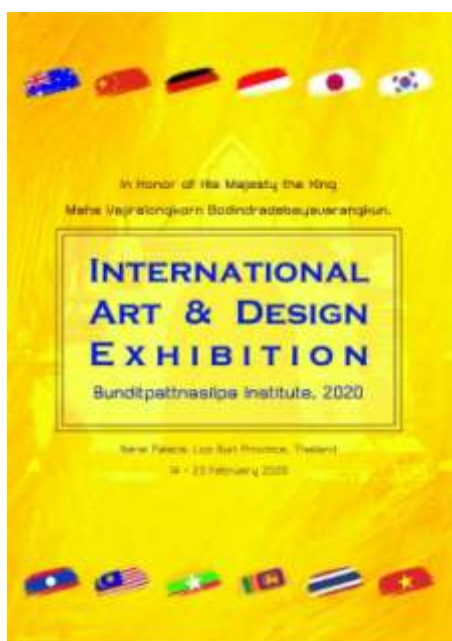

ชื่อผลงาน สวนสวรรค์

เทคนิค สีสผสม ขนาดงาน 60 x 80 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการมหกรรมศิลปกรรมร่วมสมัย
ระหว่างวันที่ 17 - 18 กุมภาพันธ์ 2563 ณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี

ปก สุจิตร์นิทรรศการ

ปก บทความประกอบนิทรรศการ

Dounghatai Pongprasit

Nationality Thai

Institute Faculty of Fine Arts, Bunditpatanasilpa Institute

Artist Info Symbolic of Emotion and Melancholy No.2, Mixed Media, 60 x 80 cm, 2019

Concept My thinking about reflection of the relationship between what remains and what departs, has an effect on my feelings towards the loss.

ภาพบรรยากาศในนิทรรศการ

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัย ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน My Secret Carden

เทคนิค สีสผสม ขนาดงาน 40 x 40 x 60 ซม.

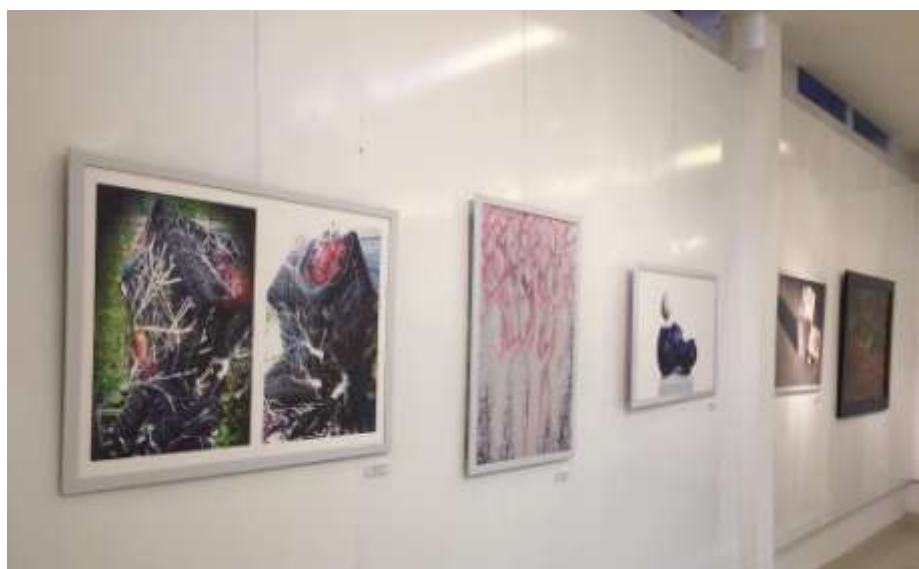
ที่มา : ผู้วิจัย

ร่วมแสดงผลงานในนิทรรศการร่วมสมัย เวียดนาม - ไทย

ชื่อนิทรรศการ Dialogue ณ เมือง เว้ ประเทศเวียดนาม

โปสเตอร์นิทรรศการ

ภาพบรรยากาศในนิทรรศการ

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์จากงานวิจัย ชั้นที่ 4

ผลงานสร้างสรรค์ชุด ภาวค์แห่งความสุข

ประกอบด้วยผลงาน 2 ชิ้น คือ Home 1 และ Home 2

ชื่อผลงาน Home 1

เทคนิค สื่อผสม ขนาดงาน 60 x 60 x 60 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

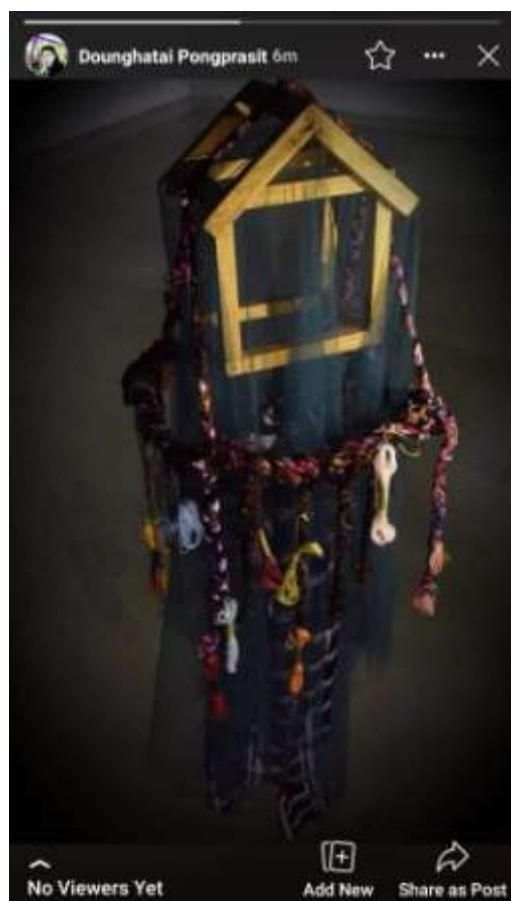

ชื่อผลงาน Home 2

เทคนิค สื่อผสม ขนาดงาน 60 x 60 x 100 ซม.

ที่มา : ผู้วิจัย

เผยแพร่ ณ หอศิลป์คณะศิลปวิจิตร ผ่านสื่อออนไลน์ (เนื่องจากสถานการณ์โควิด 2019 มีการแพร่ระบาด)

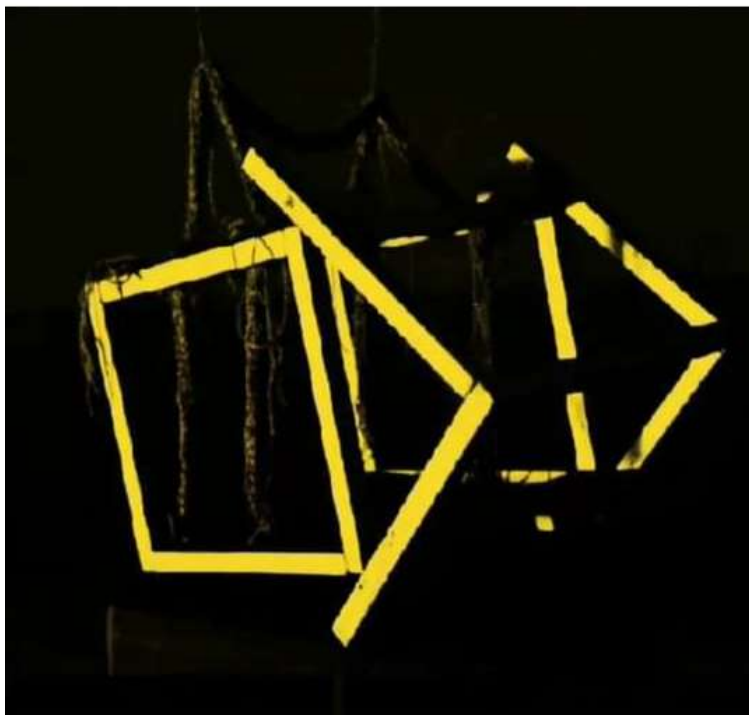

Dounghatai Pongprasit

2m • 🧑🏻

ภวังค์แห่งความสุข "Home1"

👍 Like

💬 Comment

➦ Share

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงหทัย พงศ์ประสิทธิ์

วัน/เดือน/ปีเกิด : 13 พฤศจิกายน 2514

ตำแหน่ง : อาจารย์ วิชาเอกจิตรกรรม สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สาขาที่เชี่ยวชาญ : วิชาเอกจิตรกรรม สาขาวิชาทัศนศิลป์

ที่อยู่ทำงาน : คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 119/10 หมู่ 3 ตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

โทร 02-4822186 โทรศัพท์มือถือ 090-6423368

E- mail : popopick_1313@hotmail.co.th

วุฒิการศึกษา : 2537 ปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต (จิตรกรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร

2539 ปริญญาโท ศิลปมหาบัณฑิต (จิตรกรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้อมูลผลงานวิชาการ/งานสร้างสรรค์			
ปี พ.ศ. 2563 (1 มกราคม 2563 – 31 ธันวาคม 2563)			
ลำดับ ที่	ประเภทผลงานวิชาการ/ นิตยสาร	ปีที่เผยแพร่	แหล่งตีพิมพ์/เผยแพร่
1	ผลงานสร้างสรรค์ ชื่อ “Symbolic of Emotion and Melancholy” นิตยสารศิลปกรรมร่วมสมัย ไทย-มาเลเซีย	16 มกราคม 2563	ตีพิมพ์สู่จิตตนิทรรศการโดยความร่วมมือระหว่าง สถาบันฯ / เผยแพร่โดยจัดแสดงผลงาน ณ หอศิลป์ แห่งชาติ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ชั้น 2 อาคารศาลากลางจังหวัดหลังเก่า
2	ผลงานสร้างสรรค์ จัดแสดงใน นิตยสารทัศนศิลป์และการ ออกแบบฯ นานาชาติ งานมหกรรม ศิลปวัฒนธรรมไทย ในงานแผ่นดิน สมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวง วัฒนธรรม ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ลพบุรี (International Art & Design Exhibition Buditpatanasilpa 2020)	14 - 23 กุมภาพันธ์ 2563	ตีพิมพ์สู่จิตตนิทรรศการโดยสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์/เผยแพร่โดยจัดแสดงผลงาน นิตยสารทัศนศิลป์และการออกแบบนานาชาติ ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี (International Art & Design Exhibition Buditpatanasilpa Intitute 2020)

ข้อมูลผลงานวิชาการ/งานสร้างสรรค์			
ปี พ.ศ. 2563 (1 มกราคม 2563 – 31 ธันวาคม 2563)			
ลำดับ ที่	ประเภทผลงานวิชาการ/ นิตรรศการ	ปีที่เผยแพร่	แหล่งตีพิมพ์/เผยแพร่
3	บทความสัญลักษณ์ที่ทดแทน อารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจาก การสูญเสียสิ่งอันเป็นที่รัก ในงาน ศิลปะร่วมสมัย	เผยแพร่ วันที่ 14 สิงหาคม 2563	การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัย ระดับชาติ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ครั้งที่ 4 “สัมพันธ์ภาพไร้พรมแดนผ่านศาสตร์ศิลป์ของ มนุษยชาติ” ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
4	ผลงานสร้างสรรค์ จากโครงการวิจัย สัญลักษณ์ที่ทดแทนอารมณ์ ความรู้สึกโศกเศร้าจากการสูญเสีย สิ่งอันเป็นที่รัก ในงานศิลปะ ร่วมสมัย เทคนิคผสม/ผลงานจากโครง การวิจัย	16 - 30 พฤศจิกายน 2563	จัดแสดงในนิทรรศการเผยแพร่ผลงานวิจัย สร้างสรรค์ คณะศิลปวิจิตรสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ณ หอศิลป์วังหน้า

ข้อมูลผลงานวิชาการ/งานสร้างสรรค์			
ปี พ.ศ. 2564 (1 มกราคม 2564 – 12 มิถุนายน 2564)			
ลำดับ ที่	ประเภทผลงานวิชาการ/ นิตรรศการ	ปีที่เผยแพร่	แหล่งตีพิมพ์/เผยแพร่
1.	ผลงานสร้างสรรค์ ชื่อ “Way of life of contemporary society under the influence of social network” ขนาด 50 x 50 cm. เทคนิค Mixed Media นิทรรศการผลงานทางทัศนศิลป์ ระดับนานาชาติ งานมหกรรม ศิลปวัฒนธรรมไทย “เบิกฟ้า บัณฑิตพัฒนศิลป์ สู่แผ่นดินถิ่น อีสาน” จัดโดยสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ ณ จังหวัดกาฬสินธุ์	5 - 6 เมษายน 2564	ตีพิมพ์สู่จิตภัตนิทรรศการโดยสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์/เผยแพร่โดยจัดแสดงผลงานนิทรรศการ ทัศนศิลป์และการออกแบบฯ นานาชาติ ณ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ (International Art & Design Exhibition Bunditpatanasilpa Intitute 2021)

ลำดับ ที่	ประเภทผลงานวิชาการ/ นิทรรศการ	ปีที่เผยแพร่	แหล่งตีพิมพ์/เผยแพร่
2	ผลงานสร้างสรรค์ ชื่อ “My Secret Garden” ขนาด 40 x 40 x 40 cm. เทคนิค Mixed Media นิทรรศการ “Dialogue” งาน ศิลปกรรมร่วมสมัย นิทรรศการ กับมหาวิทยาลัยเว้ ประเทศ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	6 - 16 พฤษภาคม 2564	ตีพิมพ์สู่จิตรนิทรรศการโดยความร่วมมือ ระหว่างสถาบันฯ / เผยแพร่โดยจัดแสดงผลงาน นิทรรศการ ณ Gallery of The University of Arts, Hue University 10 To Ngoc Van street, Hue